

Praktinės gairės. Įrodymų ir pavojaus vertinimas

Praktinės gairės. Įrodymų ir pavojaus vertinimas

2024 m. sausio mėn.

2022 m. sausio 19 d. Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) tapo Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA). Visos nuorodos į EASO, EASO leidinius ir įstaigas turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į EUAA.

Rankraštis parengtas 2023 m. gruodžio mėn.

Antras leidimas (išsamiai peržiūrėtas ir atnaujintas)

Nei Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA), nei joks EUAA vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už šios informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2026 m.

Print	ISBN 978-92-9403-536-3	doi:10.2847/2538	BZ-05-22-041-LT-C
PDF	ISBN 978-92-9403-494-6	doi:10.2847/817227	BZ-05-220-41-LT-N

© Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA), 2026 m.

Viršelio nuotrauka: eskay lim © stock.adobe.com

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį. Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių autorių teisės nepriklauso EUAA, gali reikėti gauti tiesioginį atitinkamų teisių turėtojų leidimą.

Apie gaires

Kodėl buvo parengtos šios gairės? Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA) *Praktinės gairės „Įrodymų ir pavojaus vertinimas“* yra rekomendacinis dokumentas, kuriuo ES ir kitų šalių prašymus nagrinėjantys pareigūnai gali remtis savo kasdieniame darbe. Gairės parengtos pagal atitinkamus teisinius reikalavimus ir yra grindžiamos praktiniu požiūriu. Jose pateikiamas praktinis kontrolinis sąrašas ir schema, siekiant padėti prašymus nagrinėjantiems pareigūnams pagrįsti savo argumentus. Jose taip pat pateikiami papildomi naudojamų sąvokų paaiškinimai ir interaktyvios nuorodos, leidžiančios naršyti tarp skirtingų gairių skaitmeninės versijos skyrių. Gairėmis siekiama pagal bendrus standartus suformuoti bendrą požiūrį į jų įgyvendinimą. Tai taip pat atitinka bendrą bendros Europos prieglobsčio sistemos tikslą – užtikrinti panašių bylų panašų nagrinėjimą.

Kaip buvo rengiamos šios gairės? Šias gaires parengė Europos Sąjungos (ES) ekspertai, prie jų rengimo daug prisidėjo Europos Komisija, Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras ir Europos pabėgėlių ir tremtinių taryba ⁽¹⁾. Rengimo procesą palengvino ir koordinavo EUAA. Prieš baigiant rengti šias gaires, dėl jų buvo konsultuojamasi su visomis ES valstybėmis narėmis pasitelkus EUAA prieglobsčio procesų tinklą. Norėtume padėkoti darbo grupės nariams, kurie parengė šių gairių projektą: Sander Kalwij, Pavlina Kolokonte, Jochen Thiel, Dorien Wijnendaele ir Line Zahl Kvakland.

Kas pasikeitė šioje atnaujintoje versijoje? Šios gairės yra atnaujintos senesnės praktinės gairės „Įrodymų vertinimas“ ⁽²⁾. Jose pateikiamos išsamesnės rekomendacijos dėl trijų įrodymų ir rizikos vertinimo procesų etapų: visų pirma pirmame etape išsamiai aprašomas faktinių aplinkybių nustatymas ir apibrėžimas, antrame etape – iškraipymo veiksniai, trečiame etape – rizikos vertinimas. Be to, praktinis vadovo požiūris sustiprintas vertinimo proceso schema, konkrečiais pavyzdžiais, iliustruojančiais svarbiausias sąvokas, ir lentelėmis, kuriose pateikiamos papildomos gairės ir patarimai. Pridėti saitai, kad naudotojas galėtų sklandžiai naršyti tarp skirtingų turinio dalių ir įrankių ir greitai bei lengvai pasiektų reikiamą informaciją.

Kas turėtų naudotis šiomis gairėmis? Šios gairės visų pirma skirtos prieglobsčio prašymus nagrinėjantiems pareigūnams, pokalbio rengėjams ir sprendimų priėmėjams, taip pat politikos formuotojams, dirbantiems nacionalinėse sprendžiančiose institucijose. Be to, ši priemonė yra naudinga kokybę užtikrinantiems pareigūnams ir patarėjams teisės klausimais, taip pat bet kuriems kitiems asmenims, kurie dirba tarptautinės apsaugos srityje ES kontekste arba joje dalyvauja.

Kaip naudotis šiomis gairėmis? Šios gairės parengtos taip, kad naudotojas galėtų susipažinti su jų turiniu pagal savo poreikius. Gairėse pateikiama interaktyvi išsami trijų etapų įrodymų ir pavojaus vertinimo metodo schema ir interaktyvus veiksmų, kurių reikia imtis, kontrolinis sąrašas. Pagrindinėje, aprašomojoje gairių dalyje pateikiami metodo ir naudojamų sąvokų paaiškinimai, iliustruoti pavyzdžiais.

⁽¹⁾ Atkreipkite dėmesį, kad galutinėje gairių versijoje nebūtinai atspindi Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro nuomonė.

⁽²⁾ Šios gairės yra atnaujinta versija ir pakeičia 2015 m. kovo mėn. parengtas EASO *praktines gaires „Įrodymų vertinimas“*.

Kaip šios gairės yra susijusios su nacionalinės teisės aktais ir praktika? Tai yra neįpareigojanti konvergencijos priemonė. Jos nėra teisiškai privalomos ir atspindi bendrai sutartus standartus, kuriuos EUAA valdančioji taryba priėmė 2023 m. gruodžio 22 d.

Kaip šios gairės yra susijusios su kitomis EUAA priemonėmis? Šios gairės turėtų būti naudojamos kartu su EUAA praktinėmis gairėmis dėl asmeninio pokalbio ⁽³⁾, naudojimosi informacija apie kilmės šalį ⁽⁴⁾ ir priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų ⁽⁵⁾. Jomis papildomas EUAA įrodymų vertinimo mokymo modulis. Visos EUAA praktinės priemonės yra viešai prieinamos internete EUAA svetainėje: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

EUAA teisinėje analizėje dėl įrodymų ir patikimumo vertinimo skaitytoji pateikiama papildomų jurisprudencijos žinių ⁽⁶⁾.

Atsakomybės ribojimas

Šios gairės parengtos nepažeidžiant principo, kad tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali autoritetingai aiškinti ES teisę.

⁽³⁾ EASO, [Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis](#), 2014 m. gruodžio mėn.

⁽⁴⁾ EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn.

⁽⁵⁾ EASO, [Praktinės gairės. Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų](#), 2018 m. balandžio mėn.

⁽⁶⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m. Tai yra teisinis leidinys. EUAA teisinius leidinius sudaro teisinės analizės ir gairės teisminių institucijų dėstytojams, skirtos kiekvienai nagrinėjamai temai.

Turinys

Santrumpų sąrašas.....	7
Įrodymų ir pavojaus vertinimas. Trys dinaminio proceso etapai	8
Šiose gairėse naudojami bylų pavyzdžiai	9
Pagrindiniai įrodymų vertinimo elementai.....	12
Įrodymų vertinimo sunkumai prieglobsčio procedūrose	12
Trijų etapų metodas	13
Teisiniai standartai.....	15
Pagrindiniai principai	16
1. 1 etapas. Informacijos rinkimas	19
1.1. Rinkite įrodymus	19
1.1.1. Taikykite pareigą bendradarbiauti (įrodinėjimo pareiga).....	20
1.1.2. Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu.....	28
1.2. Nustatykite ir apibrėžkite faktines aplinkybes	39
1.2.1. Nustatykite faktines aplinkybes.....	40
1.2.2. Nustatykite aiškias, išsamias, esmines faktines aplinkybes	47
1.2.3. Kiekvieną faktinę aplinkybę apibrėžkite remdamiesi aiškiai apibrėžtais faktais, įvykiais ar situacijomis	49
1.3. Susiekite atitinkamus įrodymus su faktine (-ėmis) aplinkybe (-ėmis).....	51
2. 2 etapas. Patikimumo vertinimas.....	53
2.1. Įvertinti dokumentinius ir kitus įrodymus.....	54
2.1.1. Vertinimo kriterijai	54
2.1.2. Dokumentų autentiškumo nustatymas.....	56
2.1.3. „Svorio“ suteikimas išvadoms dėl įrodymų patikimumo.....	58
2.1.4. Konkrečios dokumentų rūšys.....	61
2.2. Įvertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius	65
2.2.1. Taikykite vidinio patikimumo rodiklius.....	66
2.2.2. Taikykite išorinius patikimumo rodiklius.....	69
2.2.3. Taikykite tikėtinumo rodiklį	71
2.3. Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksniai, kurie gali lemti iškraipymus.....	72
2.3.1. Veiksniai, susiję su prašytoju	73
2.3.2. Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu	85
2.3.3. Su pokalbio aplinkybėmis susiję veiksniai	88
2.4. Nustatykite, ar faktinė aplinkybė yra pripažįstama, ar atmetama	92
2.4.1. Visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadų vertinimas	92
2.4.2. Išvados dėl faktinių aplinkybių.....	94

3. 3 etapas. Pavojaus vertinimas	100
3.1. Įžanga	100
3.2. Pavojaus (-ų) nustatymas	101
3.3. Pavojaus vertinimas	104
3.3.1. Visiškai pagrįstos baimės ir realaus pavojaus tikimybės standartas (įrodymo standartas)	104
3.3.2. Pavojaus rodikliai	106
3.4. Išvados dėl pavojaus	116
1 priedas. Patikimumo vertinimo diagrama	118
2 priedas. Praktinis patikimumo rodiklių vertinimo pavyzdys	120
Kontrolinis sąrašas	124

Santrumpų sąrašas

Santrumpa	Apibrėžtis
ES	Europos Sąjunga
ESTT	Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
EUAA	Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra
EŽTT	Europos Žmogaus Teisių Teismas
IKŠ	informacija apie kilmės šalį
Konvencija dėl pabėgėlių statuso	1951 m. Konvencija dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. protokolai (ES prieglobsčio teisės aktuose ir ESTT vadinama Ženevos konvencija)
LGBTIQ asmenys	lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai, interseksualūs ir <i>queer</i> asmenys
Naujos redakcijos PD	Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva — 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija)
Naujos redakcijos PPD	Prieglobsčio procedūrų direktyva – 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija)
NVO	nevyriausybinių (-ės) organizacija (-os)
PTSS	potrauminio streso sutrikimas
Reglamentas „Dublinas III“	2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija)
SOGIESC	seksualinė orientacija, lytinė tapatybė, lyties raiška ir lytiniai požymiai
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras
VAA	vidaus apsaugos alternatyva
Valstybės narės	ES valstybės narės

Įrodymų ir pavojaus vertinimas.

Trys dinaminio proceso etapai

Praeitis ir dabartis

1 etapasInformacijos
rinkimas**Rinkite įrodymus.****Taiykite pareigą bendradarbiauti.**

- **Prašytojo pareiga pagrįsti:**
 - realiai stengėsi pateikti turimus įrodymus;
 - pateikė paaiškinimą dėl bet kokio patvirtinančių įrodymų trūkumo.
- **Prašymus nagrinėjančio pareigūno pareiga atlikti tyrimą:**
 - tinkamai padėti specialiuju procedūrinių poreikių turintiems asmenims;
 - informuoti prašytoją apie jo pareigas;
 - leisti prašytojui pateikti visus svarbius faktus ir įrodymus;
 - paprašyti prašytojo paaiškinti neaiškumus;
 - reaguoti į akivaizdžias neigiamas išvadas dėl patikimumo;
 - gauti atitinkamą IKŠ ir kitus įrodymus.
- **Apsvarstykite konkrečias pagrindimo taisykles:**
apsauga, vidaus apsaugos alternatyva, prieglobsčio nesuteikimas, praeityje patirtas persekiojimas (tiesioginė jo grėsmė) arba didelė žala, saugi kilmės šalis.
- **Surinkite įrodymus:**
 - žodinius ir rašytinius pareiškimus;
 - dokumentinius įrodymus;
 - informaciją apie kilmės šalį;
 - kitokio pobūdžio įrodymus.

Nustatykite faktines aplinkybes:

- susiekite faktus ir aplinkybes su tinkamumo kriterijais;
- apsvarstykite prašytojo asmenines aplinkybes;
- nustatykite aiškias, išsamias, esmines faktines aplinkybes.

Susiekite svarbius įrodymus su faktinėmis aplinkybėmis**2 etapas**Patikimumo
vertinimas

Įvertinkite dokumentinius ir kitus įrodymus taikydami vertinimo kriterijus:

aktualumas, patikimumas (buvimas, turinys, pobūdis, autorius, forma).

Įvertinkite pareiškimus taikydami patikimumo rodiklius:

- išsamumas ir konkretumas;
- suderinamumas ir nuoseklumas;
- suderinamumas su IKŠ;
- suderinamumas su dokumentiniais ir kitais įrodymais;
- tikėtumas.

... ir atsižvelgdami į veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus:

- su prašytoju susijusius veiksnius (atmintis, trauma, amžius, išsilavinimas, kultūra ir t. t.);
- su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu susijusius veiksnius (darbo krūvis, stresas, šališkumas ir t. t.);
- su pokalbio aplinkybėmis susijusius veiksnius.

Įvertinkite visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadą:

išnagrinėkite visas teigiamas ir neigiamas visų įrodymų, susijusių su viena faktine aplinkybe, patikimumo išvadas iš esmės vienu metu, atsižvelgdami į atitinkamus patikimumo rodiklius, ir įvertinkite kiekvieną išvadą viena kitos atžvilgiu.

Nuspręskite, ar faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama,

remdamiesi įrodymų vertinimo metodika ir atsižvelgdami į abejotinų aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą. Neatmeskite faktinės aplinkybės, kai kartu tenkinamos naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalies sąlygos.

Ateitis

3 etapasPavojaus
vertinimas

Remdamiesi visomis pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis ir atitinkama IKŠ:

nustatykite pavojų (-us), įvertinkite pavojų (-us) grąžinimo atveju:

- taikykite tinkamą įrodymo standartą (pagrįsta tikimybė);
- atsižvelkite į visus pavojaus rodiklius.

Padarykite išvadą dėl pavojaus (-ų).

Teisinė analizė

Remdamiesi **įrodymų ir pavojaus vertinimo išvadomis**, atlikite **teisinę analizę**, kad išnagrinėtumėte **tinkamumo gauti tarptautinę apsaugą sąlygas**.

Šiose gairėse naudojami bylų pavyzdžiai

Siekiant geriau iliustruoti, kaip atliekami įrodymų ir pavojaus vertinimai, kituose šių praktinių gairių skyriuose pateikiami skirtingi pavyzdžiai, pagrįsti trimis konkrečiomis bylomis. Atkreipkite dėmesį, kad, remiantis šiais pavyzdžiais, kurie pateikiami tik aiškinamaisiais tikslais, nereikėtų daryti jokių bendrų išvadų.

(a) Jaunuolio iš šalies A byla

Prašytojo iš šalies A teiginiai.

Prašytojas yra jaunuolis iš šalies A. Jis neturi asmens tapatybės dokumentų. Jam 18 metų ir jis visą gyvenimą gyveno kaime X su tėvais, vyresniąja seserimi ir dviem jaunesniaisiais broliais. Jie visi priklauso klanui Y. Visi jo šeimos nariai ūkininkauja. Dvejus metus jis lankė pradinę mokyklą, o paskui iki išvykimo su šeima ūkininkavo. Anksčiau jo šeima turėjo nedidelį žemės sklypą, bet po smurtinio konflikto, kilusio nesutariant dėl paveldėjimo, dėdė atėmė jų žemę. Tuomet jo šeima pradėjo dirbti samdomais ūkio darbininkais kitų žmonių žemėse.

Prieš dvejus metus jo tėvas pradėjo gauti šalyje veikiančios teroristinės grupuotės narių raginimus, kad prašytojas ir jo jaunesnysis brolis prisijungtų prie šios organizacijos. Nors rimtų grasinimų jie niekada nesulaukė, tačiau raginimai buvo vis atkaklesni ir jie bijojo, kad anksčiau ar vėliau teroristinės grupuotės nariai griebtų smurto, jei jie ir toliau atsisakys. Prašytojas žino, kad nariai izoliavo kitus berniukus ir jaunuolius jo ir kaimyniniuose kaimuose, kad prievarta juos užverbuotų. Būtent dėl šios priežasties šeima nusprendė, kad jiems reikia išvykti iš šalies, ir organizavo išvykimą. Prašytojas teigė, kad jo šeima negalėjo prašyti apsaugos, nes žino, kad policija arba kariuomenė negalėtų nieko padaryti prieš tą teroristinę organizaciją.

Prašytojas ir jo jaunesnysis brolis keliavo sausuma iš šalies A sostinės į šalį L, iš kurios ketino vykti į Europą. Šalyje L jie kartu su kitais migrantais apie du mėnesius buvo laikomi uždaryti prekiautojų žmonėmis valdomame sandėlyje; vieną dieną ginkluoti vyrai pradėjo į juos šaudyti. Buvo nužudyta daugiau kaip 30 žmonių. Po šio incidento jam ir jo broliui pavyko pabėgti ir išplaukti iš vieno pakrantės miesto, susigrūdus į guminę valtį su daugiau nei 100 žmonių. Jų kelionė buvo trumpa; šalies L pakrančių apsaugos tarnyba guminę valtį sulaikė maždaug po keturių valandų jūroje. Visi keleiviai buvo nugabenti į sulaikymo centrą šalyje L, ten keturis mėnesius buvo laikomi perpildytoje patalpoje siaubingomis, antisanitarinėmis sąlygomis. Jis pasakojo, kad prižiūrėtojai dažnai juos mušdavo, neduodavo valgyti, o kartais naktimis lankydavo juos ir kitus berniukus. Jis taip pat sakė, kad prižiūrėtojai mušė jį per padus žarna, kai jis bandė pabėgti. Nuo tada dažnai skauda vaikščiojant ir bėgant. Antrasis jų bandymas buvo sėkmingas, ir šį kartą jiems pavyko pasiekti Europą.

Jis nenori grįžti namo, nes arba bus priverstas prisijungti prie teroristinės organizacijos, arba jam teks patirti atsisakymo prisijungti prie grupuotės pasekmes. Jis taip pat užsimena, kad jo gyvybei gresia pavojus dėl šalyje A siaučiančio pilietinio karo. Jis priduria, kad nuo jo išvykimo padėtis jo regione ir kaime pablogėjo, nes dabar yra daug civilių aukų.

Per asmeninį pokalbį jis pateikė psichologų ir socialinių darbuotojų grupės atliktą psichologinį ir socialinį vertinimą ir gydytojo ortopedo, į kurį jį nukreipė priėmimo skyriaus pareigūnai, pažymą.

(b) Aktyvistės iš šalies B atvejis

Prašytojos iš šalies B teiginiai.

Prašytoja yra moteris iš šalies B. Ji yra advokatė ir socialinė lyderė, pasisakanti už žmogaus teises ir dokumentuojanti, tirianti ir demaskuojanti piktnaudžiavimą valdžia ir žmogaus teisių pažeidimus. Ji yra kelių žmogaus teisių organizacijų, įskaitant nevyriausybinių organizaciją (NVO) „Y“, kuri propaguoja ir gina žmogaus teises, ypač ekonomines, socialines ir kultūrines, šalyje B, narė.

2022 m. sausį, kai ji buvo išvykusi iš miesto, specialiosios pajėgos be leidimo įsiveržė į jos namus ir nužudė vieną iš tų dieną buvusių jos pusbrolių. Per kitą neteisėtą reidą 2023 m. kovo mėn. buvo netinkamai elgiamasi su keliais giminaičiais, o giminitės buvo išrengtos. Po kelių mėnesių, 2023 m. birželio mėn., du jos sūnėnai per kitą reidą buvo sulaikyti be orderio. Kiekvieną kartą specialiosios pajėgos aiškiai nurodydavo, kad šiais įvykiais siekiama, kad prašytoja suprastų, jog turi nutraukti savo veiklą. Po šių incidentų jos šeima pareiškė, kad nenori su ja turėti nieko bendro, nes dėl jos veiklos šeimai kyla pavojus.

Prieš keletą mėnesių ji dalyvavo protesto akcijoje vietos degalinėje, kad palaikytų sveikatos priežiūros darbuotojus ir asmenis, kuriems atliekama dializė, prašančius jiems įpilti degalų pirmenybės tvarka. Kadangi valdžios institucijos nereagavo, ji nusprendė demonstraciją nufilmuoti savo išmaniuoju telefonu. Pamatę ją, saugumo pajėgų nariai pareikalavo atiduoti telefoną, bet ji atsisakė, todėl buvo suimta ir sulaikyta dviem savaitėms. Sulaikymo metu ji buvo mušama, o aukšto rango pareigūnas ją ne kartą kaltino, kad „dirba NVO, kuri prieštarauja šalies B interesams“. Prašytoja buvo apkaltinta „pasipriešinimu suėmimo metu“ ir „viešu kurstymu smurtauti“ ir jai buvo leista išeiti. Jos teismas kariniame tribunole turėtų įvykti per kelis ateinančius mėnesius.

Visai neseniai, įsėdusi į automobilį ir pradėjusi važiuoti, ji suprato, kad kažkas atjungė stabdžius. Laimei, jai pavyko nuvažiuoti į lauką, ten automobilis sustojo, ir ji išlipo atsipirkusi keliomis mėlynėmis. Po kelių dienų ji gavo anoniminių laišką, kuriame rašoma, kad kitą kartą jai taip nepasiseks. Po šių incidentų ji nusprendė bėgti iš šalies. Ji atvyko į Europą ir paprašė tarptautinės apsaugos.

Registracijos metu ji pateikė savo tapatybės dokumentą, pasą, advokato profesinę kortelę, NVO „Y“ nario kortelę, kaltinamąjį aktą ir anoniminių grasinamųjų laišką.

(c) Jaunos moters iš šalies C atvejis

Prašytojos teiginiai.

Prašytoja yra devyniolikmetė moteris iš šalies C. Ji gyveno mažame mieste su dviem jaunesnėmis seserimis, kurioms atitinkamai yra po 15 ir 12 metų, 8 metų broliu ir tėvais. Ji mokėsi mokykloje 10 metų. Prieš dvejus metus ji, remiama tėvų, išvyko iš savo kilmės šalies ieškoti geresnio gyvenimo Europoje.

Keliaudama į Europą ji susipažino su vaikinui iš šalies D, su juo susilaukė vaiko, gimusio jiems atvykus į prieglobsčio šalį. Vaikui dabar yra 6 mėnesiai. Praėjus savaitei po vaiko gimimo, jos partneris išvyko ir nuo to laiko ji daugiau jo nematė. Jo telefonas išjungtas ir ji nežino, kur jo ieškoti, todėl liko viena su vaiku.

Jai išvykus iš šalies C, jos tėvai, kurie visada buvo jai artimi ir ją palaikė, žuvo automobilio avarijoje. Ji bijo ir nerimauja, kad jai vienai teks rūpintis kūdikiu, tačiau negali grįžti į savo šalį su kūdikiu ir be vyro. Šalyje, iš kurios ji kilusi, vienišos motinos nepriimamos. Priešingai, jos įžeidinėjamos ir stigmatizuojamos, ir beveik neįmanoma rasti nė vieno asmens, kuris norėtų jai pasiūlyti darbą ar būstą. Grįžti namo taip pat nėra išeitis. Anksčiau jos šeima mažai bendravo su dėde, tačiau po tėvų mirties jis ir jo žmona rūpinosi prašytojos broliais ir seserimis. Jos dėdė yra svarbus asmuo jos gimtajame mieste. Jis pasakytų, kad ji užtraukė gėdą šeimai, ir lieptų jai ištekėti už žmogaus, kurio ji nė nepažįsta. Jei jai pasisektų ir pavyktų pabėgti, ji liktų gyventi gatvėje viena su vaiku.

Pareiškėja pateikė savo pasą ir vaiko gimimo liudijimą, taip pat metalo laužo aikštelėje stovinčio automobilio nuotrauką.

Pagrindiniai įrodymų vertinimo elementai

Įrodymų vertinimas – tai metodas, kuriuo nustatomos atitinkamos aplinkybės (faktinės aplinkybės), susijusios su individualiu tarptautinės apsaugos prašymu ⁽⁷⁾, nagrinėjant prašytojo pareiškimus ir kitus turimus įrodymus.

Sąvoka „įrodymai“ yra plati sąvoka, apimanti prašytojo pareiškimus, dokumentus ar kitą medžiagą, kuria pagrindžiama, patikrinama arba paneigiama atitinkama faktinė aplinkybė ⁽⁸⁾.

Kita vertus, pavojaus vertinimas yra faktinis ir į ateitį orientuotas tikimybės, kad grįžęs prašytojas susidurs su persekiojimu ar didele žala, vertinimas, grindžiamas visomis pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis ir turima informacija.

Įrodymų vertinimo sunkumai prieglobsčio procedūrose

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Įrodymų vertinimas prieglobsčio procedūrose skiriasi nuo daugumos kitų administracinių ar teisinių procedūrų dėl to, kad nėra įprastų priemonių objektyviai patikrinamiems įrodymams gauti. Dėl specifinės tarptautinės apsaugos prašytojo, atskirto nuo savo gimtosios šalies apsaugos, padėties ir dėl sąlygų, kuriomis jis bėgo, prašytojas, išvykdamas iš savo gimtosios šalies, galėjo neturėti galimybės surinkti įrodymų ir juos pasiimti su savimi. Taip pat jis gali neturėti galimybės gauti įrodymų atvykęs į prieglobsčio šalį. Įrodymų rinkimas savaime gali kelti (papildomą) pavojų prašytojams ar jų šeimos nariams.

Be to, pats faktas, kurį prašytojas turėtų įrodyti, t. y. persekiojimas ar didelė žala, dažnai yra veiksmų, kurių kaltininkai stengiasi nepalikti jokių įrodymų, rezultatas. Esant tokiai situacijai, suprantama, kad negalima tikėtis, jog prašytojai pateiks tiek pat įrodymų, kiek asmenys kitose civilinėse, baudžiamosiose ar administracinėse bylose. Todėl prieglobsčio procedūrose galima tikėtis nedaug dokumentinių ir kitų įrodymų. Daugeliu atvejų vieninteliai prašytojo pateikti įrodymai yra jo paties pareiškimai, todėl dažnai jiems tenka svarbus vaidmuo vertinant tarptautinės apsaugos prašymą ⁽⁹⁾.

Valdžios institucijoms taip pat sunku surinkti įrodymus. Prieglobsčio institucijos privalo laikytis konfidencialumo įpareigojimų, kad užtikrintų tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo šeimos narių saugumą. Paprastai toks įpareigojimas neleidžia joms susisiekti su pirminiais šaltiniais, dėl kurių prašytojui ar jo šeimos nariams gali kilti pavojus, pvz., su kilmės šalies valdžios institucijomis. Išskirtinis prieglobsčio prašymų įrodymų vertinimo sunkumas yra tas, kad faktinės aplinkybės, kurias turite patikrinti, persekiojimo vykdytojai dažnai sąmoningai slepia arba pateikia klaidingai. Be to, tikėtina, kad faktinės aplinkybės susiklostė regionuose, į

⁽⁷⁾ Šiose praktinėse gairėse žodžiai „tarptautinės apsaugos prašymas“ kartais sutrumpinami žodžiu „prašymas“.

⁽⁸⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m.

⁽⁹⁾ UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), Ženeva, 2019 m. vasaris, HCR/1P/4/ENG/REV. 4.

kuriuos tarptautinėms įstaigoms, žiniasklaidai, tarptautinėms ir (arba) pilietinės visuomenės organizacijoms neleidžiama patekti, todėl informacija apie tuos regionus yra ribota arba jos visai nėra.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, akivaizdu, kad iš prašytojų nesitikima, jog jie įrodys savo teiginius taip, kad būtų užtikrintas „tikrumas“ arba „neliktų pagrįstų abejonių“ (žr. [2.4. „Nustatykite, ar faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama“](#)). Dėl to galite atsidurti neaiškioje padėtyje. Vis dėlto kai kurie kriterijai gali jums padėti padaryti išvadą dėl įvairių prašymo aspektų patikimumo. Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama šiems kriterijams ir jų taikymo būdai. Nors šiomis aplinkybėmis ne visada galėsite „nustatyti tiesą“, nagrinėjimo procese taikysite tam tikrus kriterijus, kurie leis jums atsakyti į klausimą, ar tam tikros prašyme nurodytos faktinės aplinkybės gali būti pagrįstai pripažintos patikimomis, ar ne.

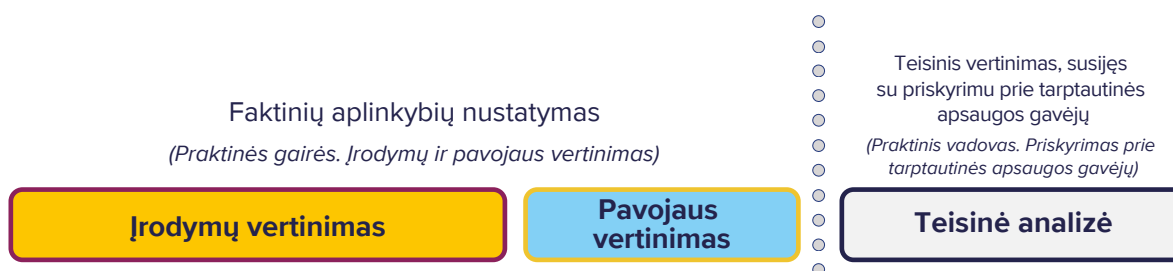
Trijų etapų metodas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Atsižvelgiant į jums ir prašytojui kylančius sunkumus ir apribojimus, vertinant įrodymus ir pavojų svarbu laikytis struktūrinio požiūrio. Tai padės išvengti klaidų argumentuojant, skubotų išvadų ar neobjektyvumo dėl subjektyvių įspūdžių.

Nagrinėjimo procesą sudaro dvi dalys: įrodymų ir pavojaus vertinimas (susijusių aplinkybių nustatymas) ir teisinė analizė (teisės nuostatų taikymas nustatytų aplinkybių atžvilgiu) ⁽¹⁰⁾. Nustačius faktines aplinkybes, bus vertinama, ar tenkinamos Direktyvoje 2011/95/ES (naujos redakcijos PD) ⁽¹¹⁾ nustatytos esminės tarptautinės apsaugos suteikimo sąlygos.

1 paveikslas. Nagrinėjimo procedūros etapai

Šiose praktinėse gairėse daugiausia dėmesio skiriama pirmajai daliai, t. y. įrodymų ir pavojaus vertinimui; siūlomas struktūriškai apibrėžtas trijų etapų metodas jam atlikti ⁽¹²⁾.

⁽¹⁰⁾ 2012 m. lapkričio 22 d. ES Teisingumo Teismo (ESTT) sprendimas, [M.M. / Minister for Justice, Equality and Law Reform \(Airija\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽¹¹⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2011/95/ES](#) dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija) (OL L 337, 2011 12 20).

⁽¹²⁾ Daugiau informacijos apie teisinį vertinimą žr. EASO, [Praktinis vadovas. Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų](#), 2018 m. balandžio mėn.

Struktūrinio požiūrio svarba

Įrodymų ir pavojaus vertinimas – tai metodika, kurią reikia taikyti viso prieglobsčio prašymo nagrinėjimo proceso metu. Struktūrinio požiūrio taikymas padės jums veiksmingiau atlikti savo darbą, sumažinti klaidų riziką ir lengviau priimti patikimą, pagrįstą ir nuoseklų sprendimą. Struktūriniu požiūriu siekiama užtikrinti objektyvų ir nespekuliatyvų įrodymų ir pavojaus nagrinėjimą, be to, jis padės priimti sąžiningus ir nuoseklius sprendimus, užtikrinant, kad panašūs atvejai būtų vertinami vienodai.

1 etapas renkami įrodymai ir nustatomos faktinės prašymo aplinkybės. Surinkti įrodymai susiejami su kiekviena faktine aplinkybe. Žr. skirsnį „[1 etapas. Informacijos rinkimas](#)“.

2 etapas prašytojo pareiškimų ir kitų įrodymų, kurie buvo susieti su kiekviena prašymo faktine aplinkybe, patikimumas vertinamas pagal konkrečius kriterijus, siekiant nustatyti, kurios faktinės aplinkybės yra pripažįstamos, o kurios atmetamos. Žr. skirsnį „[2 etapas. Patikimumo vertinimas](#)“.

3 etapas pripažintos faktinės aplinkybės analizuojamos žvelgiant į ateitį, siekiant įvertinti pavojų, su kuriuo susidurtų prašytojas grąžinimo atveju. Šis pavojaus vertinimas yra faktinis vertinimas. Klausimas, ar, remiantis pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis ir nustatytu pavojumi, prašytojas atitinka tarptautinės apsaugos gavėjo statusą, yra teisinės analizės, kuri yra kito prašymo nagrinėjimo etapo dalis, objektas. Žr. skirsnį „[3 etapas. Pavojaus vertinimas](#)“.

2 paveikslas. Nagrinėjimo procedūros etapai

Teisiniai standartai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Įrodymų ir pavojaus vertinimo sritį tarptautinė teisė reglamentuoja tik ribotai. 1951 m. Konvencijoje dėl pabėgėlių statuso ⁽¹³⁾ nėra jokių konkrečių nuostatų, susijusių su įrodymų vertinimu ar pavojaus vertinimu. Tačiau Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras (UNHCR) parengė tam tikras gaires šia tema, t. y. vadovą ir gaires ⁽¹⁴⁾ bei pranešimą ⁽¹⁵⁾.

Šioje srityje naujos redakcijos Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva (PD) yra pirmoji teisiškai įpareigojanti ES teisinę priemonę, kuria nustatoma, kokius kriterijus prašytojas turi patenkinti, kad galėtų būti priskirtas prie pabėgėlių arba prie asmenų, kuriems reikalinga kitokia tarptautinė apsauga. Iš esmės naujos redakcijos PD remiamasi tarptautiniais ir Europos pabėgėlių ir žmogaus teisių dokumentais ir jurisprudencija ⁽¹⁶⁾.

Naujos redakcijos PD 4 straipsnyje reglamentuojamas tarptautinės apsaugos prašyme išdėstytų faktų ir aplinkybių vertinimas:

- 4 straipsnio 1 dalyje aptariama [prašytojo ir institucijos pareiga bendradarbiauti](#) siekiant surinkti ir įvertinti su prašymu susijusius faktus.
- 4 straipsnio 2 dalyje išvardyta [visa atitinkama prašymo informacija](#), kuri turėtų būti pagrįsta ir įvertinta.
- 4 straipsnio 3 dalyje nustatytas [individualus nagrinėjimo pobūdis](#) ir išvardyti elementai, į kuriuos reikia atsižvelgti.
- 4 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad tai, jog prašytojas [buvo persekiojamas ar jam padaryta didelė žala](#) ir jam buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti kitaip.
- 4 straipsnio 5 dalyje apibrėžtos aplinkybės, kuriomis negalima atmesti [faktinių aplinkybių, kurios nepagrįstos](#) dokumentiniais ar kitais įrodymais.

Šios nuostatos yra įrodymų ir pavojaus vertinimo pagrindas ir bus toliau išsamiau analizuojamos.

⁽¹³⁾ JT Generalinė Asamblėja, [Konvencija dėl pabėgėlių statuso](#), Ženeva, 1951 m. liepos 28 d., Jungtinių Tautų sutarčių serija, 189 t., p. 137, ir [Protokolas dėl pabėgėlių statuso](#), 1967 m. sausio 31 d., Jungtinių Tautų sutarčių serija, 606 t., p. 267 (ES prieglobsčio teisės aktuose ir ESTT vadinama Ženevos konvencija).

⁽¹⁴⁾ UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), Ženeva, 2019 m. vasaris, HCR/IP/4/ENG/REV. 4, 195–205 punktai.

⁽¹⁵⁾ UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 1998 m. gruodžio 16 d.; UNHCR, [Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn.

⁽¹⁶⁾ Visi standartai turi būti aiškinami atsižvelgiant į ESTT ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) jurisprudenciją. Daugiau informacijos apie įrodymų vertinimo teisinę ir teismų praktiką pateikiama EASO, [Evidence and credibility assessment in the context of the common European asylum system – Compilation of Jurisprudence](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Jurisprudencijos rinkinys), 2018 m., ir EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m.

Procedūriniai prašymų nagrinėjimo reikalavimai nustatyti **naujos redakcijos Direktyvos 2013/32/ES (PPD) 10 straipsnyje** ⁽¹⁷⁾:

- 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tarptautinės apsaugos prašymai negali būti nei atmetami, nei nenagrinėjami vien dėl to, kad jie nebuvo pateikti **nedelsiant**.
- 10 straipsnio 3 dalies a punkte nustatyta, kad prašymai turi būti nagrinėjami ir sprendimai turi būti priimami **individualiai, objektyviai ir nešališkai**.
- 10 straipsnio 3 dalies b punktas yra susijęs su reikalavimais, kuriuos turi atitikti informacija apie kilmės šalį (IKŠ) ir kaip ją reikėtų pateikti vertinant prašymą.
- 10 straipsnio 3 dalies c punkte reikalaujama, kad **darbuotojai žinotų** apie atitinkamus reikalavimus, taikytinus prieglobsčio ir pabėgėlių teisės srityje.
- 10 straipsnio 3 dalies d punkte numatyta galimybė vertinimo metu **tartis su ekspertais**.

Pagrindiniai principai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Remiantis visais prieinamais teisiniais ir teismų praktikos šaltiniais, galima išskirti keletą pagrindinių principų, kuriais turėtumėte vadovautis vertindami tarptautinės apsaugos prašymą.

(a) Individualus nagrinėjimas

Prašymai nagrinėjami individualiai, atsižvelgiant į prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes. Naujos redakcijos PD nustatyta, kad turite būti kompetentingi atsižvelgti į prašytojo asmenines aplinkybes ir bendrąsias prašymo aplinkybes ⁽¹⁸⁾.

Kokios yra asmeninės aplinkybės?

„Asmeninės aplinkybės“ yra bendrinė sąvoka, neišsamiai apibrėžta naujos redakcijos PD ir naujos redakcijos PPD pagal elementus, kuriuos ji gali apimti, pavyzdžiui, „prašytojo kultūrinė kilmė, lytis, lytinė orientacija, lytinė tapatybė ar pažeidžiamumas“ ⁽¹⁹⁾ arba „biografijos faktai, lytis ir amžius“ ⁽²⁰⁾.

Asmeninės aplinkybės yra susijusios su tam tikromis asmeniui būdingomis savybėmis. Tokios savybės gali būti susijusios su prašytojo tapatybe (pvz., tautybe, amžiumi, lytimi, religija), ypatumais (pvz., išsilavinimu, negalia, psichikos sveikata), taip pat su jo asmeniniu kontekstu (pvz., socialiniu, kultūriniu, ekonominiu kontekstu) ir biografijos faktais (įskaitant, pavyzdžiui, šeiminius santykius, gyvenamąją vietą kilmės šalyje) bendresne prasme.

Asmenines aplinkybes galima nustatyti bet kuriame prieglobsčio procedūros etape.

⁽¹⁷⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2013/32/ES](#) dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija) (OL L 180/60, 2013 6 29).

⁽¹⁸⁾ Naujos redakcijos PPD 15 straipsnio 3 dalies a punktas.

⁽¹⁹⁾ Naujos redakcijos PPD 15 straipsnio 3 dalies a punktas.

⁽²⁰⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalies c punktas.

Naujos redakcijos PD taip pat pažymima, kad prašymo vertinimas turi būti atliekamas individualiai. Todėl jūsų pareiga yra žinoti prašytojo asmenines aplinkybes ir atsižvelgti į kiekvieną iš jų nagrinėjant prašymą ⁽²¹⁾.

(b) Objektivus ir nešališkas vertinimas

Vertinimas ⁽²²⁾ turi būti pagrįstas įrodymais ir jame turi būti vengiama subjektyvių elementų, šališkumo ir galimos jūsų išankstinės nuomonės. Labai svarbu žinoti ir gebėti kuo labiau sumažinti visų veiksmų, kurie gali daryti įtaką tokiam objektyvumui ir nešališkumui, poveikį. Šie veiksniai bus analizuojami [2.3 skirsnyje „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksmus, kurie gali lemti iškraipymus“](#).

(c) Skaidrumas

Sprendime turi būti aiškiai nurodytos įrodymų ir pavojaus vertinimo išvadų priežastys. Informacija, kuria grindžiamas sprendimas, turėtų būti prieinama prašytojui ir (arba) jo patarėjui teisės klausimais, kad jis galėtų suprasti savo prašymo nagrinėjimo rezultatus ir, jei reikia, apskųsti sprendimą apeliacine tvarka, žinodamas visus faktus ⁽²³⁾.

(d) Prašytojo teisė būti išklausytam

Teisė būti išklausytam ⁽²⁴⁾ yra itin svarbi, o asmeninis pokalbis yra prieglobsčio procedūros pagrindas ⁽²⁵⁾. Prašytojai gali būti tokioje padėtyje, kad savo prašymui pagrįsti gali pasikliauti tik arba daugiausia savo pareiškimais.

Prašytojui turi būti suteikta galimybė būti išklausytam iš esmės per asmeninį pokalbį, kurį vykdo kompetentingas pareigūnas pagal nacionalinę teisę. Pokalbio tikslas – suteikti prašytojui galimybę kuo išsamiau pateikti informaciją, reikalingą jo prašymui pagrįsti.

Teisė būti išklausytam apima prašytojo teisę prieš priimant sprendimą paaiškinti / patikslinti galimas neigiamas išvadas dėl patikimumo ⁽²⁶⁾. Prašytojas taip pat turėtų turėti galimybę „žodžiu ir (arba) raštu pateikti pastabų ir (arba) paaiškinimų dėl ataskaitoje arba stenogramoje esančių vertimo klaidų ar klaidingo supratimo, pasibaigus asmeniniam pokalbiui arba per nustatytą laikotarpį, prieš sprendžiančiajai institucijai priimant sprendimą“ ⁽²⁷⁾.

Naujos redakcijos PPD nustatytos įvairios asmeninio pokalbio vykdymo taisyklės, kad prašytojas galėtų pateikti savo prašymą kuo išsamiau. Daugiau informacijos apie tai, kaip vykdyti asmeninį pokalbį, ir apie teises pareigas šiuo atžvilgiu pagal naujos redakcijos PPD rasite EUAA praktinėse gairėse dėl asmeninio pokalbio ⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalies c punktas.

⁽²²⁾ Naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalis.

⁽²³⁾ Naujos redakcijos PPD 11 ir 17 straipsniai, 12 straipsnio 1 dalies f punktas ir 23 straipsnio 1 dalis.

⁽²⁴⁾ Žr. naujos redakcijos PPD 14 straipsnio 1 dalį ir 41 straipsnio 2 dalį, [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją](#), 2012 m. spalio 26 d., 2012/C 326/02. ESTT sprendimo byloje *M. M.* 87 punkte, *op. cit.*, išn. 10, ESTT konkrečiai taikė šį principą prieglobsčio procedūrai: „Teisė būti išklausytam užtikrina kiekvienam asmeniui galimybę deramai ir realiai pareikšti savo nuomonę per administracinę procedūrą ir iki sprendimo, galinčio neigiamai paveikti jo interesus, priėmimo...“

⁽²⁵⁾ Teisės būti išklausytam apribojimai yra galimi, tačiau jie yra išsamiai išvardyti PPD ir išlieka išimtimi, nes jie taikomi tik „kai sprendžiančioji institucija gali priimti teigiamą sprendimą dėl pabėgėlio statuso remdamasi turimais įrodymais; arba kai „sprendžiančioji institucija mano, kad prašytojas nėra tinkamas pokalbiui arba su juo negalima kalbėtis dėl ilgalaikių nuo jo nepriklausančių aplinkybių“.

⁽²⁶⁾ Naujos redakcijos PPD 16 straipsnis.

⁽²⁷⁾ Naujos redakcijos PPD 17 straipsnio 3 dalis.

⁽²⁸⁾ EASO, [Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis](#), 2014 m. gruodžio mėn.

(e) Konfidencialumas

Konfidencialumo principas ⁽²⁹⁾ yra ypač svarbus dėl specifinės padėties, kurioje atsiduria daugelis prašytojų (žr. [„Įrodymų vertinimo sunkumai prieglobsčio procedūrose“](#)). Visa su prašytojo byla susijusi informacija turėtų būti laikoma konfidencialia.

Valdžios institucijos turi užtikrinti tinkamą konfidencialumą ne tik organizuodamos asmeninį pokalbį ⁽³⁰⁾, bet ir rinkdamos su prašytoju susijusią informaciją.

Valdžios institucijos privalo neatskleisti „informacijos dėl atskirų tarptautinės apsaugos prašymų arba to, kad tokios apsaugos yra prašoma, įtariamam (-iems) persekiotojui (-ams) arba didelę žalą sukėlusiam (-iems) subjektui (-ams)“ ⁽³¹⁾. Jos taip pat neturėtų siekti gauti informacijos iš tariamo (-ų) persekiotojo (-ų) arba didelę žalą sukėlusio (-ių) subjekto (-ų) „pasinaudodamos tokiu būdu, kad toks (-ie) subjektas (-ai) būtų tiesiogiai informuotas (-i), kad atitinkamas prašytojas prašo apsaugos, o prašytojui ar jo išlaikomiems asmenims kiltų fizinio susidorojimo grėsmė, arba tokia grėsmė kiltų jo šeimos narių, tebegyvenančių jo kilmės šalyje, laisvei ir saugumui“ ⁽³²⁾. Taip pat žr. [1.1.2 skirsnio e punktą „Šeimos narių prieglobsčio bylos“](#) dėl konfidencialumo klausimo vertinant šeimos narių prašymus.

(f) Teisė į privatą gyvenimą ir pagarba žmogaus orumui

Valdžios institucijų taikomais įrodymų vertinimo metodais visada turi būti gerbiamos prašytojo teisės į žmogaus orumą, asmens neliečiamybę ir privatą bei šeimos gyvenimą ⁽³³⁾. Niekada neturi būti taikomi metodai, kurie yra prašytojui skausmingi, jį žeminantys ar menkinantys arba kuriais nepagrįstai įsibraunama į intymias asmeninio gyvenimo sritis ⁽³⁴⁾.

Naujos redakcijos PPD kalbama apie pagarbą žmogaus orumui, ypač atliekant nelydimų vaikų medicininę apžiūrą, kuri turi būti atliekama gerbiant vaiko orumą. Medicininė apžiūra visada turi būti atliekama pasirenkant mažiausiai invazinius tyrimus ⁽³⁵⁾.

⁽²⁹⁾ Naujos redakcijos PPD 15, 30 ir 48 straipsniai ir ES pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnis.

⁽³⁰⁾ Naujos redakcijos PPD 15 straipsnis.

⁽³¹⁾ Naujos redakcijos PPD 30 straipsnis.

⁽³²⁾ Naujos redakcijos PPD 30 straipsnis.

⁽³³⁾ ES pagrindinių teisių chartijos 1, 3 ir 7 straipsniai.

⁽³⁴⁾ Šiuo atžvilgiu žr. naujos redakcijos PPD 13 straipsnio 2 dalies d punktą, kuriame nustatyta, kad „prašytojo asmens apžiūrą pagal šią direktyvą atlieka tos pačios lyties asmuo visapusiškai laikantis žmogaus orumo ir fizinės bei psichologinės neliečiamybės principų“. Daugiau informacijos pateikiama skirsnyje [1.1.2\(n\) „Prašytojo pagrindinės teisės pažeidžiantys įrodymai“](#) ir 2018 m. sausio 25 d. ESTT sprendime [F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), Nr. C-473/16, EU:C:2018:36, 48 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#); ir 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimą [A., B., C. / taatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 59–66 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽³⁵⁾ Naujos redakcijos PPD 60 konstatuojamoji dalis ir 25 straipsnis.

1. 1 etapas. Informacijos rinkimas

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Įrodymų vertinimas prasideda nuo informacijos rinkimo. Informacijos rinkimo procesas vykdomas skirtingais etapais: renkami įrodymai, nustatomos pagrindinės faktinės aplinkybės ir visi įrodymai susiejami su viena ar keliomis faktinėmis aplinkybėmis.

Įrodymų rinkimas ir faktinių aplinkybių nustatymas yra tęstinis procesas, kuris trunka nuo to momento, kai prašytojas pateikia prašymą, iki to momento, kai atliekate pavojaus vertinimą. Net ir šiame paskutiniame etape jums gali prireikti surinkti papildomų įrodymų, jei būtų reikalingi paaiškinimai ar papildoma informacija. Pagrindinis principas yra tas, kad turėtumėte būti atviri ir atsižvelgti į tai, kad viso proceso metu gali paaiškėti naujų aplinkybių. Nors šis procesas yra struktūruotas, jis nebūtinai yra linijinis.

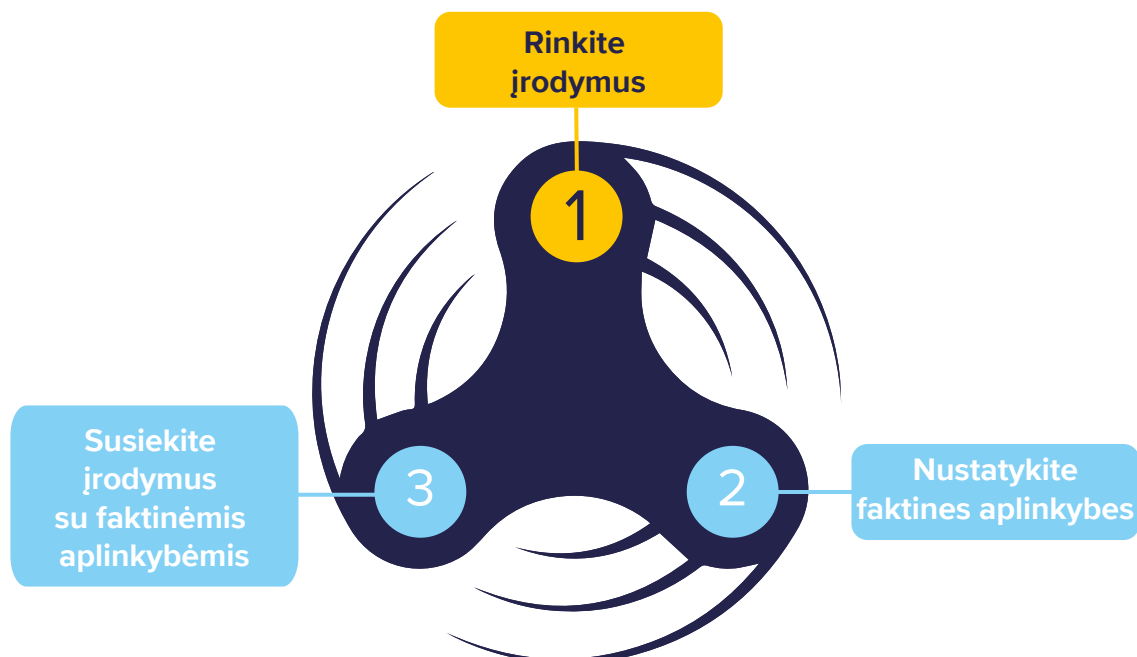
Svarbu atsižvelgti į veiksniai, kurie gali lemti iškraipymus

Renkant įrodymus labai svarbu atsižvelgti į visas svarbias individualias ir bendrąsias aplinkybes, kurios gali turėti įtakos tam, kiek prašytojas gali įvykdyti savo įsipareigojimus, arba trukdyti jums atlikti objektyvų ir tinkamą tyrimą (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksniai, kurie gali lemti iškraipymus“](#)).

1.1. Rinkite įrodymus

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

3 paveikslas. Rinkite įrodymus

Per pirmąjį įrodymų vertinimo proceso etapą reikia surinkti visus bylos įrodymus, kurie yra būtini tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti.

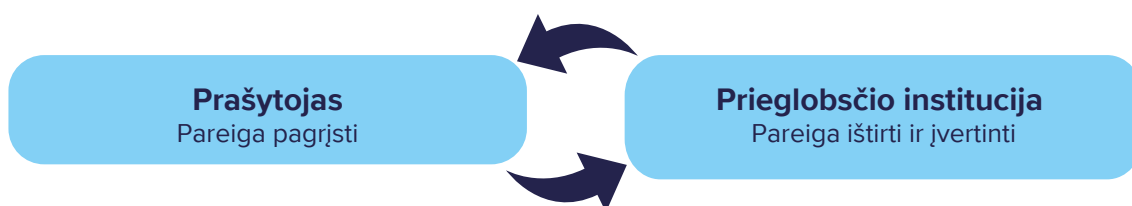
1.1.1. Taikykite pareigą bendradarbiauti (įrodinėjimo pareiga)

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Nors „įrodinėjimo pareiga“ yra nusistovėjusi teisinė sąvoka, pagal kurią nustatoma, kas yra atsakingas už tam tikros aplinkybės įrodymą teisinėje procedūroje, ši sąvoka turi būti suprantama atsižvelgiant į konkrečią jos formą prieglobsčio procedūroje. Naujos redakcijos PD 4 straipsnyje nei prašytojui, nei sprendžiančiai institucijai nenustatyta įrodinėjimo pareigos. Tačiau abu turi atlikti tam tikras pareigas, kad būtų galima nuodugniai įvertinti tarptautinės apsaugos prašymą.

Iš esmės prašytojo pareiga yra pateikti jo prašymą pagrindžiančią informaciją. Sprendžiančiosios institucijos pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją ⁽³⁶⁾. Tiek prašytojas, tiek valdžios institucija privalo bendradarbiauti, kad būtų galima įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją ⁽³⁷⁾.

4 paveikslas. Pareiga bendradarbiauti

(a) Patikrinkite, ar prašytojas vykdo savo pareigą pagrįsti prašymą

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Turėtumėte informuoti prašytoją apie jo pareigą pagrįsti prašymą (žr. [1.1.1 skirsnio b punkto ii papunktį „Informuokite prašytoją apie jo pareigas“](#)), o tai reiškia, kad prašytojas privalo pateikti teisingą pareiškimą, pateikti visus turimus įrodymus ir bendradarbiauti su prašymą nagrinėjančiomis valdžios institucijomis.

Iš naujos redakcijos PD 4 straipsnio nuostatų matyti, kad „pagrįsti“ „reiškia pateikti pareiškimus ir prašytojo turimus dokumentinius ar kitus įrodymus“ ⁽³⁸⁾, susijusius su prašytojo amžiumi, biografijos faktais, atitinkamais giminačiais, tapatybe, pilietybe (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-iose) anksčiau gyveno, ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo priežastimis ⁽³⁹⁾. Tai reiškia, kad prašytojas turi imtis priemonių, kad pagrįstų prašymą pareiškimais ir visais turimais

⁽³⁶⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 1 dalis.

⁽³⁷⁾ ESTT, 2012 m., M. M., C-277/11, *op. cit.*, išn. [10](#), 65 ir 66 punktai.

⁽³⁸⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn., *op. cit.*, išn. [15](#), p. 85.

⁽³⁹⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn., *op. cit.*, išn. [15](#), p. 89.

įrodymais. Prašytojas paprastai turi geresnes galimybes pateikti informaciją apie individualius jo prašymo aspektus (jo baimes ir patirtį) nei institucija ⁽⁴⁰⁾.

Tai, kaip prašytojo pareigos pagrįsti įvykdymo trūkumai daro įtaką įrodymų vertinimui, aptariama [2.4.1 skirsnyje „Visų įrodymų, susijusių su faktine aplinkybe, patikimumo išvadų vertinimas“](#) ir [2.4.2 skirsnyje „Išvados dėl faktinių aplinkybių“](#).

- i. Ar prašytojas realiai stengėsi pateikti pareiškimus ir savo turimus dokumentus?

[Turinys] [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Prašytojas jums turėtų pateikti visus savo turimus įrodymus.

Naujos redakcijos PD 4 straipsniu pareiga pateikti įrodymus taikoma tik **prašytojo turimiems** įrodymams. Dokumentai ir kiti įrodymai laikomi pareiškėjo turimais tik tada, kai galima pagrįstai tikėtis, kad jis galės juos gauti ⁽⁴¹⁾. Tai taip pat reiškia, kad prašytojo pareiga pagrįsti prašymą negali būti suprantama kaip pareiga pateikti įrodymus **kiekvienam** faktui pagrįsti.

Prašytojas turi **realiai stengtis** ⁽⁴²⁾ pagrįsti savo prašymą savo pareiškimais ir visais turimais dokumentais bei kitais įrodymais. Šios pareigos apimtis priklauso nuo konkretaus atvejo. Reikėtų atsižvelgti į tai, kokiomis priemonėmis galima gauti įrodymus, taip pat į aplinkybes, kuriomis prašytojas išvyko iš savo kilmės šalies, ir į bendrą padėtį joje. Kiti veiksniai, kurie taip pat gali trukdyti prašytojui pateikti visus būtinus įrodymus, gali atsirasti dėl jo asmeninės padėties ir būti susiję, pavyzdžiui, su jo fizine ir (arba) psichikos sveikata, išsilavinimo lygiu ar šeimos ryšiais. Vertinant, koku mastu prašytojas galėjo įvykdyti savo pareigas, visada svarbios individualios bylos aplinkybės.

- ii. Ar visi įrodymai buvo pateikti kuo greičiau?

[Turinys] [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Taip pat tikimasi, kad prašytojas kuo greičiau pateiks prieglobsčio institucijai visą turimą informaciją ir įrodymus. Tokiu būdu galėsite tinkamai ir laiku nustatyti ir įvertinti visas faktines bylos aplinkybes. Šios pareigos laikymasis yra glaudžiai susijęs su institucijos pareiga informuoti prašytoją apie jo pareigas prieglobsčio procedūroje ir prašytojo turimas priemones įrodymams pateikti. „Terminas „kuo greičiau“ turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į laiko momentą, kai prašytojas jam suprantama kalba informuojamas apie jo pareigą pagrįsti prašymą“ ⁽⁴³⁾ (žr. [1.1.1 skirsnio b punkto ii papunktį „Informuokite prašytoją apie jo pareigas“](#)).

Praktiška būtų su prašytoju aptarti, kokius įrodymus jis ketina pateikti, ir susitarti dėl pagrįsto termino. Prašytojo pareiga kuo greičiau pateikti informaciją ir įrodymus taikoma jo turimiems įrodymams. Ji įvykdoma, kai informacija ar įrodymai tampa prieinami vėlesniame etape (pvz., po asmeninio pokalbio) ir yra pateikiami kuo anksčiau.

⁽⁴⁰⁾ 2016 m. rugpjūčio 23 d. EŽTT sprendimas, [J. K. ir kiti prieš Švediją](#), Nr. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, 96 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁴¹⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn., *op. cit.*, išn. 15, p. 96.

⁽⁴²⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalies a punktas.

⁽⁴³⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn., *op. cit.*, išn. 15, p. 102.

Vertinant, ar pareiškimai ar kiti įrodymai buvo pateikti laiku, reikia atsižvelgti į bendrąsias ir asmenines prašytojo aplinkybes ir atitinkamus pažeidžiamumo aspektus. Neigiamų išvadų dėl patikimumo negalima padaryti remiantis vien tuo, kad prašytojas pirmą kartą nepateikė tam tikros informacijos ⁽⁴⁴⁾.

iii. Ar prašytojas tinkamai paaiškino, kodėl nėra patvirtinamųjų įrodymų?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Prašytojas gali nesugebėti pateikti kai kuriuos bylos faktus patvirtinančių įrodymų. Jei prašytojas negali įvykdyti savo pareigos pateikti visus turimus įrodymus arba visus įrodymus, kuriuos, atsižvelgiant į individualias aplinkybes, būtų galima pagrįstai tikėtis jį turint, jis turi tinkamai paaiškinti, kodėl negali pateikti kai kuriuos faktus pagrindžiančių įrodymų.

Turite įvertinti, ar galima sutikti su prašytojo pateiktu paaiškinimu, kodėl jis negali pateikti papildomų įrodymų. Prašytojo pateiktas paaiškinimas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į individualias ir bendrąsias aplinkybes (taip pat žr. [2.4.1 skirsnį „Visų įrodymų, susijusių su faktine aplinkybe, patikimumo išvadų vertinimas“](#)).

(b) Vykdykite prašymus nagrinėjančio pareigūno pareigą atlikti tyrimą

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Prašytojui turi būti suteikta galimybė pateikti visą svarbią informaciją ir visus svarbius įrodymus. Sprendžiančioji institucija, bendradarbiaudama su prašytoju, privalo nustatyti svarbią prašymo informaciją. Norėdami įvykdyti šią pareigą, turite atlikti toliau nurodytus veiksmus.

i. Tinkamai padėkite asmenims, turintiems specialiųjų procedūrinių poreikių

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Tam, kad būtų galima veiksmingai pagrįsti prašymą ir išsamiai išdėstyti jo motyvus, tam tikriems prašytojams gali prireikti specialiųjų procedūrinių garantijų. Tai gali lemti, be kitų veiksnių, jų amžius, lytis, seksualinė orientacija, lytinė tapatybė, negalia, sunki liga, psichikos sutrikimai. Specialiųjų procedūrinių garantijų gali prireikti ir dėl to, kad jie patyrė kankinimą, žaginimą ar kitų sunkių formų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą. Visų pirma, specifinių poreikių turi nelydimi vaikai, jiems reikalinga tinkama pagalba ⁽⁴⁵⁾.

Valstybės narės per pagrįstą laikotarpį nuo prašymo pateikimo turi įvertinti, ar prašytojui reikia specialiųjų procedūrinių garantijų. Tokiu atveju valstybė narė turi suteikti jam tinkamą pagalbą ⁽⁴⁶⁾. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas jūsų tiriamajam vaidmeniui bylose, susijusiose su asmenimis, turinčiais specialiųjų procedūrinių poreikių ⁽⁴⁷⁾. Turėtumėte rinkti svarbią informaciją, ypatingą dėmesį skirdami specialiesiems prašytojo poreikiams. Siekiant tinkamai įvertinti ir sušvelninti šių aplinkybių įtaką nagrinėjamai bylai, jums gali prireikti

⁽⁴⁴⁾ 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimas, [A., B., C. / Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 70 ir 71 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁴⁵⁾ Naujos redakcijos PPD 25 straipsnis.

⁽⁴⁶⁾ Naujos redakcijos PPD 24 straipsnis.

⁽⁴⁷⁾ Tinkamas priemonės, kurių reikia imtis atsižvelgiant į procedūrinius poreikius, galima nustatyti naudojantis EASO [priemone, skirta specialiesiems poreikiams nustatyti](#), 2016 m.

ekspertų išvadų, pavyzdžiui, psichikos ligų ar negalios atvejais arba nagrinėjant psichologinio, fizinio ar seksualinio smurto pasekmes (taip pat žr. [1.1.2 skirsnio k punktą „Medicininės, psichiatrinės psichologinės išvados“](#)). Taip pat turėtumėte skirti pakankamai laiko, kad specialiųjų procedūrinių poreikių turintis prašytojas galėtų pateikti duomenis, reikalingus jo tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti, ir turėtumėte atsižvelgti į tokius poreikius per asmeninį pokalbį.

ii. Informuokite prašytoją apie jo pareigas

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Pirmiau minėtos prašytojo pareigos siejamos su sprendžiančiosios institucijos pareiga informuoti prašytoją apie visas jo pareigas ir teises ta kalba, kurią jis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, ir visų pirma informuoti jį apie pareigą pagrįsti prašymą ⁽⁴⁸⁾. Šioje informacijoje turi būti nurodyta, kad prašytojas turi pareigą pagrįsti savo prašymą, taip pat šios pareigos nevykdymo pasekmės. Ši informacija turi būti prašytojui pateikta laiku, kad jis galėtų įvykdyti minėtas pareigas. Pateiktoje informacijoje turi būti nurodyti taikytini terminai pareigoms įvykdyti, taip suteikiant prašytojui tinkamą galimybę pateikti visą informaciją. Prašytojui taip pat turėtų būti suteikta praktinė informacija apie tai, kaip įvykdyti savo pareigas pagal nacionalinius teisės aktus ir praktiką.

Informacijos teikimo pavyzdžiai

Pagal nacionalinės teisės aktus arba praktiką, kvietime į asmeninį pokalbį gali būti reikalaujama informuoti prašytoją apie tai, kokius įrodymus jis turėtų pateikti per asmeninį pokalbį, ir apie bendrąsias prašytojo pareigas per pirmosios instancijos nagrinėjimo procedūrą.

Jei kai kurių įrodymų nepavyko pateikti per asmeninį pokalbį, nors prašytojas juos turėjo, prieš įvertindami prašymą ir (arba) parengdami sprendimo projektą, galite prašytojui skirti tam tikrą laiką papildomiems įrodymams pateikti. Tai priklausys nuo nacionalinės praktikos ir prašymo specifikos. Tokiu atveju per asmeninį pokalbį prašytojui nurodysite, koku būdu galima pateikti papildomus įrodymus, per kiek laiko jie turi pasiekti prieglobsčio instituciją prieš jai priimant sprendimą dėl prašymo, taip pat kokias pasekmes gali turėti įrodymų nepateikimas per nustatytą terminą.

Paaiškinimai ir informacija turėtų būti teikiami taip, kad būtų atsižvelgiama į konkrečią prašytojo padėtį, pavyzdžiui, vaikui tinkamu būdu, jei prašytojas yra vaikas (žr. [1.1.1 skirsnio b punkto i papunktį „Tinkamai padėkite specialiųjų procedūrinių poreikių turintiems asmenims“](#)) ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁸⁾ Naujos redakcijos PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktas.

⁽⁴⁹⁾ EUAA, [Practical Guide on Information Provision – Access to procedure](#), 2024 m. gruodžio, 1.2.3 skirsnis „Bendraukite atsižvelgdami į prašytojo asmenines aplinkybes“.

iii. Leiskite prašytojui per asmeninį pokalbį pateikti visus svarbius faktus ir įrodymus

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Siekiant įvykdyti pareigą pateikti visą turimą informaciją ir įrodymus, prašytojams turi būti suteikta galimybė asmeninio pokalbio metu nurodyti visas faktines aplinkybes ir pateikti visus įrodymus ⁽⁵⁰⁾. Asmeninis pokalbis yra svarbiausias etapas, per kurį renkama informacija, nes jo metu prašytojas turi svarbiausią galimybę pagrįsti prašymą. Pagal naujos redakcijos PPD 16 straipsnį, valstybės narės įpareigojamos vykdyti asmeninius pokalbius taip, kad „prašytojas turėtų tinkamą galimybę pateikti kuo išsamesnę informaciją, reikalingą prašymui pagrįsti pagal Direktyvos 2011/95/ES 4 straipsnį“.

Kadangi ne visada galima tikėtis, kad prašytojas žino, kokie pareiškimai, dokumentai ar kiti įrodymai gali būti svarbūs, sprendžiančiosios institucijos pareiga bendradarbiauti asmeninio pokalbio etape neapsiriboja tik laiko ir vietos suteikimu prašytojui. Sprendžiančioji institucija taip pat privalo pateikti prašytojui būtinas gaires, tinkamai apklausti ir sudaryti tinkamas sąlygas surinkti atitinkamą informaciją prašytojo nurodytiems faktams pagrįsti ⁽⁵¹⁾.

iv. Paprašykite prašytojo paaiškinti neaiškumus

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Bendradarbiaudami su prašytoju ir atsižvelgdami į turimus įrodymus, į informaciją apie kilmės šalį ir į galimus veiksmus, kurie lemia iškraipymus, privalote išsiaiškinti visus susijusius prašymo faktus (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksmus, kurie gali lemti iškraipymus“](#)). Bylos vertinimas neturi būti grindžiamas jums neaiškiais aspektais ir neturi likti vietos prielaidoms, spekuliacijoms, spėliojimui, intuicijai ar nuojautai.

v. Atkreipkite dėmesį į akivaizdžias neatitiktis, informacijos trūkumą, tikėtinumo problemas

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Prašytojo dėmesį reikėtų atkreipti į bet kokias neatitiktis, tikėtinumo problemas ir informacijos stoką; jam turėtų būti suteikta galimybė juos paaiškinti. Taip pat turėtumėte sutelkti dėmesį į trūkumų priežasčių nustatymą, kad galėtumėte tinkamai įvertinti jų poveikį patikimumo vertinimui. Turėtumėte apsvarstyti galimus iškraipymo veiksmus (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksmus, kurie gali lemti iškraipymus“](#)), galinčius turėti įtakos prašytojo prašymų nuoseklumui ir tikėtinumui, taip pat jo gebėjimui pateikti išsamią informaciją.

⁽⁵⁰⁾ Žr. skirsnio „Pagrindiniai principai“ d punktą „Prašytojo teisė būti išklausytam“. PPD nustatytos tik griežtai apibrėžtos teisės būti išklausytam išimties. Naujos redakcijos PPD 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *[a]smeninio pokalbio dėl prašymo esmės gali nebūti, kai: sprendžiančioji institucija gali priimti teigiamą sprendimą dėl pabėgėlio statuso remdamasi turimais įrodymais arba sprendžiančioji institucija mano, kad prašytojas nėra tinkamas pokalbiui arba su juo negalima kalbėtis dėl ilgalaikių nuo jo nepriklausančių aplinkybių.*

Pareiga išklausyti taip pat taikoma pokalbiams dėl priimtumo (žr. naujos redakcijos PPD 34 straipsnį). Valstybės narės gali numatyti pokalbio dėl priimtumo išimtį vėlesnių prašymų priimtumo procedūroje tik esant tam tikroms sąlygoms (žr. naujos redakcijos PPD 34 ir 42 straipsnius).

⁽⁵¹⁾ EASO, *Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis*, 2014 m. gruodžio mėn. Žr. ESTT, 2012 m., M. M., C-277/1, *op. cit.*, išn. 10, 66 punktą. Taip pat žr. UNHCR, *Beyond Proof, Full Report*, 2013 m. gegužės mėn., *op. cit.*, išn. 15, p. 112.

vi. Gaukite atitinkamą informaciją apie kilmės šalį ir kitus įrodymus

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Kad galėtumėte įvertinti bylą, turėtumėte gauti atitinkamą, tikslią ir naujausią informaciją apie kilmės šalį, „įskaitant kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą“⁽⁵²⁾. Plačiau žr. [1.2.2 skirsnį „Nustatykite aiškias, išsamias, esmines faktines aplinkybes“](#). Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) šiuo atžvilgiu yra nusprendęs, kad prieglobsčio institucijos apskritai turi geresnes galimybes nei prieglobsčio prašytojas gauti informaciją apie bendrą padėtį, įskaitant informaciją apie galimybę gauti apsaugą kilmės šalyje⁽⁵³⁾.

Sprendžiančioji institucija renka IKŠ nešališkai. Vertindami įrodymus atskirose bylose, turite taikyti tokį patį nešališką požiūrį ir atsižvelgti į visus įrodymus, patvirtinančius prašytojo nurodytus faktus, taip pat į įrodymus, kurie prieštarauja šiems faktams. Be šio nešališkumo nebūtų visiškai įgyvendinta sprendžiančiosios institucijos pareiga atlikti tyrimą, nes ji nekompensuotų to, kad prašytojas negali gauti tam tikrų įrodymų.

Siekiant įvertinti bylą, jums taip pat gali prireikti gauti kitų įrodymų, su kuriais galite susipažinti savo iniciatyva. Pavyzdžiui, [šeimos narių prieglobsčio bylos](#), [socialinių tinklų šaltiniai](#), [įrodymai iš kitų atsakingos valstybės narės nacionalinių institucijų](#) arba [iš kitų valstybių narių](#). Būtinybė rinkti tokius įrodymus priklausys nuo prašymo specifikos. Pavyzdžiui, susipažinti su tokiais papildomais įrodymais jus gali paskatinti jau turima informacija ir jie galėtų būti toliau tiriami.

Sprendžiančioji institucija taip pat turės įvertinti bet kokį pavojų, kurio nepaminėjo prašytojas, bet apie kurį žino institucija ir dėl kurio prašytojui gali kilti persekiojimo arba didelės žalos pavojus grįžus į kilmės šalį⁽⁵⁴⁾. Tai ypač taikoma, jei sprendžiančioji institucija žino, kad prašytojas greičiausiai priklauso grupei, kuri sistemingai yra persekiojama arba patiria didelę žalą⁽⁵⁵⁾. Priklausomai nuo nacionalinės praktikos, jums gali tekti informuoti prašytoją ir suteikti jam galimybę pateikti pastabas.

Atitinkamais atvejais sprendžiančiosios institucijos pareiga bendradarbiauti taip pat apima pareigą pasirūpinti medicinine apžiūra, jei prašytojas sutinka, arba informuoti prašytoją, kad prireikus jis turi pasirūpinti medicinine apžiūra⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵²⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalis.

⁽⁵³⁾ 2016 m. rugpjūčio 23 d. EŽTT sprendimas, [J. K. ir kiti prieš Švediją](#), Nr. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, 132 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁵⁴⁾ 2016 m. kovo 16 d. EŽTT sprendimas, [F. G. prieš Švediją](#), Nr. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, 127 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#). 2020 m. spalio 27 d. EŽTT sprendimas [M. A. prieš Belgiją](#), Nr. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, 81 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#); 2021 m. liepos 21 d. EŽTT sprendimas [E. H. prieš Prancūziją](#), Nr. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, 132 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁵⁵⁾ 2016 m. kovo 16 d. EŽTT sprendimas, [F. G. prieš Švediją](#), Nr. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, 127 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#). 2020 m. spalio 27 d. EŽTT sprendimas [M. A. prieš Belgiją](#), Nr. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, 81 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#); 2021 m. liepos 21 d. EŽTT sprendimas [E. H. prieš Prancūziją](#), Nr. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, 132 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁵⁶⁾ Žr. naujos redakcijos PPD 18 straipsnį.

(c) Apsvarstykite konkrečias pagrindimo taisykles, jei taikoma

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Kai šios koncepcijos naudojamos tyrimo metu, sprendžiančioji institucija turi pagrįsti, kad yra įvykdytos šių koncepcijų taikymo sąlygos:

- apsaugos prieinamumas kilmės šalyje;
- galimybė rasti vidaus apsaugos alternatyvą (VAA) ir
- prieglobsčio nesuteikimo pagrindų buvimas ⁽⁵⁷⁾.

Prieglobsčio institucijai pareiga pagrįsti prieglobsčio prašymą tenka ir tada, kai pripažįstama, kad:

- prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam padaryta didelė žala (buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą).

Šiuo atveju institucija turi nurodyti, kad yra „tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą“ ⁽⁵⁸⁾.

Nors sprendžiančiajai institucijai tenka pareiga pagrįsti, ar įvykdytos pirmiau minėtų koncepcijų taikymo sąlygos, tiek sprendžiančioji institucija, tiek prašytojas turi bendradarbiauti renkant ir pateikiant visus atitinkamus įrodymus, kurie leistų įvertinti šias sąlygas.

Jei prašytojas yra iš šalies, kuri priskiriama saugioms kilmės šalims, individualus nagrinėjimas gali būti pradedamas atkreipiant dėmesį į prašytojo pareigą pagrįsti savo prašymą, pateikiant visą informaciją, kad konkrečiomis aplinkybėmis šalis nėra saugi ⁽⁵⁹⁾.

Šios situacijos išsamiau paaiškintos tolesniuose skirsniuose.

- i. Ar apsauga gali būti suteikta kilmės šalyje?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Prašytojas turi pagrįsti savo prašymą (persekiojimo ar didelės žalos pavojus, jei jis grįžtų į kilmės šalį), o prievolė įrodyti, kad apsauga gali būti suteikta kilmės šalyje (priešinga nuostata), tenka jums.

Siekdami patvirtinti, kad apsauga gali būti suteikta kilmės šalyje, jūs prašymo faktinių aplinkybių nustatymo etape turėtumėte nustatyti, ar prašytojas mėgino užsitikrinti atitinkamų institucijų ar subjektų apsaugą; jei nemėgino, tai kodėl; kokių institucijų ar subjektų apsaugą

⁽⁵⁷⁾ EASO, *Praktinės gairės. Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų*, 2018 m. balandžio mėn. EASO, *Praktinės vidaus apsaugos alternatyvos taikymo vadovas*, 2021 m. gegužės mėn. EASO, *Praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas*, 2017 m. sausio mėn.

⁽⁵⁸⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 4 dalis.

⁽⁵⁹⁾ Naujos redakcijos PPD 36 ir 37 straipsniai. Daugiau informacijos apie šią pagrindimo taisyklę rasite EUAA, *Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis* (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m.

siekė užsitikrinti; kokie buvo tokių veiksmų rezultatai ir ar apsauga yra prieinama, veiksminga ir ilgalaikio pobūdžio ⁽⁶⁰⁾.

ii. Ar taikoma vidaus apsaugos alternatyva?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Jei tai numatyta nacionalinėje teisėje, galite patvirtinti, kad vidaus apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos gali būti veiksmingai suteikta prašytojui tam tikroje kilmės šalies dalyje. Tokiu atveju reikia nustatyti teritoriją ir įrodyti, kad yra šalies dalis, į kurią prašytojas gali saugiai ir teisėtai keliauti, gali į ją atvykti ir pagrįstai manoma, kad jis joje įsikurs ⁽⁶¹⁾.

Kad pagrįstumėte tokią išvadą, nustatydami faktines aplinkybes, turite atsižvelgti į toje šalies dalyje vyraujančias bendrąsias aplinkybes ir į asmenines prašytojo aplinkybes. Užtikrinkite, kad atitinkama, tiksli ir naujausia informacija apie kilmės šalį, apimanti tiek bendrą padėtį šalyje, tiek padėtį nustatytame tos šalies apsaugos regione, būtų gauta iš aktualių šaltinių, pavyzdžiui, iš EUAA, UNHCR ir atitinkamų tarptautinių žmogaus teisių organizacijų.

Jei persekiojimą vykdo ar didelę žalą daro valstybė ar valstybės subjektai, turėtumėte daryti prielaidą, kad prašytojas negali pasinaudoti veiksminga vidaus apsauga. Jei prašytojas yra nelydimas nepilnametis, vertinant, ar yra galimybė naudotis ta veiksminga apsauga, turėtų būti atsižvelgiama į galimybę naudotis tinkamomis priežiūros ir globos sąlygomis, kurios atitinka geriausius nelydimo nepilnamečio interesus. Daugiau informacijos apie vidaus apsaugos alternatyvą rasite EUAA praktiniame vadove šia tema ⁽⁶²⁾.

iii. Ar yra tarptautinės apsaugos nesuteikimo pagrindas?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Faktinių aplinkybių nustatymo etape (prieš teisinį nagrinėjimą) galite nurodyti pagrindą, kuriuo remiantis gali būti nuspręsta tarptautinės apsaugos prašytojui nesuteikti. Jei manote, kad prašytojui turėtų būti nesuteikta apsauga remiantis prieglobsčio nesuteikimo pagrindais, turite pagrįsti savo išvadą ⁽⁶³⁾. Prieglobsčio nesuteikimas turi būti pagrįstas aiškiais ir patikimais įrodymais. Prašytojui turi būti suteikta galimybė pamėginti paneigti įrodymus, kuriais grindžiamas sprendimas nesuteikti prieglobsčio. Daugiau informacijos pateikta EUAA praktinėse gairėse šia tema ⁽⁶⁴⁾.

iv. Ar prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam padaryta didelė žala (buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą)?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Nagrinėjimo metu galite nustatyti, ar prašytojas sugebėjo įrodyti, kad jis jau buvo persekiojamas ar patyrė didelę žalą arba tiesioginius grąsinimus persekioti ar padaryti tokią žalą kilmės šalyje. Tai būtų rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus

⁽⁶⁰⁾ Naujos redakcijos PD 7 straipsnis.

⁽⁶¹⁾ Naujos redakcijos PD 8 straipsnis.

⁽⁶²⁾ EASO, [Praktinis vidaus apsaugos alternatyvos taikymo vadovas](#), 2021 m. gegužės mėn.

⁽⁶³⁾ Naujos redakcijos PD 12 ir 17 straipsniai.

⁽⁶⁴⁾ EASO, [Praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas](#), 2017 m. sausio mėn.

pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą ⁽⁶⁵⁾. Privalote įrodyti, kad yra tinkamų priežasčių taip manyti.

- v. Ar prašytojas atvyko iš saugios kilmės šalies, pagal nacionalinės teisės aktus priskirtos saugioms šalims?

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Kai kurios valstybės narės, vadovaudamosi savo nacionaliniais teisės aktais, tam tikras šalis yra priskyrusios saugioms kilmės šalims. Saugios kilmės šalies priskyrimo metu jūsų nacionalinės valdžios institucijos jau įvertino ir padarė išvadą, kad šioje šalyje paprastai ir nuolat nėra persekiojimo ar didelės žalos pavojaus ir kad valstybės apsauga yra galima ir prieinama. Šis priskyrimas turėtų būti pagrįstas aktualia, tikslia ir naujausia informacija apie kilmės šalį, todėl jūsų pareiga ištirti bendrą padėtį kilmės šalyje gali būti laikoma įvykdyta. Todėl individualus prašymo nagrinėjimas gali būti pradedamas nuo prašytojo pareigos pagrįsti savo prašymą pateikiant informaciją, rodančią, kad:

- prašytojo kilmės šalis negali būti laikoma saugia konkrečiomis jo aplinkybėmis

ir (arba) kad

- remiantis atskira informacija, veiksminga apsauga, kuri paprastai teikiama jo kilmės šalyje, nėra prieinama arba nėra veiksminga konkrečiomis jo aplinkybėmis.

Šis nagrinėjimas turi būti atliekamas atsižvelgiant į individualų vertinimą. Taip pat turite įsitikinti, kad jūsų tyrimas pagrįstas vis dar nauja IKŠ. Jei taip nėra, turėtumėte atlikti tolesnius IKŠ tyrimus, kurių prireiktų.

1.1.2. Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Jūsų pareiga yra ištirti ir išnagrinėti turimus įrodymus, ieškoti papildomų įrodymų (žr. [1.1.1 skirsnio b punkto vi papunktį „Gaukite atitinkamą informaciją apie kilmės šalį ir kitus įrodymus“](#) ir, jei reikia, paprašykite, kad prašytojas pateiktų papildomų įrodymų, kurių pagrįstai galima tikėtis.

Kad būtų priimtas kokybiškas sprendimas, labai svarbu, kad padėtumėte prašytojui kruopščiai išnagrinėti visus pateiktus įrodymus ir suteiktumėte jam galimybę pateikti visus atitinkamus įrodymus.

Turėtumėte įsitikinti, kad suprantate visų prašytojo pateiktų įrodymų svarbą prašymui. Gera praktika yra paklausti prašytojo, ką jis nori įrodyti pateiktais įrodymais.

Be to, tam tikrais atvejais galite manyti, kad būtina gauti papildomos informacijos, kad būtų išsiaiškinti visi susiję bylos faktai.

⁽⁶⁵⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 4 dalis.

Įrodymai teikiami nemokamai. Tai reiškia, kad prašytojas gali pateikti bet kokios rūšies įrodymus savo prašymui pagrįsti (pvz., reikšmingus įrodymus, kaip antai dokumentus ar bet kokios rūšies daiktus, arba nereikšmingus įrodymus, pavyzdžiui, pagrįstus internete esančia informacija) ir jūs turėtumėte juos priimti. Tačiau įrodymų, kurie gali pažeisti prašytojo orumą, pateikti nereikėtų prašyti ar priimti (žr. [1.1.2 skirsnio n punktą „Prašytojo pagrindines teises pažeidžiantys įrodymai“](#)).

Prašytojai savo prašymą pagrindžiančius įrodymus gali pateikti teikdami prašymą arba bet kuriame kitame procedūros etape, be kita ko, per pagrįstą laiką po asmeninio pokalbio.

Šiuo tikslu svarbu prašytojo byloje užregistruoti visus pateiktus įrodymus, nurodant jų pateikimo datą ir laiką, nes įrodymų pateikimo momentas gali turėti įtakos patikimumo vertinimui.

Nepamirškite konfidencialumo

Atminkite, kad rinkdami įrodymus turite užtikrinti, kad prašytojui ar susijusiems asmenims nekiltų pavojus. Privaloma laikytis konfidencialumo principo ⁽⁶⁶⁾.

Be asmeninio pokalbio metu ir (arba) raštu pateiktų pareiškimų, prašytojai taip pat gali pateikti įvairių papildomų patvirtinamųjų įrodymų. Toliau rasite gaires dėl dažniausiai pateikiamų ar renkamų įrodymų rūšių ir kaip elgtis su kiekviena iš jų.

(a) Žodiniai pareiškimai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Kartais prašytojo žodiniai pareiškimai yra vieninteliai galimi prašymo įrodymai. Asmeninio pokalbio metu pateiktas žodinis prašytojo pareiškimas yra labai svarbus. Todėl labai svarbu pokalbį vesti taip, kad užtikrintumėte, jog iš prašytojo būtų gauti kokybiški, aktualūs ir patikimi įrodymai. Būtina taikyti tinkamus pokalbio metodus, ypač vaikų ir pažeidžiamų asmenų (įskaitant asmenis, kurie yra patyrę neigiamų gyvenimo įvykių) atveju, kad būtų užtikrinta, jog visa informacija būtų gauta kuo geriau atsižvelgiant į prašytojo žinias ir gebėjimus.

Per pokalbį svarbu sutelkti dėmesį į prašymo [pagrindinę informaciją](#), o ne į antraeilę informaciją. Jeigu pabrėšite antraeilius faktus arba skirsite jiems daug laiko, ypač pokalbio pradžioje, tai gali suklaidinti prašytoją dėl svarbių pagrindinių faktų, kuriuos reikia pateikti.

⁽⁶⁶⁾ Daugiau informacijos žr. skirsnio [Pagrindiniai principai](#) e punktą „Konfidencialumas“ ir EASO [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn.

Susiję EUAA leidiniai

Gaires, kaip rinkti kokybiškus duomenis per asmeninį pokalbį ir kaip vykdyti jį prašytoją orientuotus pokalbius, galima rasti EASO, [Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis](#), 2014 m. gruodžio mėn.

(b) Rašytiniai pareiškimai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Kai prašymui pateikti pateikiami rašytiniai pareiškimai, jie gali padėti jums pasirengti pokalbiui, nes juose gali būti pateikta informacijos apie pabėgimo priežastis, baimę ir būsimą pavojų, taip pat apie prašytojo tapatybę ir asmenines aplinkybes. Rašytiniai pareiškimai taip pat gali būti priimami kaip papildomi įrodymai prašymui pagrįsti, papildantys per pokalbį gautus žodinius pareiškimus. Išimtiniais atvejais rašytiniai pareiškimai taip pat gali būti vieninteliai galimi pareiškimai, kai pokalbis nevykdomas dėl konkrečių priežasčių (žr. skirsnio „[Pagrindiniai principai](#)“ d punktą „[Prašytojo teisė būti išklausytam](#)“).

Rašytiniai pareiškimai galėtų būti ypač naudingi, kai prašytojai yra patyrę sunkių traumų arba turi psichikos sutrikimų ar negalią. Rašytinė forma tokiems prašytojams gali suteikti saugumo jausmą ir padėti asmeninio pokalbio metu, ypač tais atvejais, kai gali sutrikti atmintis.

Rašytinius pareiškimus pareiškėjas gali rašyti spontaniškai, papildydamas žodinius pareiškimus, arba paprašytas institucijos atsakyti į bendrą ar konkretų klausimyną ar formą.

Nors rašytiniai pareiškimai yra naudingas įrodymas, nepamirškite, kad jų turiniui ir konkretumui gali turėti įtakos aplinkybės, kuriomis jie buvo parašyti. Scenarijai, kai aplinkybės gali turėti įtakos rašytinio pareiškimo turiniui, yra, pavyzdžiui, pareiškimai, parašyti iš karto po to, kai asmuo buvo sulaikytas dėl neteisėto sienos kirtimo; pareiškimai, parašyti dalyvaujant uniformuotiems sienos apsaugos pareigūnams ar policijos pareigūnams; pareiškimai, kuriuos rašė asmuo, paveiktas kontrabandininkų, prekiautojų žmonėmis ar kitų bendruomenės narių. Lygindami šiuos pareiškimus su kitais turimais įrodymais (pvz., asmeninio pokalbio metu pateiktais pareiškimais), atkreipkite ypatingą dėmesį į tokias aplinkybes ir, jei įmanoma, prieš darydami neigiamą išvadą dėl patikimumo nustatymo, suteikite prašytojui galimybę pateikti paaiškinimų.

(c) Tapatybės dokumentai ir kiti dokumentiniai įrodymai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Dokumentiniai įrodymai gali būti įvairūs asmens tapatybės dokumentai, kelionės dokumentai, pažymos (civilinės būklės, gimimo, šeiminės padėties, pilietybės ir kt.), arešto orderiai, teismų sprendimai ar nuosprendžiai, atspausdinti elektroniniai laišakai, politinių ar kitų grupių laišakai ar liudijimai, narystės kortelės, žiniasklaidos pranešimai, nuotraukos, medicininiai dokumentai, laikraščiai ir kt. Kiti reikšmingi įrodymai gali būti drabužiai, paveikslai, USB atmintinės arba SIM kortelės, telefonai, amuletai ar kiti daiktai. Neesminiai įrodymai galėtų būti interneto puslapiai, pavyzdžiui, nuorodos į socialinius tinklus.

Rinkdami įrodymus galite susidurti su daugybe skirtingų rūšių įrodymų, pavyzdžiui, prašytojo pateiktais, jūsų surinktais ar kitaip jums prieinamais (dėl to, kad prašytojas juos pateikė kitoje procedūroje arba jie paaiškėjo atlikus konkrečią tyrimo priemonę).

Bet koks dokumentas, kurį prašytojas pateikia kaip jo prašymą patvirtinantį įrodymą, turi būti išsamiai išnagrinėtas. Pirmiausia turėtumėte įsitikinti, kad suprantate, kokie dokumentai teikiami ir kaip jie susiję su prašymu. Rekomenduojama paklausti prašytojo, ką jis nori įrodyti kiekvienu pateiktu dokumentu.

Galima pateikti dokumentų ar kitų įrodymų originalus arba kopijas, įskaitant asmeninę medžiagą ir oficialius dokumentus.

Turėtumėte įsitikinti, kad turite pakankamai su įrodymais susijusios informacijos, kad suprastumėte įrodymų turinį, dokumento išdavimo aplinkybes (kada, kas, koku tikslu ir t. t.) ir kaip prašytojas gavo įrodymus. Per asmeninį pokalbį kiek įmanoma išsamiau peržiūrėkite visus dokumentus, kad sužinotumėte, ar turite pakankamai informacijos, kad galėtumėte juos išsamiau įvertinti, arba ar prašytojui reikia kokių nors papildomų paaiškinimų.

Pavyzdžiui, reikėtų patikrinti, ar pasuose yra atvykimo ir (arba) išvykimo spaudų, vizų, grįžimo į kilmės šalį įrodymų ir t. t., siekiant vėliau patvirtinti tiek prašytojo imigracijos istoriją, tiek jo pasakojimą apie įvykių patikimumo vertinimo tikslais (2 etapas). Kitas pavyzdys: jei prašytojas pateikė dokumentus, kurių jis neturėtų turėti, jam turėtų būti suteikta galimybė paaiškinti, kaip jis juos įsigijo.

Be to, kai įmanoma, turėtumėte gauti informaciją, susijusią su bet kokių pateikiamų dokumentų (pvz., arešto orderių, teismo šaukimų) visuotinai priimtu turiniu ir forma. Tokią informaciją galima gauti iš aktualios IKŠ arba taikant konkrečią tikrinimo procedūrą. Jei įmanoma, dokumentus reikėtų patikrinti prieš asmeninį pokalbį. Taip prašytojui bus suteikta galimybė paaiškinti bet kokias neigiamas išvadas dėl pateiktų įrodymų autentiškumo. Dokumentus galima patikrinti įregistravus prašymą, jei tuo metu jie yra prieinami.

Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką ir galimybes, (tam tikrų kategorijų) dokumentus gali tikrinti specializuotas padalinys arba institucija. Daugiau informacijos žr. 2 etape, [2.1 „Įvertinkite dokumentinius ir kitus įrodymus“](#), taip pat EUAA praktinį registracijos vadovą ⁽⁶⁷⁾. Patikrinimas turi būti atliekamas taip, kad būtų užtikrinta, jog laikomasi konfidencialumo principo (žr. skirsnio „[Pagrindiniai principai](#)“ e punktą „[Konfidencialumas](#)“) ⁽⁶⁸⁾.

(d) Informaciją apie kilmės šalį

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Kokybiška IKŠ yra labai svarbi sprendimų priėmimo procese ⁽⁶⁹⁾. Turite būti tikri, kad prieinama IKŠ yra aktuali, tiksli ir naujausia ir kad ji gauta iš įvairių patikimų ir nepriklausomų šaltinių. IKŠ turėtų būti kuo tikslesnė ir neapsiriboti bendra padėtimi kilmės šalyje. Kadangi kiekvienas šaltinis turi savo požiūrį ir kryptį, siekiant susidaryti kuo išsamesnį ir labiau subalansuotą vaizdą, reikėtų naudotis įvairiais skirtingų rūšių šaltiniais, taip pat atsižvelgti į informaciją, gautą

⁽⁶⁷⁾ EASO, [Praktinis registracijos vadovas. Tarptautinės apsaugos prašymų pateikimas](#), 2021 m. gruodžio mėn.

⁽⁶⁸⁾ Naujos redakcijos PPD 30 straipsnis.

⁽⁶⁹⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalis ir naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalies b punktas.

iš EUAA, UNHCR ir atitinkamų žmogaus teisių organizacijų ⁽⁷⁰⁾. IKŠ turėtų būti objektyvi ir renkama nešališkai, t. y. ją renkantis asmuo turėtų susilaikyti nuo neigiamo arba teigiamo informacijos apie susijusią informaciją vertinimo ⁽⁷¹⁾.

Jei įmanoma, savo sprendime turite nurodyti visus šaltinius, kuriais rėmėtės atlikdami vertinimą.

Susiję EUAA leidiniai

2020 m. gruodžio mėn. EASO parengtose [Praktinėse gairėse dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#) pateikiama informacija apie tai, kaip naudoti IKŠ skirtingais tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimo etapais, įskaitant patikimumo vertinimą. Be to, kad vadove pateikiama išsamesnė informacija apie tai, kaip naudoti IKŠ atliekant patikimumo vertinimą, jame taip pat pateikiama informacija apie tai, ką reiškia aktuali ir tiksli IKŠ arba naujausia IKŠ, surinkta iš įvairių šaltinių.

(e) Šeimos narių prieglobsčio bylos

[Turinys] [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Tam, kad galėtų atlikti tinkamą vertinimą, žinodama visus faktus, sprendžiančiajai institucijai gali prireikti išnagrinėti turimas susijusias prieglobsčio bylas. Tai gali būti prašymai, susiję su tokiais pačiais faktais ar aplinkybėmis, pavyzdžiui, šeimos narių prieglobsčio bylos, nes prašytojo išreikšti nuogastavimai gali būti glaudžiai susiję su kitų šeimos narių padėtimi ⁽⁷²⁾. Kartais prašytojas remiasi giminaičio byla ir pateikia jo bylos informaciją. Tačiau šeimos narių bylos turėtų būti tvarkomos konfidencialiai (žr. skirsnius „[Pagrindiniai principai](#)“, „[Konfidencialumas](#)“ ir „[Teisė į privatų gyvenimą ir pagarbą žmogaus orumui](#)“). Atsižvelgiant į nacionalines nuostatas ir informacijos turinį, norint naudoti tokius įrodymus, gali reikėti gauti atitinkamo šeimos nario sutikimą.

Kai kuriais atvejais atskleidus neskelbtiną kitų bylų informaciją, gali kilti rimtas pavojus arba grėsmė šeimos narių saugumui. Tai būtų seksualinio smurto ir smurto dėl lyties, prievartos prieš vaikus, nesirūpinimo, smurto ir išnaudojimo, seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės, lyties išraiškos ar lyties požymių ir kt. atvejais. Tokiais atvejais įrodymai negali būti atskleisti, todėl turėsite išnagrinėti klausimus ir išsiaiškinti galimas neigiamas patikimumo išvadas neatskleisdami informacijos.

(f) Kitų asmenų pateikiama informacija / liudininkų parodymai

[Turinys] [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Be kvalifikuotų savo srities ekspertų pateiktos informacijos (žr. toliau [į punktą „Kalbos analizė, vertinimas arba požymis“](#), [k punktą „Medicininės, psichiatrinės psichologinės išvados“](#), [m punktą](#)

⁽⁷⁰⁾ Naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalies b punktas.

⁽⁷¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m.

⁽⁷²⁾ EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn.

„Kitų specialistų išvados“), kiti asmenys ar grupės gali duoti parodymus, galinčius padėti įvertinti prašytojo pasakojimo ar asmeninių aplinkybių patikimumą, arba jų prašoma tokius parodymus duoti. Tokius parodymus galima gauti iš įvairių šaltinių, įskaitant šeimos narius, partnerius, mokyklas, politines ir religines grupes. Tam tikromis aplinkybėmis parodymai ypač svarbūs, pvz., lydinčių suaugusiųjų pareiškimai nepilnamečių prašytojų vardu. Svarbios informacijos taip pat gali suteikti vaiko paskirto teisinio atstovo, taip pat mokytojų, socialinių darbuotojų ar apgyvendinimo centro darbuotojų, kurie artimai bendrauja su vaiku, parodymai.

Renkant tokius įrodymus, ypač daug dėmesio reikėtų skirti galimam parodymų konfidencialumui.

(g) Socialiniuose tinkluose prieinama informacija

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Socialiniuose tinkluose gali būti renkama įvairaus pobūdžio informacija. Prašytojai, siekdami pagrįsti savo prašymą, dažnai remiasi socialiniuose tinkluose esančia informacija, nesvarbu, ar tai būtų bendro pobūdžio informacija (pavyzdžiui, tinklaraščio straipsniai ar liudytojų parodymai, susiję su bendra padėtimi kilmės šalyje dėl jų prašyme nurodyto fakto), ar konkretesnė informacija (pavyzdžiui, įrašai socialinių tinklų platformose, jų pačių įrašai internete arba viešai prieinamos jų nuotraukos, padarytos įvykio ar aplinkybių metu, ir t. t.).

Sprendžiančioji institucija taip pat gali rinkti tokią informaciją, kuri yra viešai prieinama socialiniuose tinkluose, ir naudoti ją kaip įrodymus. Ši informacija gali būti ypač svarbi, kai nėra jokių kitų šaltinių, susijusių su tema ar įvykiu, siekiant kompensuoti oficialios IKŠ trūkumą arba, pavyzdžiui, dėl to, kad įvykis įvyko visai neseniai.

Socialiniuose tinkluose surinkta informacija gali padėti pagrįsti prašymą, bet taip pat atskleisti netikslią ar nepatikimą informaciją. Tačiau dėl savo ypatingo pobūdžio socialiniuose tinkluose prieinama informacija kelia daug sunkumų ir turėtų būti naudojama bei vertinama atsargiai (žr. 2 etapo 2 skirsnio [2.1.4 punkto c papunktį „Socialiniuose tinkluose surinktas turinys“](#))⁽⁷³⁾.

(h) Iš kitų atsakingos valstybės narės nacionalinių institucijų gauti įrodymai

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Kitos valstybės institucijos gali turėti informacijos, kuri gali padėti nustatyti faktines prašymo aplinkybes. Pavyzdžiui, gali būti tikslinga prašyti tokios informacijos:

- sistemos EURODAC pirštų atspaudų atitikmenų.

Pavyzdžiui, sistemos EURODAC informacija gali būti naudojama siekiant atkurti prašytojo kelionės maršrutą, neteisėtą atvykimą ir buvimą bei ankstesnius prieglobsčio prašymus;

- santuokos liudijimų;
- policijos / nuosprendžių registro / teismo duomenų;

⁽⁷³⁾ EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), antras leidimas, 2023 m., 1.10.3.4 skirsnis. „Sur place veikla ir naudojimas socialiniais tinklais“; ir 2022 m. sausio 20 d. Aukštesniojo specializuoto teismo (Imigracijos ir prieglobsčio kolegija (IAC)) (Jungtinė Karalystė) sprendimas, XX (PJAK – sur place veikla – Facebook) Iran CG [2022] UKUT 23 (IAC).

- prašyme išduoti vizą pateiktos informacijos, pavyzdžiui, per Vizų informacinę sistemą.
- Vizų informacinės sistemos įrašai gali suteikti informacijos apie prašytojo tapatybę ir turimus kelionės dokumentus;
- Šengeno informacinėje sistemoje esančios informacijos.

Šengeno informacinėje sistemoje gali būti pateikta informacijos apie su prašytoju susijusius viešojo saugumo klausimus, ryšį su baudžiamuoju procesu, suklastotų dokumentų naudojimą ar pažeidžiamumą.

(i) Informacija iš kitų valstybių narių

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Tam tikromis aplinkybėmis gali būti tikslinga prašyti, kad informacijos apie prašytoją pateiktų kita valstybė narė, kurioje jis anksčiau gyveno arba prašė suteikti apsaugą.

Galima prašyti prašytojo, kurio tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas kitoje valstybėje narėje arba asocijuotojoje šalyje, prieglobsčio bylos duomenų kopijų, kai Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 ⁽⁷⁴⁾ prašytojui nebetaikomas arba netaikomas. Ši informacija gali būti naudojama nagrinėjant prašymą prieglobsčio šalyje, nes joje gali būti pateikta svarbi informacija, susijusi su ankstesniais prašytojo pareiškimais ir įrodymais, kuriuos jis pateikė per kitą procedūrą.

Bet kokiems prašymams gauti prieglobsčio bylos duomenų kopijas iš kitos šalies gali prireikti prašytojo sutikimo dėl konfidencialumo.

Susiję EUAA leidiniai

Išsamios gairės dėl informacijos prašymų kitoms valstybėms narėms pateikiamos EASO, [Recommendations on Information Exchange between Dublin Units](#) (Rekomendacijos dėl keitimosi informacija tarp Dublino padalinių), 2021 m. gruodžio mėn.

(i) Kalbos analizė, vertinimas arba požymis

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Priklausomai nuo nacionalinės praktikos, jums gali būti prieinamas individualus kalbos vertinimas, požymiai ar analizė, kurie jums suteiktų tam tikrų (daugiau ar mažiau oficialių) užuominų, susijusių su tikėtina prašytojo kilmės vieta ar etniniu profiliumi. Kalbos analizė atskleidžia ne pačią prašytojo pilietybės šalį, bet vietą (ar vieną iš vietų), kurioje prašytojas ilgesnį laiką gyveno ir palaikė ryšius bei bendravo su bendruomene. Atminkite, kad gali būti skirtingų kalbos tarmių, atsižvelgiant į kilmės regioną arba kalbėtojo socialinę klasę, ir kad viename mieste gali būti kalbama keliomis kalbomis, įskaitant diasporos bendruomenių kalbas.

⁽⁷⁴⁾ 2013 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) Nr. 604/2013](#), kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija) (OL L 180, 2013 6 29) (taip pat vadinamas reglamentu „Dublinas III“).

Kai kuriose kilmės šalyse kalbos tarmė gali būti labiau susijusi su etnine kilme ar priklausomybe klanui nei su kilmės ar gyvenamąja vieta. Šnekamoji kalba taip pat yra kintanti, nes žodynas ir tarimas gali keistis priklausomai nuo prašytojo gyvenamosios vietos konteksto. Prašytojas, turintis nurodytą pilietybę, gali nekalbėti arba sunkiai kalbėti savo valstybine kalba, jei, pavyzdžiui, ilgą laiką gyveno užsienyje.

Galimi įvairūs kalbos vertinimai, pradedant formaliais moksliniais procesais ir baigiant neformaliomis procedūromis. Taigi jų patikimumas gali skirtis priklausomai nuo to, kaip rengiamos analizės arba vertinimo ataskaitos (kalbos ekspertų arba dirbtinio intelekto, remiantis prašytojo garso įrašais, žodyno kontroliniais sąrašais ir t. t.).

Kalbos požymio metodus reikia aiškiai atskirti nuo kalbos analizės metodų. Kalbos požymio metodai yra mažiau patikimi nei kalbos analizė ir negali būti naudojami kaip įrodymas teismuose, tačiau jie gali būti taikomi greičiau pirmą kartą nurodant prašytojus, kurių deklaruota kilmės vieta neatitinka vartojamos kalbos. Pastebėjus šį požymį, būtina atlikti tolesnį tyrimą, atliekant išsamią kalbos analizę arba vykdant pilietybės šalies patikrinimo pokalbį, arba derinant abu.

Svarbu pažymėti, kad atliekant patikimumo vertinimą kalbos vertinimus ar požymius, įskaitant kontrolinius sąrašus, reikėtų naudoti labai atsargiai.

(k) Medicininės, psichiatrinės ir psichologinės išvados

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Priklausomai nuo konkrečios bylos ir prašytojo asmeninių aplinkybių, vertinant gali būti labai vertingi medicininiai, įskaitant psichiatrinius ir psichologinius, įrodymai, nes jie gali padėti išsiaiškinti įvairius prašymo aspektus.

- Iš jų galite spręsti apie prašytojo gebėjimą rinkti ir (arba) pateikti įrodymus, įskaitant žodinius ir rašytinius pareiškimus. Todėl medicininiai įrodymai gali turėti įtakos ne tik jūsų lūkesčiams, susijusiems su prašytojo gebėjimu pagrįsti savo prašymą, bet ir tam, kaip vertinate jo pareiškimų patikimumą (apie iškraipymo veiksnius žr. 2 etape [2.3.1 skirsnyje „Veiksniai, susiję su prašytoju“](#)).

Medicininį įrodymų poveikio informacijos rinkimui pavyzdys

Prašytojas, kenčiantis nuo potrauminio streso sutrikimo (PTSS), gali būti nepajėgus imtis veiksmų, kurių paprastai reikia norint surinkti turimus įrodymus.

- Tai gali rodyti, kad reikia taikyti specialias procedūrinės garantijas.
- Tai gali būti laikoma įrodymu, patvirtinančiu faktines aplinkybes, susijusias su praeities įvykiais, kuriuos prašytojas teigia išgyvenęs.

Ankstesnius įvykius pagrindžiančių įrodymų pavyzdys

Prašytojas pateikia medicininę pažymą apie ant jo kūno matomus randus, kurie, jo teigimu, atsirado dėl kankinimų kilmės šalyje.

- Tai gali nurodyti asmenines aplinkybes, kurios gali turėti įtakos pavojaus vertinimui, arba pateikti papildomos informacijos apie jas.

Asmenines aplinkybes pagrindžiančių įrodymų pavyzdys

Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, jei prašytojas pateikia medicininę pažymą, patvirtinančią, kad jis turi negalią, jei tokią aplinkybę galima laikyti nustatyta, ir priklausomai nuo konkrečios nagrinėjamos bylos bei negalios sunkumo, tai galėtų būti laikoma sunkinančia aplinkybe. Tai taikoma tais atvejais, kai nesirenkamojo smurto padėtis yra susijusi su vidaus ar tarptautiniu konfliktu ir gali turėti įtakos pavojaus vertinimui.

Eksperto nuomonė gali būti ypač naudinga tais atvejais, kai, be kita ko, prašytojai turi psichikos sveikatos problemų, diagnozuotų psichikos ar fizinių sutrikimų, serga lėtinėmis ligomis, yra neįgalūs arba yra patyrę sunkių formų smurtą, yra kankinimų ar prekybos žmonėmis aukos.

Jūsų užduotis yra nustatyti galimai pažeidžiamus ir specialiųjų poreikių turinčius prašytojus, todėl, atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, jūsų užduotis gali būti nukreipti juos pas specialistus, kad būtų išsiaiškinta jų fizinė ir psichikos būklė.

Prašytojai taip pat gali spontaniškai pateikti bet kokius medicininius įrodymus. Taigi klausimas bus susijęs su įrodymų įrodomąja galia (žr. 2 etapo [2.1.4 skirsnio a punktą „Medicininiai ir psichologiniai įrodymai“](#)). Klinikiniai įrašai arba medicininiai receptai gali būti naudingi įrodymai. Ekspertų įrodymai gali būti pateikiami prašytojo kilmės šalyje, tranzito šalyje arba priimančiojoje šalyje.

Stambulo protokolas ⁽⁷⁵⁾

Stambulo protokolas – tai tarptautinių standartų, kuriais vadovaujamosi tiriant kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo aukų bylas, rinkinys. Protokolas padeda specialistams dokumentuoti kankinimo ar kito nežmoniško elgesio požymius.

Pagal Stambulo protokolą atliekami medicininiai ir teisiniai vertinimai padeda dokumentuoti tiek psichinius, tiek fizinius kankinimo ar kito nežmoniško elgesio požymius. Jie taip pat padeda dokumentuoti tokio elgesio poveikį asmeniui. Taigi atliekamas standartizuotas vertinimas, kuris neapsiriboja fiziniais galimo netinkamo elgesio požymiais.

Nukreipimas atlikti tokį medicininį ir teisinį vertinimą gali būti ypač aktualus, pavyzdžiui, kai yra požymių, kad prašytojas dėl traumos nesugeba nuosekliai papasakoti apie savo praeities išgyvenimus.

(l) Amžiaus įvertinimas

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Amžiaus įvertinimas – tai procesas, kurio metu valdžios institucijos siekia nustatyti asmens chronologinį amžių arba amžiaus grupę, kad išsiaiškintų, ar asmuo yra vaikas, ar suaugusysis ⁽⁷⁶⁾. Tačiau jokiais amžiaus įvertinimo metodais negalima tiksliai nustatyti asmens amžiaus, todėl amžiaus įvertinimas neturėtų būti taikomas be reikalo. Tik tada, kai kyla pagrįstų abejonių dėl prašytojo nepilnametystės ar pilnametystės, atsakinga institucija gali prašyti, kad būtų atliktas prašytojo amžiaus įvertinimas, o tam reikia atlikti medicininį patikrinimą. Jei, atlikus vertinimą, vis dar kyla abejonių dėl prašytojo amžiaus, turite daryti prielaidą, kad prašytojas yra nepilnametis ⁽⁷⁷⁾. Daugiau informacijos rasite EUAA praktiniame vadove šia tema ⁽⁷⁸⁾.

(m) Kitų specialistų ataskaitos

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Taip pat galima gauti kitų specialistų ataskaitas, pavyzdžiui, ataskaitas, kurias parengė kiti ekspertai, turintys specialiųjų žinių, arba specialistai, kurie paprastai bendrauja su prašytoju.

Prašytojas gali pateikti įrodymus arba jums gali būti suteikta galimybė susipažinti, pavyzdžiui, su vaiko apsaugos ekspertų arba seksualinio ir su lytimi susijusio smurto ekspertų ataskaitomis. Kitų ekspertų įrodymai gali būti ataskaitos ir kitokio pobūdžio informacija, kurią parengė ekspertai konkrečiais klausimais, pavyzdžiui, kultūros ir religijos klausimais ⁽⁷⁹⁾.

⁽⁷⁵⁾ JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras, *Istanbul Protocol: Manual on the effective investigation and documentation of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, Profesinių mokymų serija Nr. 8/Rev. 1, 2004 m.

⁽⁷⁶⁾ EASO, *Praktinis amžiaus nustatymo vadovas. Antras leidimas*, 2018 m. rugsėjo mėn.

⁽⁷⁷⁾ Žr. naujos redakcijos PPD 25 straipsnio 5 dalį.

⁽⁷⁸⁾ Daugiau informacijos apie amžių kaip faktinę aplinkybę, turimus įrodymus ir platų priimtų dokumentų aiškinimą bei įrodymų analizę žr. EASO, *Praktinis amžiaus vertinimo vadovas. Antras leidimas*, 2018 m. rugsėjo mėn., p. 24, 45 ir 47.

⁽⁷⁹⁾ Naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalies d punktas.

Su prašytojais bendraujančių specialistų pareiškimai ar ataskaitos taip pat gali būti naudingi, kad atkreiptumėte dėmesį į kai kuriuos aspektus, pavyzdžiui, galimas sveikatos problemas, apie kurias turėtumėte žinoti, bet kurios (dar) nepatvirtintos medicinine pažyma.

Socialiniai darbuotojai turi informacijos apie prašytoją iš pirmų lūpų ir gali išreikšti susirūpinimą dėl prašytojo elgesio ar kitų jo gyvenimo aspektų priėmimo šalyje. Tinkami ryšių kanalai ir bendradarbiavimas tarp sprendžiančiųjų institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, priėmimo institucijų, gali padėti prašymus nagrinėjantiems pareigūnams gauti informacijos, naudingos tinkamam vertinimui atlikti.

(n) Prašytojo pagrindines teises pažeidžiantys įrodymai

[Turinys] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Kadangi prašytojas gali laisvai pateikti įrodymus savo prašymui pagrįsti, sprendžiančioji institucija turi priimti ir įvertinti visus pateiktus įrodymus be jokių apribojimų, nebent dėl jų pateikimo būtų pažeistos prašytojo pagrindinės teisės. Įrodymų rinkimas ir priėmimas turėtų atitikti Europos žmogaus teisių konvencijoje (EŽTK) ir ES pagrindinių teisių chartijoje garantuojamas pagrindines teises, pavyzdžiui, teisę į žmogaus orumo gerbimą (EŽTK 1 straipsnis ir ES chartijos 1 straipsnis), teisę į privatų ir šeimos gyvenimą (EŽTK 8 straipsnis ir ES chartijos 7 straipsnis), taip pat bendrą ir absoliutų kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio uždraudimą (EŽTK 3 straipsnis ir ES chartijos 3 ir 4 straipsniai).

Nors institucija gali prašyti atlikti ekspertizę, „tokios ekspertizės skyrimo tvarka turi, be kita ko, atitikti Chartijos garantuojamas pagrindines teises“ ⁽⁸⁰⁾.

Nagrinėdama ir priimdama įrodymus, sprendžiančioji institucija turėtų atsižvelgti į teisės į privatumą ribojimą, kurį lemia šis įrodymas, ir įvertinti, ar šis apribojimas gali būti laikomas proporcingu palyginti su nauda, kurią jis galėtų suteikti atliekant atskiro prašymo faktų vertinimą ⁽⁸¹⁾.

Administracijos pareiga – įvertinti pateiktų įrodymų svarbą pagrindžiant nagrinėjamus faktus.

Visų pirma, kaip išaiškino Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT), valdžios institucijos neturi naudoti žeminančių metodų, kai užduodami klausimai apie prašytojo seksualinę praktiką, seksualinės veiklos įrodymus, ir testų, kuriais siekiama nustatyti asmens seksualinę orientaciją arba lytinę tapatybę ⁽⁸²⁾.

Gerbiant šias pagrindines teises, sprendžiančiajai institucijai draudžiama priimti, pavyzdžiui, prašytojo pateiktus intymių aktų vaizdo įrašus, kad būtų galima pagrįsti seksualine orientacija grindžiamą prašymą. ESTT konstatavo, kad „leidimas pateikti arba pripažinti tokio pobūdžio įrodymus turėtų skatinamąjį poveikį kitiems prašytojams, o tai *de facto* reikštų, jog pastarieji

⁽⁸⁰⁾ 2018 m. sausio 25 d. ESTT sprendimas, [F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), Nr. C-473/16, EU:C:2018:36, 48 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁸¹⁾ 2018 m. sausio 25 d. ESTT sprendimas, [F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), Nr. C-473/16, EU:C:2018:36, 55 ir vėlesni punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

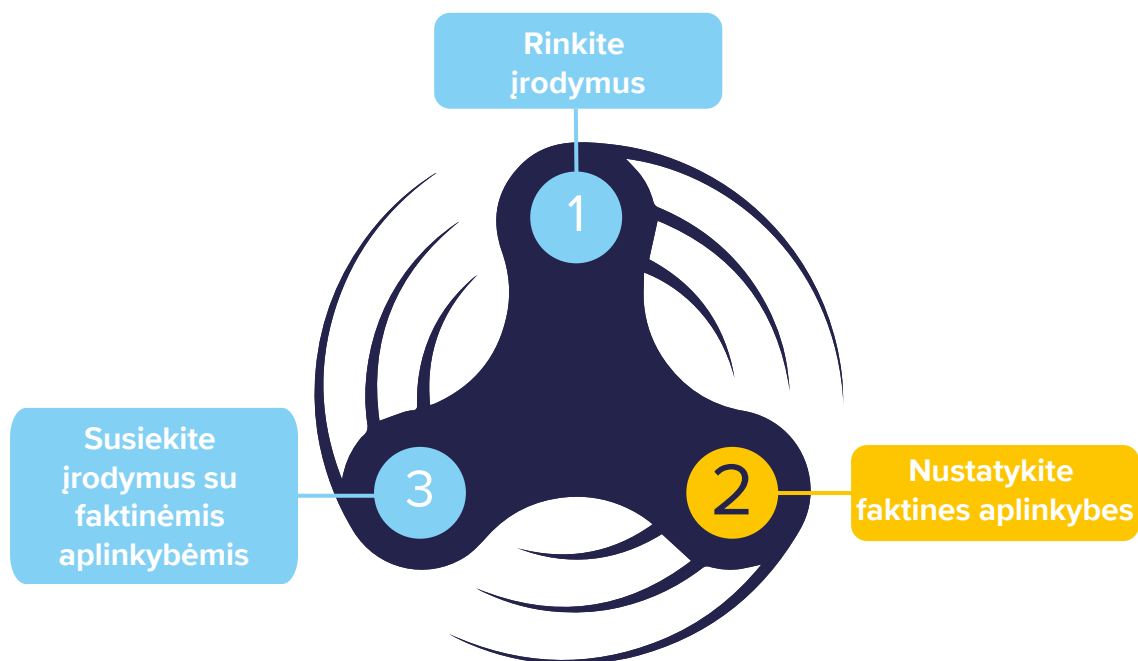
⁽⁸²⁾ 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimas, [A., B., C. / Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), sujungtos bylos C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 59–66 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

privalo pateikti tokių įrodymų“ ⁽⁸³⁾. Daugeliu atvejų tokie įrodymai taip pat nelaikomi susijusiais su seksualinės orientacijos pagrindimu.

1.2. Nustatykite ir apibrėžkite faktines aplinkybes

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

5 paveikslas. Nustatykite faktines aplinkybes

Kas yra faktinės aplinkybės?

Faktinės aplinkybės – tai (tariamai) faktai ir aplinkybės, kurie yra susiję su vienu ar keliais pabėgėlio ⁽⁸⁴⁾ arba asmens, turinčio teisę gauti papildomą apsaugą ⁽⁸⁵⁾, apibrėžties sudedamaisiais elementais ir sudaro prašymo esmę.

Kadangi faktinės aplinkybės yra tiesiogiai susijusios su tinkamumo kriterijais, tinkamas jų nustatymas yra labai svarbus atliekant patikimumo ir pavojaus vertinimą. Faktinės aplinkybės apibrėžia vertinimo apimtį ir padeda susisteminti jūsų argumentus. Nagrinėjant prašymą atsižvelgiama tik į įrodymus, susijusius su faktinėmis aplinkybėmis.

⁽⁸³⁾ 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimas, [A., B., C. / Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), sujungtos bylos C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 59–66 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁸⁴⁾ JT Generalinė Asamblėja, [1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso](#) 1 straipsnio A skirsnio 2 punktas, Ženeva, 1951 m. liepos 28 d., Jungtinių Tautų sutarčių serija, 189 t., p. 137, ir [Protokolas dėl pabėgėlių statuso](#), 1967 m. sausio 31 d., Jungtinių Tautų sutarčių serija, 606 t., p. 267 (ES prieglobsčio teisės aktuose ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vadinama Ženevos konvencija), naujos redakcijos PD 2 straipsnio d punktas.

⁽⁸⁵⁾ Naujos redakcijos PD 2 straipsnio f punktas ir 15 straipsnis.

Faktinių aplinkybių nustatymas yra tęstinis procesas. Jis prasideda jums susipažinus su byla, tikrinant registracijos metu prieinamą informaciją ir bet kokius papildomus įrodymus, kuriuos prašytojas pateikė prieš asmeninį pokalbį. Jis tęsiamas per asmeninį pokalbį renkant pareiškimus ir visus kitus įrodymus. Atliekant patikimumo ir pavojaus vertinimą, dar gali būti nustatytos naujos faktinės aplinkybės.

1.2.1. Nustatykite faktines aplinkybes

(a) Nustatykite faktines aplinkybes pagal tinkamumo kriterijus

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Norėdami teisingai nustatyti faktines aplinkybes, pradėkite nuo **tinkamumo kriterijų**, nustatytų remiantis teisinėmis pabėgėlio ir papildomą apsaugą galinčio gauti asmens apibrėžtimis.

„Pabėgėlio“ ir „papildomą apsaugą galinčio gauti asmens“ apibrėžčių sudedamųjų dalių, t. y. tinkamumo kriterijų, išskaidymas leis teisingai nustatyti faktines konkretaus prašymo aplinkybes.

1 lentelė. Tinkamumo kriterijai

Pabėgėlio apibrėžtis	Papildomą apsaugą galinčio gauti asmens apibrėžtis
1. trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, esantis už savo kilmės šalies ar šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, ribų	
2a. jaučia visiškai pagrįstą persekiojimo baimę	2b. pagrįstai galima manyti, kad jam kiltų realus pavojus patirti didelę žalą ⁽⁸⁶⁾
3. dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės	–
4. negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis kilmės šalies apsauga, arba negali ar dėl tokios baimės nepageidauja grįžti į ankstesnę įprastinę gyvenamąją vietą	
5. netaikomos prieglobsčio nesuteikimo nuostatos ⁽⁸⁷⁾	

Pirmiausia nustatomi faktai, susiję su prašytojo **pilietybe (1)** ir tapatybe, taip pat visi susiję praeities ir dabarties faktai ir susijusios asmeninės aplinkybės, kuriomis grindžiama prašytojo **baimė ir pavojus grįžus (2)**. Tada išnagrinėkite kiekvienos aplinkybės, pagrindžiančios baimę ir pavojų grįžus, **priežastis (3)**, kurios tai lėmė ar lemia, ir kodėl prašytojas negali pasinaudoti **apsauga (4)** savo kilmės šalyje. Šias faktines aplinkybes reikia papildyti bet kokiais galimais

⁽⁸⁶⁾ Naujos redakcijos PD 15 straipsnis: „Didelė žala yra:

a) mirties bausmė ar egzekucija arba

b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminamas elgesys arba baudimas kilmės šalyje, arba

c) rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.“

⁽⁸⁷⁾ Prieglobsčio nesuteikimo nuostatos susijusios su naujos redakcijos PD 12 ir 17 straipsniais. Daugiau informacijos rasite EASO, [Praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas](#), 2017 m. sausio mėn.

faktais, kurie gali turėti ryšį su **prieglobsčio nesuteikimu (5)**. Atkreipkite dėmesį, kad prašytojo pilietybė taip pat turės lemiamą reikšmę nagrinėjant baimę ar pavojų ir ypač galimybę gauti nacionalinę apsaugą. Todėl pilietybė arba jos nebuvimas savaime yra faktinė aplinkybė.

Remiantis tinkamumo kriterijais, bus nustatytos šios faktinių aplinkybių grupės:

1. prašytojo pilietybė (-ės) arba jos (jų) nebuvimas;
2. aplinkybės, pagrindžiančios būsimą baimę ar pavojų grįžus;
3. nustatytos baimės ar pavojaus priežastys;
4. galimybė gauti apsaugą nuo to, ko bijoma ar kas gresia, arba jos nebuvimas;
5. aplinkybės, susijusios su galimu prieglobsčio nesuteikimu.

Turėtumėte atkreipti dėmesį į tai, kad prašytojas nebūtinai žino, kas yra svarbu nagrinėjant jo prašymą. Todėl jis gali nurodyti keletą jam svarbių baimės atvejų ir problemų, tačiau jie nebūtinai bus aktualūs tarptautinei apsaugai. Jūs, kaip prašymus nagrinėjantis pareigūnas, turite žinoti tinkamumo kriterijus ir, jais remdamasis, nustatyti, kurie prašymo aspektai yra svarbūs ir todėl turi būti laikomi faktinėmis aplinkybėmis.

Toliau pateiktoje lentelėje užfiksuotas ryšys tarp tinkamumo kriterijų ir faktų bei aplinkybių ir nurodyti keli svarbiausi klausimai, kuriais galite vadovautis nustatydami konkretaus prašymo faktines aplinkybes. Šie orientaciniai nukreipiamieji klausimai pateikiami kaip pagalbinė priemonė, padedanti jums nustatyti faktus. Atsižvelgiant į bylos aplinkybes, juos reikės papildyti išsamiais tiriamaisiais klausimais, kad būtų galima nustatyti visus svarbius faktus. Kadangi šie klausimai yra orientaciniai, jie gali būti tinkami ne visais atvejais. Kai jais naudojama per asmeninį pokalbį, juos reikėtų suformuluoti taip, kad tiktų konkrečiam atvejui ⁽⁸⁸⁾.

2 lentelė. Nukreipiamieji klausimai faktinėms aplinkybėms nustatyti

Tinkamumo kriterijai	Nustatykite faktines aplinkybes, susijusias su tinkamumo kriterijais	Nukreipiamieji klausimai, padedantys nustatyti faktines aplinkybes (sąrašas nėra baigtinis)
1. Trečiosios šalies pilietis, esantis už savo kilmės šalies / ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos ribų	Nustatykite faktus, susijusius su prašytojo pilietybe arba jos nebuvimu.	• Kokia yra prašytojo pilietybė arba ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos šalis? • Ar prašytojas turi arba turi teisę gauti kurios nors kitos šalies pilietybę? • Ar prašytojui gresia pavojus tapti asmeniu be pilietybės?

⁽⁸⁸⁾ Daugiau gairių dėl temų ar klausimų, kurie gali būti aktualūs konkretiems profiliams, rasite EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#), 2022 m. gruodžio mėn.; EUAA, [Practical Guide – Interviewing Applicants with Religion-based Asylum Claims](#), 2022 m. gruodžio mėn.; EASO, [Praktinis vidaus apsaugos alternatyvos taikymo vadovas](#), 2021 m. gegužės mėn.; EASO, [Priklausymo tam tikrai socialinei grupei gairės](#), 2020 m. kovo mėn.; EASO, [Praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas](#), 2017 m. sausio mėn.

Tinkamumo kriterijai	Nustatykite faktines aplinkybes, susijusias su tinkamumo kriterijais	Nukreipiamieji klausimai, padedantys nustatyti faktines aplinkybes (sąrašas nėra baigtinis)
2. Visiškai pagrįsta persekiojimo baimė ar realus didelės žalos pavojus	Nustatykite faktus, susijusius su ateities baime ar pavojumi grįžus, ir juos lemiančias aplinkybes.	- Kokie įvykiai, galbūt prilygintini persekiojimui arba didelei žalai (taip pat ir bendrai), nutiko prašytojui praeityje? - Kas atsitiko prašytojo šeimai ir (arba) draugams ar asmenims panašiomis aplinkybėmis? - Kokie praeities ir dabarties faktai, situacijos ar aplinkybės kelia baimę ar pavojų? - Kokios asmeninės aplinkybės gali turėti įtakos prašytojui gresiančiam pavojui patirti persekiojimą ir (arba) žalą? - Kas yra už praeities problemas ir (arba) grėsmes atsakingas (-i) subjektas (-ai), įskaitant jo (jų) statusą, įgaliojimus ir galimybes?
3. Dėl rasės, tautybės, religijos, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei	Nurodykite faktus, susijusius su priežastimis, dėl kurių prašytojas baiminasi grėsmių.	- Dėl kokių priežasčių prašytojas bijojo ar bijo, kad jam bus grasinama? - Kokie, prašytojo nuomone, yra persekiojimo vykdytojo (-ų) motyvai? - Dėl kokių priežasčių teigiama, kad apsauga nepakankama?
4. Negali arba nepageidauja pasinaudoti kilmės / įprastinės gyvenamosios vietos šalies apsauga	Nustatykite faktus, susijusius su nurodomu apsaugos trūkumu.	- Kas yra apsaugos teikėjas (-ai) ir kaip jis (jie) pajėgia apsaugoti nuo problemų? - Kokios rūšies apsaugą (ir koku mastu) prašytojas gavo, o jei ne, kodėl ji nebuvo suteikta, ir kokie veiksniai daro įtaką galimybei gauti apsaugą? - Ar kilmės šalyje yra regionas, kuris gali suteikti VAA? ⁽⁸⁹⁾
5. Netaikomos nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo	Nustatykite bet kokią su prieglobsčio nesuteikimu susijusią informaciją.	Ar prašytojo profilyje arba veiksmuose yra kokių nors požymių, dėl kurių gali būti nesuteiktas prieglobstis?

Atminkite, kad faktinių aplinkybių nustatymas nereiškia paties teisinio vertinimo. Jų nustatymas tik parodo, kurie faktai ar aplinkybės yra svarbūs jūsų prašymo nagrinėjimui ir gali pagrįsti įvairius tarptautinės apsaugos apibrėžties tinkamumo kriterijus.

⁽⁸⁹⁾ Daugiau informacijos apie faktines aplinkybes, kurias galima nustatyti VAA atžvilgiu, žr. EASO, [Praktinis vidaus apsaugos alternatyvos taikymo vadovas](#), 2021 m. gegužės mėn.

(b) Faktinės aplinkybės, susijusios su ankstesniais ir dabartiniais faktais, situacijomis ir aplinkybėmis

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Labai tikėtina, kad faktinės aplinkybės apima ankstesnę **patirtį, įvykius ir incidentus**, paprastai kilmės šalyje, kurie nutiko tiesiogiai prašytojui arba jam artimiems asmenims, siekiant pakenkti prašytojui arba kitiems panašaus profilio asmenims. Ankstesni įvykiai gali pagrįsti baimę ar pavojų, įskaitant priežastis, apsaugos nebuvimą, ir gali būti pagrindas nesuteikti tarptautinės apsaugos.

Geroji praktika

Per asmeninį pokalbį ⁽⁹⁰⁾ aiškindamiesi faktines aplinkybes, susijusias su ankstesnėmis aplinkybėmis ar įvykiais, galite naudoti penkis „K“ klausimus: koks, kas, kodėl, kada, kur, kad užtikrintumėte, jog surinksite visą reikiamą informaciją apie kiekvieną faktinę aplinkybę. Pavyzdžiui, koks įvykis įvyko ir kokiomis aplinkybėmis? Kur įvyko įvykis? Kada tai įvyko? Kodėl taip atsitiko?

Taip galėsite užtikrinti, kad įrodymų rinkimo etape buvo surinkta visa reikiama informacija apie kiekvieną faktinę aplinkybę. Taigi, prieš atlikdami patikimumo ir pavojaus vertinimą, galite patikrinti, ar turite pakankamai informacijos, kad galėtumėte atlikti išsamų tyrimą.

Faktinių aplinkybių nustatymo pavyzdys. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Keli jos pasakojime paminėti incidentai yra faktinės aplinkybės, nes jie buvo įvykdyti jos atžvilgiu siekiant sustabdyti jos veiklą, kuri laikoma prieštaraujančia šalies interesams. Pavyzdžiui:

- ✓ 2022 m. sausio mėn. specialiosios pajėgos surengė reidą prašytojos namuose ir jai nesant nužudė jos pusbrolių, kad padarytų prašytojai spaudimą nutraukti savo veiklą;
- ✓ prašytoja pateko į avariją po to, kai nežinomas asmuo sugadino automobilio stabdžius.

Visais šiais faktais galima pagrįsti baimę dėl jos gyvybės ir laisvės jai grįžus, todėl jie yra reikšmingi prašymui pagrįsti.

Atminkite, kad prašytojas taip pat gali išreikšti baimę grįžti dėl **dabarties faktų, veiklos, situacijų ar (asmeninių) aplinkybių**, dėl kurių praeityje nekilo jokių incidentų, bet gali kilti ateityje. Taip gali būti tais atvejais, kai įsitikinimai, nuomonės, tapatybė ir ypatybės kilmės šalyje buvo slepiami arba neišreikšti arba kai prašytojas pabėgo prieš tai, kai jam galėjo kas

⁽⁹⁰⁾ Daugiau gairių dėl asmeninio pokalbio vedimo rasite EASO, [Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis](#), 2014 m. gruodžio mėn.

nors nutikti, remdamasis žiniomis apie elgesį su kitais asmenimis, atsidūrusiais panašioje padėtyje. Kiti scenarijai apima sąlygų kilmės šalyje pasikeitimus arba įvykius, kurie įvyko po prašytojo išvykimo, taip pat naują veiklą, kuria prašytojas užsiima nuo tada, kai apsigyveno prieglobsčio šalyje (*sur place* prašymai).

(c) Faktinės aplinkybės, susijusios su žinomu pavojumi, kuriuo prašytojas nesirėmė

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Faktinės aplinkybės taip pat gali būti faktai ir aplinkybės, kurių prašytojas (aiškiai) nenurodė, tačiau kuriuos galima nustatyti remiantis prašytojo profiliu ir padėtimi kilmės šalyje.

Prašytojai gali neatskleisti informacijos, be kita ko, dėl baimės, gėdos, nežinojimo, blogo elgesio ar diskriminacijos normalizavimo ar priėmimo⁽⁹¹⁾. Be to, prašytojai gali paprasčiausiai nežinoti apie pavojų arba nesuvokti, kad šis pavojus gali būti svarbus prašant tarptautinės apsaugos. Kai prieglobsčio administracijai yra žinoma apie bet kokią tokį galimą pavojų, pagal jūsų pareigą bendradarbiauti (žr. [1.1.1. skirsnio b punkto vi papunktį „Gaukite atitinkamą informaciją apie kilmės šalį ir kitus įrodymus“](#)) ir atitinkamą teismų praktiką⁽⁹²⁾, turite nustatyti pagrindines faktines aplinkybes ir jas ištirti kartu su prašytoju.

Faktinių aplinkybių nustatymo pavyzdys. [Jaunos moters iš šalies C atvejis](#)

Iš šios bylos žinote, kad prašytojai yra 19 metų ir kad ji yra iš šalies, kurioje, IKŠ duomenimis, moters lyties organų žalojimo ir (arba) apipjaustymo mastas yra vienas didžiausių pasaulyje; ši praktika paplitusi visoje šalyje ir nuo jos kenčia tiek mažos mergaitės, tiek jaunos moterys. Nors prašytoja neišreiškė jokios baimės, kad jai gali būti žalojami ir (arba) apipjaustomi lyties organai, pokalbio metu vis tiek turėsite jautriai išnagrinėti šį klausimą, kad išsiaiškintumėte, ar yra veiksnų, galinčių sukelti kokią nors pavojų.

Toliau nagrinėjant šią temą pokalbio metu prašytoja paaiškina, kad ji nebuvo apipjaustyta, nes jos tėvai visada atsisakydavo, kai kiti šeimos nariai to reikalaudavo. Jos seserys taip pat nėra apipjaustytos. Tačiau jos teta, kuri dabar yra atsakinga už seseris šalyje C po to, kai mirė jų tėvai, prieš dvi savaites joms pranešė, kad kitą savaitę kartu su keliomis mergaitėmis iš kitų šeimų planuojama jas apipjaustyti. Prašytoja bijo dėl jų, tai gali būti labai skausminga, bet nieko negalima padaryti. Jos teta sako, kad jei to nepadarys, šeimai bus negarbė ir negalės rasti vyro kiekvienai iš seserų.

Remdamiesi šiais naujais veiksniais, nustatysite atitinkamas faktines aplinkybes, susijusias su būsimu moters lyties organų žalojimo arba apipjaustymo pavojumi.

Faktinė aplinkybė: prašytojos teta, kuri dabar yra atsakinga už prašytoją ir jos seseris po jų tėvų mirties, organizavo seserų apipjaustymą.

⁽⁹¹⁾ 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimas, [A., B., C. / Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), sujungtos bylos C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 69–71 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁹²⁾ 2016 m. kovo 16 d. EŽTT sprendimas, [F. G. prieš Švediją](#), Nr. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD00436111, 127 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

(d) Apsvarstykite prašytojo asmenines aplinkybes, susijusias su faktinėmis aplinkybėmis

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Nustatydami faktines aplinkybes, turite tinkamai atsižvelgti į asmenines prašytojo aplinkybes. Kai asmeninės aplinkybės nėra faktinės aplinkybės, kurios grindžiamos jų pačių esme, tačiau gali daryti poveikį pavojui grįžus, jas būtina nustatyti ir aiškiai nurodyti faktinės aplinkybės formuluotėje, kad būtų įrodytas jų aktualumas. Taip pat turėsite surinkti kuo daugiau įrodymų apie asmenines aplinkybes ir įvertinti jų patikimumą prieš atlikdami visos priimtos faktinės aplinkybės pavojaus vertinimą.

Faktinių aplinkybių nustatymo pavyzdys. [Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Šiam jaunuoliui yra 18 metų. Jis kilęs iš kaimo X ir priklauso klanui Y. Jis menkai išsilavinęs ir yra samdomų ūkio darbininkų sūnus.

Šios asmeninės aplinkybės, susijusios su jo šeima, išsilavinimu, socialine kilme ir gyvenamąja aplinka, nėra tiesiogiai susijusios su jo baime, nes jos pačios savaime nebuvo priežastis, dėl kurios jis buvo paprašytas prisijungti prie teroristinės grupuotės. Tačiau dėl šių aplinkybių jis galėjo tapti (ir tapo) lengvesniu teroristinės grupuotės taikiniu, nes jos gali turėti įtakos jo gebėjimui pasipriešinti reikalavimams. Todėl, kad atliekant pavojaus vertinimą būtų tinkamai atsižvelgta į prašytojo asmenines aplinkybes, jos turi papildyti atitinkamas faktines aplinkybes ir turi būti jų formuluotės dalis.

Faktinė aplinkybė: prašytojas, 18 metų samdomų ūkio darbininkų sūnus, menko išsilavinimo ir žemos socialinės padėties, kilęs iš mažo vietovės X kaimo ir priklausantis klanui Y, ne kartą buvo kviečiamas prisijungti prie teroristinės grupuotės.

Taip pat svarbu nepamiršti, kad asmeninės aplinkybės taip pat gali turėti įtakos prašytojo gebėjimui pagrįsti savo prašymą arba gali tapti patikimumo vertinimą iškreipiančiu veiksmu. Šios aplinkybės neturi būti formuluojamos kaip faktinės aplinkybės (jų dalis), kurioms taikomas patikimumo vertinimas. Tačiau jas reikia ir užfiksuoti, nes į jas reikia atsižvelgti ne tik per pokalbį, bet ir vertinant patikimumą (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksmus, kurie gali lemti iškraipymus“](#)).

Asmeninių aplinkybių vertinimo pavyzdys. [Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Traumuojanti patirtis, kurią prašytojas patyrė keliaudamas į Europą, nėra reikšminga prašymo atžvilgiu. Vis dėlto trauma gali turėti įtakos prašytojo atminčiai, pažintiniams gebėjimams ir emocinėms reakcijoms, taigi ir jo gebėjimui bendrauti ir pagrįsti savo prašymą per asmeninį pokalbį. Todėl šias aplinkybes reikia suprasti ir į jas tinkamai atsižvelgti taikant patikimumo kriterijus. Prašytojo pateikta psichosocialinė išvada gali būti naudinga pagalbinė medžiaga.

Šios asmeninės aplinkybės taip pat gali būti pažeidžiamumo vertinimo objektas (kuris nepatenka į šių praktinių gairių taikymo sritį). Tai ypač pasakytina, kai nėra medicininių ar psichosocialinių išvadų ar kitų naudingų įrodymų, kurie padėtų nustatyti šias aplinkybes, arba kai reikia daugiau specializuotų žinių ⁽⁹³⁾.

(e) Neįtraukite nereikšmingų faktų

[Turinys] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Ankstesniuose skirsniuose paaiškinama, kaip su tinkamumo kriterijais nesusiję faktai nelaikomi faktinėmis aplinkybėmis. Kai faktai ir aplinkybės, paaiškinę teikiant prašymą, nėra reikšmingi, jie neturi būti nustatomi ir toliau svarstomi atliekant patikimumo ir pavojaus vertinimą. Kitaip tariant, tai reiškia, kad tai, ar tokie faktai yra patikimi, ar ne, neturi reikšmės vertinant prašymą.

Įvykių, kurie nenustatyti kaip faktinės aplinkybės, pavyzdys. [Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Jaunuolis pasakojo, kad jo šeima turėjo nedidelį žemės sklypą, bet po ginčo dėl paveldėjimo dėdė jį žemę atėmė. Šis įvykis galėjo būti labai svarbus prašytojui, tačiau, jį apsvarstę per pokalbį, paaiškinsite, kad šis įvykis neturi jokių tolesnių pasekmių prašytojui ir jo šeimai, nėra prašymo esmė ir nepaaiškėjo joks veiksnys, galintis jį susieti su kuriuo nors tinkamumo kriterijumi. Todėl jo nenustatysite ir nesuformuluosite kaip faktinės aplinkybės, nes jį nereikės atsižvelgti toliau vertinant prašymą. Tai taip pat reiškia, kad jo patikimumas nėra svarbus jums vertinant prašymą.

Kai kuriais atvejais ne tik konkretūs prašymo aspektai, bet ir bendri prašytojo pareiškimai neturi jokio ryšio su tinkamumo kriterijais, ir nėra jokių papildomų požymių, kad ateityje gali kilti pavojus, atsižvelgiant į prašytojo profilį ir turimą IKŠ. Šiuo atveju, jei asmeninio pokalbio metu profilis ir prašymas yra tinkamai ištirti ir neatsiranda jokių kitų priežasčių nerimauti, nereikia apibrėžti jokių faktinių aplinkybių, susijusių su didelės žalos baime ar pavojumi. Nepaisant to, savo sprendime vis tiek turėsite nurodyti, kokie faktai sudaro prašymą ir kodėl tokie faktai nelaikomi faktinėmis aplinkybėmis.

Nepaisant to, kas išdėstyta pirmiau, turėtumėte būti atsargūs, kad faktinės aplinkybės nebūtų nustatytos pernelyg siaurai. Iš tikrųjų, surinkus daugiau informacijos, gali paaiškėti daugiau „faktinių“ elementų. Pavyzdžiui, jei prašytojas teigia, kad išvyko iš savo šalies, nes negalėjo užsidirbti pragyvenimui, asmeninio pokalbio metu turėtumėte išnagrinėti ir išsiaiškinti to priežastis. Jei pokalbio metu apie tai nekalbama, galite nepastebėti, pavyzdžiui, to, kad prašytojas dėl savo etninės kilmės neturi galimybių įsidarbinti ar gauti sveikatos priežiūros paslaugų ir būsto. Šiuo atveju jo etninė kilmė būtų faktinė aplinkybė, nes ji yra diskriminacijos, su kuria susiduria prašytojas, priežastis ir yra susijusi su tinkamumo kriterijais. Panašiai, akivaizdus ginčas dėl žemės gali būti susijęs su kraujo kerštu, dėl kurio, priklausomai nuo atvejo, gali būti reikalinga tarptautinė apsauga. Todėl svarbu, kad prašytojui nurodžius faktus ir aplinkybes, kurie akivaizdžiai nėra faktinės aplinkybės, išnagrinėtumėte, kodėl jis manė, kad šie faktai yra svarbūs jo prašymui.

⁽⁹³⁾ Daugiau informacijos ir rekomendacijų dėl pažeidžiamumo vertinimo rasite EASO, [Priemonė, skirta specialiuju poreikiu turintiems asmenims nustatyti](#), 2016 m.

Nepamirškite, kad bendri faktai nelaikomi faktinėmis aplinkybėmis

Bendri faktai, susiję su padėtimi kilmės šalyje, kurie yra žinomi remiantis IKŠ tyrimu (laikantis IKŠ tyrimo metodikos), gali būti svarbūs atliekant pavojaus ir (arba) teisinį vertinimą, tačiau jiems netaikomas šiose gairėse aprašytas patikimumo vertinimas. Todėl jie neturėtų būti laikomi faktinėmis aplinkybėmis.

1.2.2. Nustatykite aiškias, išsamias, esmines faktines aplinkybes

Nustačius faktines aplinkybes svarbu jas tinkamai suformuluoti, kad jomis būtų galima pagrįsti patikimą patikimumo vertinimą.

Toliau pateiktos taisyklės padės jums teisingai suformuluoti faktines aplinkybes, kurioms bus taikomas patikimumo vertinimas.

Užfiksuokite tik praeitį ir dabartį

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Faktinės aplinkybės apima tik praeityje buvusias arba šiuo metu esamus faktus, aplinkybes ir situacijas. Tai, kas gali įvykti ateityje, negali būti laikoma faktine aplinkybe, nes tai, kas dar neįvyko, negali būti vertinama patikimumo požiūriu. Galimi būsimi įvykiai ir pavojus bus nustatyti ir įvertinti vėlesniame etape, atliekant pavojaus vertinimą.

Pavyzdys, kaip praeities ir dabarties įvykius nustatyti kaip faktines aplinkybes.

[Jaunuolio iš šalies A atvejis.](#)

Klaidingai nustatytas būsimas pavojus kaip faktinė aplinkybė:

- ✗ prašytojas negali grįžti namo, nes bus priverstas prisijungti prie teroristinės grupuotės arba atsisakęs turės kentėti nuo pasekmių.

Teisingai suformuluotos su šiuo pavojumi susijusios faktinės aplinkybės:

- ✓ prašytojas ne kartą buvo kviečiamas prisijungti prie teroristinės grupuotės;
- ✓ kitus jo kaimo berniukus ir jaunuolius teroristinė grupuotė izoliavo, kad prievarta užverbuotų.

Laikykites prašytojo pareiškimų

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Prašytojo pareiškimai yra jūsų išeities taškas apibrėžiant faktines aplinkybes. Tai padės jums susieti prašytoją ar prašytojo perspektyvą su faktine aplinkybe. Tai, kaip prašytojas jas pateikė, turėtų atspindėti jūsų formuluotėje. Turėtumėte apibūdinti faktines aplinkybes esminiais terminais, vadovaudamiesi prašytojo apibūdinta padėtimi. Reikėtų vengti bendrų teiginių, kurie neatspindi prašytojo perspektyvos, padėties ar artimiausios aplinkos.

Pavyzdys, kaip apibrėžti faktines aplinkybes pagal prašytojo pareiškimus. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Bendrą faktinių aplinkybių formuluotę reikėtų pakeisti formuluote, atitinkančia prašytojos teiginius.

- ✗ Nežinomi asmenys taiko bauginimo taktiką.
- ✓ Gobtuvais prisidengę vyrai grasino prašytojai, kad ji bus išžaginta ir nužudyta, jei nenutrauks savo veiklos.

Įtraukite visą susijusią informaciją

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Apibrėždami faktinę aplinkybę turėtumėte įsitikinti, kad įtraukta visa su ta faktine aplinkybe susijusi svarbi informacija. Svarbu atkreipti dėmesį į visus atskirus veiksnius, kurie gali padidinti persekiojimo ar didelės žalos pavojų, ypač jei be šių veiksnių persekiojimo ar didelės žalos riba gali būti nepasiekta. Jei tokių veiksnių yra, jie turėtų būti aiškiai įtraukti į faktinės aplinkybės formuluotę.

Pavyzdys, kaip apibrėžti išsamias faktines aplinkybes. [Jaunos moters iš šalies C atvejis](#)

Faktinės aplinkybės neišsamios ir išsamios formuluotės pavyzdys:

- ✗ prašytoja yra vieniša motina;
- ✓ prašytoja yra jauna, vieniša motina, našlaitė, gyvenanti savo kilmės šalyje prižiūrima tradicinių pažiūrų dėdės.

Venkite asmeninių interpretacijų ar išvadų

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Faktinės aplinkybės turi būti nurodomos kaip faktai, kad ir koks būtų jų pobūdis. Formuluodami faktines aplinkybes, turėtumėte vengti interpretuoti veiksnius arba daryti išvadas dėl patikimumo. Tam bus atliekamas patikimumo vertinimas, kuris yra kitas žingsnis, kai bus nustatytos ir apibrėžtos visos faktinės aplinkybės, surinkti ir su faktinėmis aplinkybėmis susieti visi įrodymai.

Pavyzdys, kaip išvengti subjektyvaus faktinių aplinkybių apibrėžimo. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Faktinė aplinkybė turėtų būti apibrėžiama ne subjektyviai, o remiantis prašytojos pateiktais faktais.

- ✗ Abejotino patikimumo kaltinamajame akte nurodoma, kad prašytoja buvo kaltinama „pasipriešinimu suėmimo metu“ ir „viešu kurstymu smurtauti“ ir netrukus bus teisiama karo tribunole.
- ✓ Prašytoja buvo apkaltinta „pasipriešinimu suėmimo metu“ ir „viešu kurstymu smurtauti“ ir gavo kaltinamąjį aktą, kuriame buvo nurodyta bylos nagrinėjimo karo tribunole data.

Venkite teisinių klausimų

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Šiame etape apibrėždami faktines aplinkybes neturėtumėte įtraukti teisinių klausimų. Į teisinius klausimus bus atsakyta atliekant teisinę analizę.

Pavyzdys, kaip išvengti teisinių formuluočių apibrėžiant faktines aplinkybes. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Formuluotė, kurioje atsispindi teisinė analizė, turėtų būti pakeista formuluote, atitinkančia prašytojos pateiktus faktus, šiuo atveju išvardijant susijusius incidentus.

- ✗ Prašytoją persekiojo valdžios institucijos, surengusios keletą reidų jos namuose.
- ✓ 2022 m. sausio mėn. specialiosios pajėgos surengė reidą prašytojos namuose ir jai nesant nužudė jos pusbroį, kad padarytų prašytojai spaudimą nutraukti savo veiklą.

1.2.3. Kiekvieną faktinę aplinkybę apibrėžkite remdamiesi aiškiai apibrėžtais faktais, įvykiais ar situacijomis

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Faktinės aplinkybės turėtų būti apibrėžtos remiantis aiškiai apibrėžtais faktais, įvykiais, situacijomis ar aplinkybėmis. Todėl geriau atskirti faktus ir apibrėžti juos kaip atskiras faktines aplinkybes, įvertinti jų patikimumą vieną po kito, nes taip galėsite tinkamai pagrįsti pavojaus vertinimą. Klaidingai formuluojant skirtingus faktus ar situacijas, kurie turėtų būti vertinami atskirai, kaip vieną faktinę aplinkybę, kyla rizika apsunkinti savo patikimumo ir pavojaus vertinimą. Dėl to netgi galite padaryti neteisingas išvadas. Kitaip tariant, skirtingi grasinimai ar incidentai, net jei jie tarpusavyje susiję, turėtų būti traktuojami kaip atskiros faktinės aplinkybės, jei jie įvyko per ilgesnį laikotarpį, yra susiję su skirtingais asmenimis, grindžiami skirtingomis priežastimis arba galėjo įvykti nepriklausomai vienas nuo kito.

Konkrečių faktinių aplinkybių apibrėžimo pavyzdys. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Prašytoja minėjo, kad jos namuose buvo surengti trys atskiri neteisėti reidai, siekiant priversti ją nutraukti savo veiklą. Trys incidentai įvyko skirtingu metu per dvejų metų laikotarpį (2022 m. ir 2023 m.) ir buvo susiję su įvairių rūšių prievarta prieš skirtingus asmenis. Nors nusikaltėlis ir reidų tikslas liko tas pats, tai yra atskiri incidentai, kurie įvyko nepriklausomai vienas nuo kito. Šiuos skirtingus faktus traktuojant kaip vieną bendrą faktinę aplinkybę, gali būti klaidingai pripažinti arba atmesti visi trys incidentai kaip visuma.

- ✗ 2022–2023 m. specialiosios pajėgos įvykdė keletą reidų prašytojos ir jos šeimos narių namuose.
- ✓ 2022 m. sausio mėn. specialiosios pajėgos surengė reidą prašytojos namuose ir jai nesant nužudė jos pusbrolių, kad padarytų prašytojai spaudimą nutraukti savo veiklą.
- ✓ 2023 m. kovo mėn. specialiosios pajėgos įsiveržė į prašytojos namus, kad priverstų ją nutraukti savo veiklą; su keliais giminaičiais buvo netinkamai elgiamasi, o giminaitės buvo priverstos išsirengti.
- ✓ 2023 m. birželio mėn. specialiosios pajėgos įsiveržė į prašytojos sesers namus, kad priverstų prašytoją nutraukti savo veiklą, ir buvo sulaikyti du iš jos sūnėnų.

Nepaisant pirmiau minėtos bendrosios taisyklės, kartais faktinės aplinkybės yra taip glaudžiai tarpusavyje susijusios, kad jų patikimumą galite vertinti kartu, kad patikimumo vertinimas būtų veiksmingesnis. Taip gali būti, kai per tą patį laikotarpį įvyko daug panašių nedidelių incidentų, ypač kai jų vykdytojai, metodai, priežastys, tikslai ir (arba) pasekmės yra tie patys.

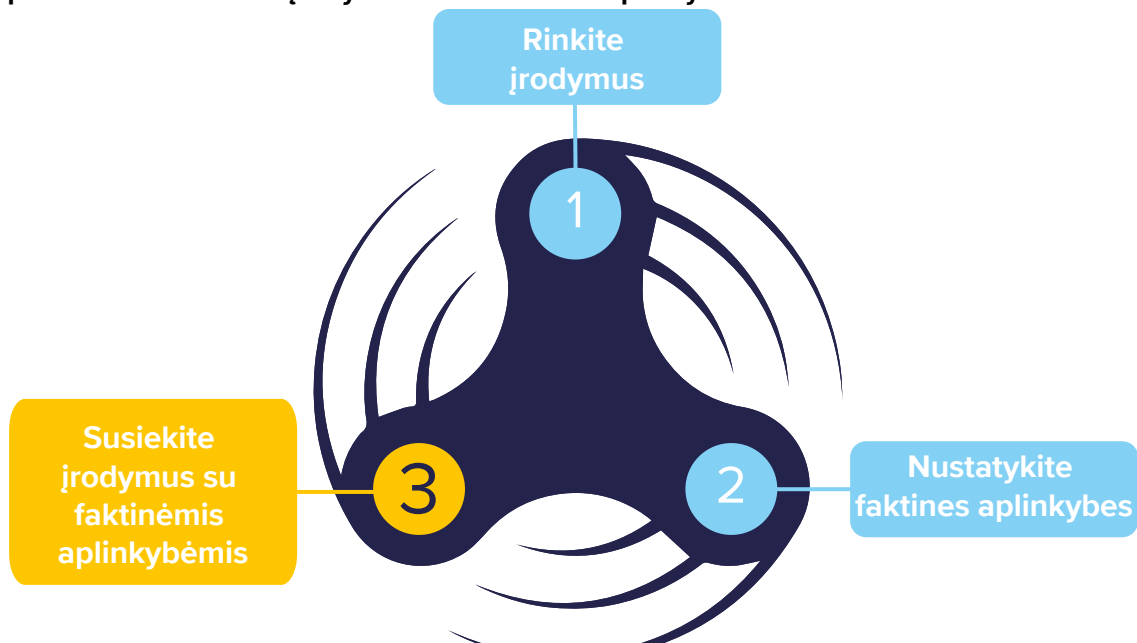
Tačiau atminkite, kad faktines aplinkibes reikėtų sujungti atsargiai ir tik tada, kai akivaizdu, kad atskiras faktų vertinimas neduos kitokio rezultato.

1.3. Susiekite atitinkamus įrodymus su faktine (-ėmis) aplinkybe (-ėmis)

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

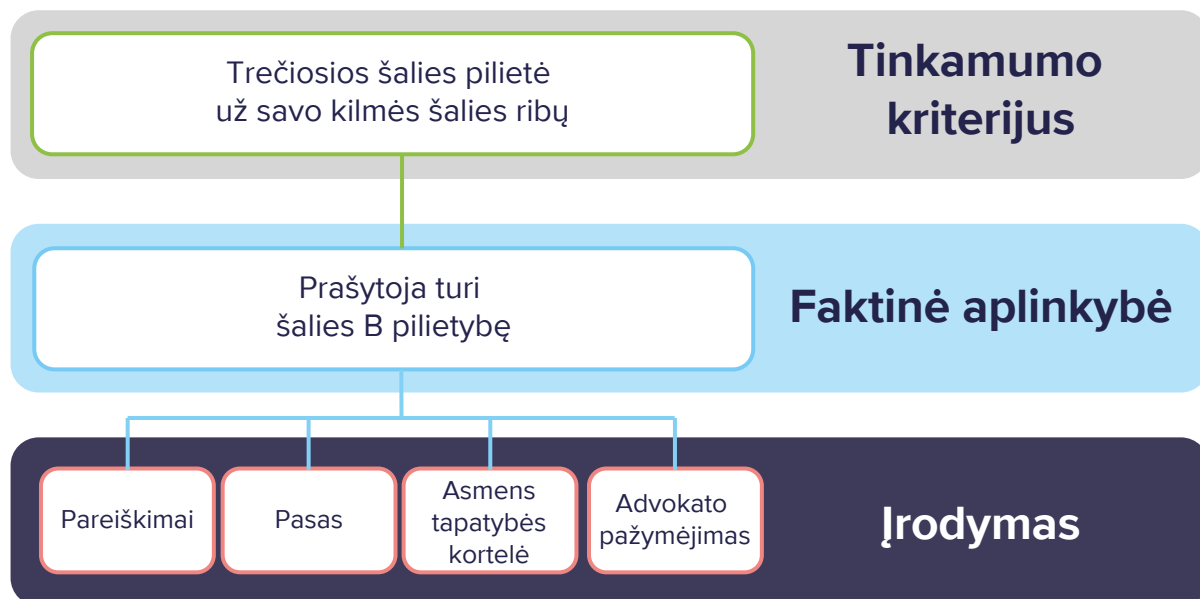
6 paveikslas. Susiekite įrodymus su faktinėmis aplinkybėmis

Surinkus visus turimus įrodymus ir nustačius faktines aplinkybes, toliau tęsiamas įrodymų vertinimo procesas, kurio metu turimi įrodymai susiejami su kiekviena faktine aplinkybe.

Nustatant faktines aplinkybes apibrėžiama, kurių faktų ir aplinkybių patikimumas turi būti vertinamas ir todėl jie turi būti pagrįsti įrodymais. Visi įrodymai turi būti susieti su viena (arba keliomis) faktine (-ėmis) aplinkybe (-ėmis) taip pat, kaip ir faktinė aplinkybė turi būti susieta su vienu (arba keliais) tinkamumo kriterijumi (kriterijais).

7 paveikslas. Kiekvieną įrodymą susiekite su viena faktine aplinkybe – pavyzdys pagrįstas aktyvistės iš šalies B atveju

Susiedami įrodymus su kiekviena faktine aplinkybe, turite išnagrinėti visus turimus įrodymus ir tinkamai atsižvelgti į įrodymus, kuriuos prašytojas laiko svarbiais savo bylai. Daugeliu atvejų tam tikrų rūšių įrodymai gali būti susiję su keletu faktinių aplinkybių. Įrodymai gali tiesiogiai patvirtinti faktinės aplinkybės esmę arba pagrįsti aplinkybes, kurios gali turėti įtakos, pavyzdžiui, pavojui ar galimybei gauti apsaugą. Įrodymai gali patvirtinti arba paneigti faktinę aplinkybę.

Be to, kai susiejate įrodymus su faktine (-ėmis) aplinkybe (-ėmis), taip pat turėtumėte atkreipti dėmesį į trūkstamus įrodymus. Gali reikėti, kad prašytojas pateiktų daugiau informacijos arba gali nebūti galimybės gauti IKŠ apie konkretų įvykį, arba gali nebūti dokumentų apie incidentą ar įvykį. Kai kuriais atvejais gali prireikti tolesnio tyrimo, pavyzdžiui, papildomo pokalbio. Jeigu įrodymų nėra arba jų negalima pateikti, išnagrinėkite šį įrodymų trūkumą atlikdami patikimumo vertinimą, kuris yra kitas įrodymų vertinimo etapas. Šiame etape nedarykite išvadų dėl įrodymų patikimumo ar priėmimo. Šių gairių 2 skirsnyje „[2 etapas. Patikimumo vertinimas](#)“ išsamiai aprašyta, kaip į vertinimą galite įtraukti trūkstamus įrodymus.

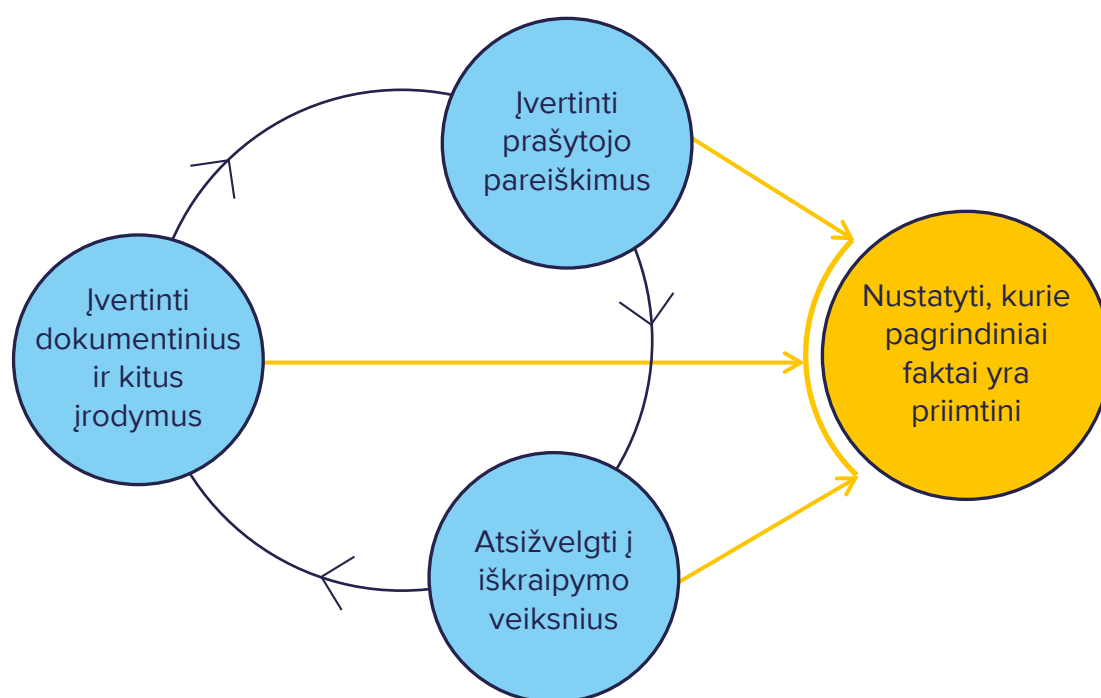
2. 2 etapas. Patikimumo vertinimas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Patikimumo vertinimas yra įrodymų analizės procesas, kuris vykdomas taikant skirtingus kriterijus, siekiant nustatyti, ar faktinė aplinkybė gali būti priimta kaip patikima.

Patikimumo vertinimas apima tris pagrindinius vertinimus. Juos reikia atlikti dinamiškai, kad būtų galima padaryti išvadą dėl priimtinių faktų.

8 paveikslas. Trys patikimumo vertinimo aspektai, kuriais remiantis daroma išvada dėl priimtinių faktų

Dokumentinių ir kitų įrodymų vertinimas ([2.1 skirsnis „Įvertinkite dokumentinius ir kitus įrodymus“](#)), prašytojo pareiškimų vertinimas ([2.2 skirsnis „Įvertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius“](#)) ir veiksnių, galinčių lemti iškraipymus, nagrinėjimas ([2.3 skirsnis „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, galinčius lemti iškraipymus“](#)) toliau pateikiamas kaip trys atskiri vienas po kito einantys skyriai pasakojimo tikslais.

Tačiau jų pateikimo eiliškumas neatspindi jų svarbos eiliškumo ar vertinimo atlikimo tvarkos. Iš tiesų praktikoje visi šie etapai vyksta vienu metu. Taigi, vertindami prašytojo teiginius, taip pat turėtumėte atsižvelgti į veiksnį, kurie gali lemti iškraipymus, taip pat į dokumentinių įrodymų ir kitų įrodymų vertinimo rezultatus. Atsižvelgdami į visus šiuos vertinimus ir veiksnius, taip pat į abejotinų aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą, galėsite nustatyti, kurias faktines aplinkybes reikia pripažinti arba atmesti ([2.4 skirsnis „Nustatykite, ar faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama“](#)).

2.1. Įvertinti dokumentinius ir kitus įrodymus

2.1.1. Vertinimo kriterijai

Nagrinėjant dokumentinių ir kitų įrodymų įrodomąją galią, taip pat nagrinėjamas jų aktualumas ir patikimumas (šiose skirsnyje nenagrinėjami prašytojo pareiškimai arba turima IKŠ).

(a) Aktualumas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Aktualumas yra susijęs su tuo, ar įrodymas turi ryšį su konkrečia faktine aplinkybe. Kuo stipresnis įrodymo ir faktinės aplinkybės ryšys, tuo didesnis įrodymo aktualumas. Aktualumą reikėtų išsiaiškinti su prašytoju.

Vienas įrodymas gali būti susijęs su skirtingomis faktinėmis aplinkybėmis ir jo aktualumas kiekvienos faktinės aplinkybės atžvilgiu gali būti skirtingas. Todėl įrodymų aktualumą reikia vertinti iš naujo kiekvienos faktinės aplinkybės atžvilgiu.

(b) Patikimumas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Patikimumas susijęs su tuo, ar ir koku mastu pagrindžiant faktinę aplinkybę galima remtis tais įrodymais, kuriuose yra su ja susijusios informacijos. Kitaip tariant, reikia patikrinti, kiek tais įrodymais galima pagrįsti su jais susijusią (-ias) faktinę (-es) aplinkybę (-es).

Nagrinėjamų įrodymų patikimumas bus grindžiamas toliau paaiškintais kriterijais.

Buvimas / atsiradimas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Atsiradimas reiškia, ar įmanoma, kad tam tikros rūšies dokumentas ar kitas įrodymas egzistuoja arba buvo išduotas jo autoriaus, atsižvelgiant į prašytojo nurodytą laiką, vietą ir aplinkybes. Atsiradimo vertinimas atliekamas remiantis IKŠ arba kita prieinama informacija.

Įrodymų buvimo arba atsiradimo vertinimo pavyzdys

Jūsų administracija turi patikimos ir naujausios IKŠ, kurioje nurodoma, kad pagrindinė organizacija A niekada neišdavė nario kortelių saugumo sumetimais ir toliau jų neišduoda. Jei prašytojas pateikia (tariamai) organizacijos A nario kortelę, o prašytojas nepateikė jokio tinkamo paaiškinimo, kaip jam buvo išduota tokia kortelė, turite rimtą pagrindą manyti, kad kortelė neturi įrodomosios galios, nes šio įrodymo organizacija A išduoti negalėjo.

Turinys

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Būtina įvertinti toliau nurodytus aspektus.

- Ar dokumente ir (arba) kitame įrodyme yra kokių nors prieštaravimų jo paties turiniui?
- Ar dokumentas yra tikslus? Tikslumas siejamas su tuo, kiek išsamiai dokumentas yra susijęs su konkrečia faktine aplinkybe.
- Ar dokumente nurodyta esminė faktinės aplinkybės informacija, ar tik šalutinė?
- Ar informacija gauta iš tiesioginio šaltinio, ar paimta iš prašytojo pareiškimų? Pavyzdžiui, liudijimo įrodomoji galia bus didesnė, jei autorius buvo tiesioginis liudytojas to, kas patvirtinama. Įrodomoji galia bus mažesnė, jei autorius tik atpasakoja tai, ką jam papasakojo prašytojas, neatlikęs jokio konkretaus tyrimo, kad įsitikintų, jog liudijimas patvirtina tikrą įvykį.
- Ar dokumentas prieštarauja turimai informacijai, įskaitant IKŠ? Ar jis atitinka kitus su prašymu pateiktus įrodymus?

Pobūdis

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Dokumento ar kito įrodymo pobūdžio elementas susijęs su tuo, ar pateikiamas įrodymo originalas, ar kopija. Atliekant vertinimą originalai paprastai laikomi vertingesniais. Tačiau atminkite, kad prašytojai gali neturėti galimybės gauti originalaus dokumento ir kad kai kurių dokumentų paprastai negalima gauti originalios formos. Pavyzdžiui, kai kurie valdžios institucijų išduotų dokumentų originalai turi likti valdžios institucijų tarnybose ir neturi būti toliau platinami. Jei prašytojas pateikia tokio dokumento originalą, gali kelti susirūpinimą tai, kaip jis pateko pas prašytoją.

Autorius

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Turėtumėte išsiaiškinti, kas yra dokumento autorius, kokias pareigas eidamas jis parengė dokumentą ir kiek jis objektyvus.

Forma

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Dokumento ar kito įrodymo forma – tai jo formalios sudedamosios dalys, jų struktūra ir pateikimas, taip pat jo būklė ir tai, ar jis yra pažeistas arba ar jame yra pakeitimų požymių. Dokumento forma yra svarbi vertinant jo autentiškumą, patikimumą ar tikrąjį pobūdį. Oficialaus pobūdžio dokumentų forma itin svarbi, nes tikėtina, kad tokiuose dokumentuose bus pateikti oficialūs duomenys, identifikuojantys dokumentą pasirašiusius asmenis ir instituciją, kurios vardu dokumentas išduotas, pavyzdžiui, partijos pirmininko patvirtinimas su antrašte, parašu, antspaudu ir pan.

Būkite atsargūs darydami išvadas dėl tikrumo remdamiesi tik dokumento forma, nes kai kuriose šalyse nėra standartizuotos tam tikrų rūšių dokumentų formos arba administracijos gali būti per silpnos, kad nustatytų standartizuotą formatą visoje jų teritorijoje. Forma taip pat gali skirtis priklausomai nuo to, kada ir kas išdavė dokumentą.

2.1.2. Dokumentų autentiškumo nustatymas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Šio skirsnio taikymo sritis

Šiame skirsnyje siekiama pateikti keletą bendrų principų, informacijos ir gairių apie dokumentų autentiškumo nustatymą, kurie gali padėti jums atliekant įrodymų vertinimą. Autentiškumo nustatymo tema apima daug papildomų aspektų, kurie šiose praktinėse gairėse neaptariami.

Autentiškumo nustatymas – tai pati griežčiausia procedūra, susijusi su dokumento formos ir įrodomosios galios tyrimu. Bendrąja prasme, „jei patvirtinate ko nors autentiškumą, įrodote arba patvirtinate, kad tai yra tiesa“ ⁽⁹⁴⁾, „ištyrę oficialiai pareiškiate, kad tai yra tikra“ ⁽⁹⁵⁾. Autentiškumo nustatymas reiškia, kad turite priemonių arba galite padaryti teigiamą arba neigiamą išvadą dėl pateiktų įrodymų tikrumo. Kaip prašymus nagrinėjantis pareigūnas, priklausomai nuo nacionalinės praktikos, galite turėti įvairių galimybių.

- Galite kreiptis į **specializuotas tarnybas**, pavyzdžiui, policiją arba vidaus reikalų tarnybą, kurios darbuotojai yra specialiai išmokyti ir turi galimybę naudotis konkrečia mokslinė medžiaga, kad galėtų nustatyti autentiškumą arba aptikti sukčiavimą. Tokios tarnybos gali analizuoti, pavyzdžiui, dokumentui būdingus požymius, kaip antai popieriaus kokybę, naudotą rašalą, klastojimo požymius antspauduose, vandens ženklus, įrišimą ir t. t.

Toks autentiškumo nustatymas laikomas išsamiausiu.

- Norėdami palyginti pateiktą dokumentą su esamu pavyzdžiu, galite remtis atitinkamo dokumento pavyzdžiu arba įrodymais, kuriuos galite gauti iš specialių (vidaus) **duomenų bazių**.

Toliau rasite viešai prieinamų internetinių pasų ir kitų dokumentų, kuriuos išduoda pasaulio šalys, duomenų bazių pavyzdžių.

- [Autentiškų kelionės ir tapatybės dokumentų internete viešas registras \(PRADO\)](#) – tai Europos Sąjungos Tarybos viešai skelbiama asmens tapatybės ir kelionės dokumentų pavyzdžių duomenų bazė.
- [„EdisonTD“](#) – tai duomenų bazė, kurią Nyderlandų valdžios institucijos sukūrė bendradarbiaudamos su Australijos, Kanados, Jungtinių Arabų Emyratų, Jungtinių Amerikos Valstijų valdžios institucijomis ir Tarptautine kriminalinės policijos organizacija (Interpolu). Dalis duomenų bazės yra vieša.

Prieiga prie kai kurių kitų duomenų bazių yra ribota, tačiau jūsų administracija gali ją turėti arba turėti galimybę ją gauti.

⁽⁹⁴⁾ Collins, internetinis *Collins English Dictionary*, „autentiškumo nustatymas“, 2023 m.

⁽⁹⁵⁾ Collins, internetinis *Collins English Dictionary*, „autentiškumo nustatymas“, 2023 m.

- [Intranetas – klastoti ir autentiški dokumentai internete \(iFADO\)](#) yra ES Tarybos generalinio sekretoriato portalas, kuriame pateikiama daugiau informacijos nei PRADO. Jame taip pat pateikiama informacija, esanti kitose duomenų bazėse, pavyzdžiui, Dokumentų informacinėje sistemoje „Civilinė būklė“.
- Civilinės būklės dokumentų informacinė sistema (DISCS) yra

„internetinė informacinė sistema, kurią sukūrė Nyderlandų, Kanados, Australijos, Dubajaus (Jungtiniai Arabų Emyratai), Danijos ir Norvegijos valdžios institucijos (Norvegijos tapatybės nustatymo centras [⁽⁹⁶⁾]). DISCS tikslas – padėti patikrinti užsienio ir nacionalinius dokumentus, kuriuose pateikiama informacija apie ... tapatybę, pilietybę ir kitus su dokumento turėtoju susijusius dalykus“ ⁽⁹⁷⁾.

- Jei turite abejonių dėl oficialaus dokumento, kuris atrodo kaip autentiškas dokumentas (pvz., pasas), autentiškumo, informacijos taip pat galite rasti Šengeno informacinėje sistemoje, nes joje pateikiami ir pavogtų neužpildytų dokumentų sąrašai.
- Taip pat galite remtis konkrečiu **IKŠ tyrimu**. Nors minėtos duomenų bazės gali būti naudingos, kai kalbama apie oficialius valstybinius dokumentus, mažiau tikėtina, kad jose galima rasti kitų rūšių dokumentų, pavyzdžiui, nevalstybinių organizacijų, pavyzdžių. Tokiais atvejais konkretus IKŠ tyrimas gali suteikti vertingos informacijos (pvz., nario kortelių, atestatų, ženkliukų pavyzdžių).
- Atkreipkite dėmesį į akivaizdžius grubius klastojimo ar keitimo požymius, kuriuos galite nustatyti patys, be specializuotos pagalbos.

Pavyzdžiui, galite pastebėti, kad nuotrauka yra grubiai priklijuota prie dokumento, kad kortelė pagaminta ne iš vieno sluoksnio laminuoto kartono, o iš dviejų pusių, kurios buvo sukljuotos viena prie kitos ir paskui laminuotos, kad kortelės turėtojo, tariamo prašytojo, parašas neatitinka prašytojo, kurio bylą tvarkote, parašo (remiantis skirtingomis formomis, kurias prašytojas pasirašė per prieglobsčio suteikimo procedūrą), kad oficialaus dokumento antraštėje yra grubių klaidų organizacijos šūkyje ir pan.

Atminkite, kad kai įrodymas turi klastojimo ar pakeitimo požymių (pvz., trūksta puslapio tikrame pase), jis yra suklustotas ar pakeistas siekiant tam tikro tikslo, kuris gali būti geresnis prieglobsčio prašymo pagrindimas arba ne. Turėtumėte tai išsiaiškinti su prašytoju.

Nustatyti autentiškumą gali būti sudėtinga ir ne visada įmanoma. Gali būti neįmanoma arba sudėtinga atlikti oficialų autentiškumo nustatymą dėl toliau nurodytų priežasčių.

- Ekspertų atliekamo autentiškumo nustatymo išlaidos.
- Techninės problemos, dėl kurių negalima daryti vienareikšmiškos išvados dėl tikrojo įrodymų pobūdžio. Tai ypač taikytina, kai pateikiama įrodymo kopija.
- Negalima gauti dokumento pavyzdžio arba atitinkamų priemonių jo autentiškumui nustatyti.

⁽⁹⁶⁾ Žr. Norvegijos tapatybės nustatymo centro svetainę ir jos konkrečia skiltį „[Informacinės duomenų bazės](#)“.

⁽⁹⁷⁾ Žr. Norvegijos tapatybės nustatymo centro svetainėje skiltį „[Informacinės duomenų bazės](#)“ ir Danijos nacionalinio tapatybės nustatymo centro skiltį „[Dokumentų duomenų bazė](#)“.

- Draudžiama gauti atitinkamą informaciją iš šaltinio, nes įrodymų šaltinis yra persekiojimo vykdytojas ar didelės žalos darytojas.
- Tuo pačiu metu platinamos skirtingos tos pačios rūšies dokumento versijos dėl to, kad nėra centralizuoto administravimo ir (arba) vienodų tokių dokumentų išdavimo procedūrų.
- Aukštas korupcijos lygis šalyje, kurioje išduodami dokumentai, kai suklastoti dokumentai yra paplitę kartu su tikrais dokumentais, gautais korupcijos būdu, nors išduodami ir formos bei turinio požiūriu tikri dokumentai.

Tuo, kad neįmanoma arba sunku nustatyti dokumento autentiškumą, negalima pateisinti jo nevertinimo. Nepriklausomai nuo to, ar pateikti įrodymai yra autentiški, ar ne, turite nuspręsti dėl jų įrodomosios galios, susijusios su tiriama faktine aplinkybe ⁽⁹⁸⁾. Kiti kriterijai (dokumento rūšies buvimas / atsiradimas, turinys, forma, pobūdis, autorius) padės jums atlikti šį vertinimą ⁽⁹⁹⁾.

Autentiškumo nustatymas turėtų būti atliekamas tam tikromis aplinkybėmis ⁽¹⁰⁰⁾, t. y. kai įrodymo autorius yra patikimas ir toks autentiškumo nustatymas yra praktiškai įmanomas, prieinamas ir gali turėti įtakos faktinės aplinkybės vertinimui.

Atkreipkite dėmesį į tai, kad, atliekant vertinimą pagal pirmiau nurodytus kriterijus ir imantis bet kokių veiksmų tuo tikslu (pavyzdžiui, siekiant patvirtinti dokumento autentiškumą), labai svarbu visada užtikrinti, kad būtų laikomasi konfidencialumo principo (žr. skirsnio „[Pagrindiniai principai](#)“ e punktą „[Konfidencialumas](#)“).

2.1.3. „Svorio“ suteikimas išvadoms dėl įrodymų patikimumo

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Toliau pateikti principai padės jums suteikti „svorio“ patikimumo išvadoms, kurias padarėte taikydami pirmiau nurodytus vertinimo kriterijus.

- Jei tenkinami ne visi patikimumo kriterijai, įrodymas gali turėti tam tikrą reikšmę vertinant patikimumą. Jeigu, pavyzdžiui, įvykdyti visi patikimumo kriterijai, tačiau prašytojas pateikė tik dokumento kopiją, šis įrodymas vis tiek turi tam tikrą įrodomąją galią, kurią reikia įvertinti kartu su, pavyzdžiui, patikimumo išvadomis, susijusiomis su pareiškimais (žr. [2.4.1 skirsnį „Visų į faktinę aplinką susijusių įrodymų patikimumo išvadų vertinimas“](#)). Tuo labiau jei prašytojas pateikia pagrįstą paaiškinimą, kodėl negalėjo pateikti dokumento originalo.
- Svarstydami įrodymų aktualumą, nepamirškite, kad įrodymai, susiję su faktinės aplinkybės esme, turi didesnę reikšmę nei įrodymai, susiję su elementais, kurie nesusiję su faktinės aplinkybės esme ir todėl yra šalutiniai. Faktinės aplinkybės pripažinimas paprastai turėtų būti grindžiamas tik pagrindinių elementų patikimumu. Jei

⁽⁹⁸⁾ 2021 m. birželio 10 d. ESTT sprendimas, [LH / Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#), Nr. C-921/19, EU:C:2021:478, 42–44 ir 61 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽⁹⁹⁾ Konkretų gimimo liudijimo vertinimo pavyzdį žr. 2014 m. sausio 7 d. EŽTT sprendime, [AA prieš Šveicariją](#), Nr. 58802/12, ECLI:CE:ECHR:2014:0107JUD005880212, 61–63 punktai.

⁽¹⁰⁰⁾ 2012 m. spalio 2 d. EŽTT sprendimas, [Singh et autres c. Belgique](#), Nr. 33210/11, ECLI:CE:ECHR:2012:1002JUD003321011, 100–105 punktai (tik prancūzų kalba). Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

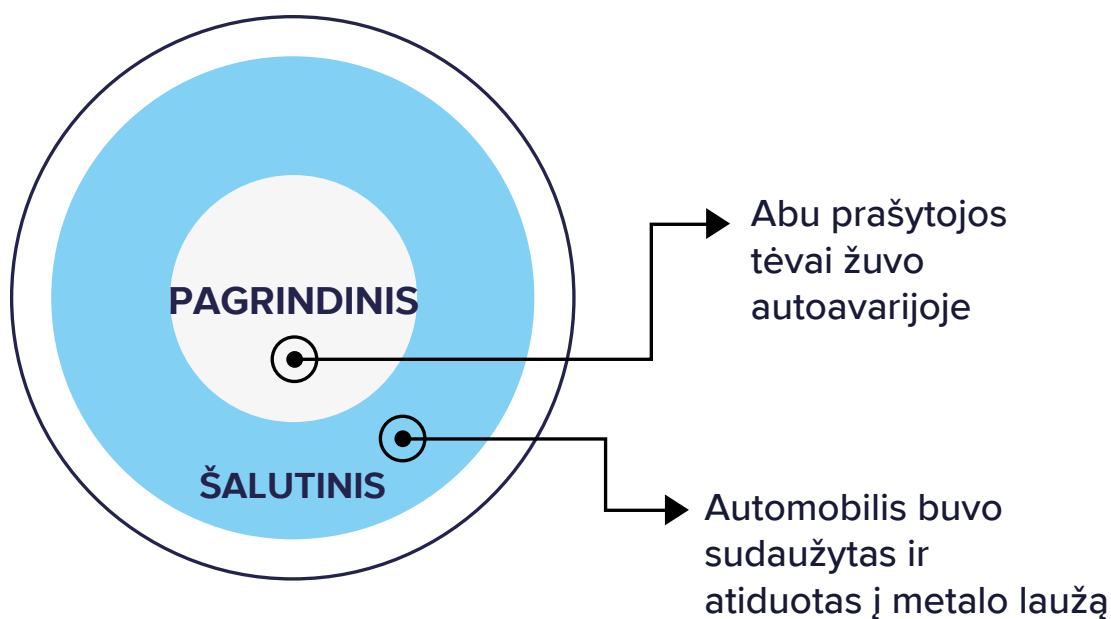

šalutiniai elementai laikomi nepatikimais, jų ribota reikšmė negali pakeisti faktinės aplinkybės pagrindo, jei vis dar galima remtis patikimais pagrindiniais elementais.

Įrodymų, susijusių su šalutiniu faktinės aplinkybės elementu, pavyzdys. [Jaunos moters iš šalies C atvejis](#)

- Nagrinėjamas įrodymas yra automobilio, esančio metalo laužo aikštelėje, nuotrauka. Šis įrodymas yra susijęs su šalutiniu pasakojimo elementu, kuris turi ryšį su automobilio avarija, per kurią žuvo prašytojos tėvai. Tai nesusiję nei su pagrindinėmis jų mirties aplinkybėmis, nei su tėvų žūties įvykiu, o su įvykiu, įvykusi po tariamo mirtino eismo įvykio. Toks dokumentinis įrodymas turės mažai svorio vertinant faktinę aplinkybę.
- Taip pat bet kokie nenuoseklūs pareiškimai dėl šalutinių elementų, pavyzdžiui, dėl tikslios metalo laužo aikštelės vietos ar jos pavadinimo, neturės įtakos faktinės aplinkybės patikimumui, jei įrodymai, t. y. šiuo atveju prašytojo pareiškimai dėl pagrindinių faktinės aplinkybės elementų, atitinka patikimumo kriterijus (žr. [2.2 skirsnyje „Vertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius“](#)).

9 paveikslas. Pagrindiniai ir šalutiniai faktinės aplinkybės aspektai. Pavyzdys paremtas jaunos moters iš šalies C atveju

- Dėl nedidelių neigiamų išvadų, susijusių su vienu ar keliais kriterijais, įrodymai apskritai netampa nepatikimais. Apskritai tai, kad yra kelios nereikšmingos neigiamos išvados, nereiškia, kad įrodymai nepatvirtina faktinės aplinkybės arba ją paneigia, nors tai gali rodyti tam tikras abejones dėl įrodymų patikimumo. Kelios nereikšmingos neigiamos išvados dėl patikimumo paprastai neprilygsta svarbiai neigiamai išvadai dėl patikimumo.

- Kaip išsamiai išdėstyta 1 etape (žr. [1.1.1 skirsnį „Taikykite pareigą bendradarbiauti \(įrodinėjimo pareigą\)“](#)), nagrinėdami visus su faktine aplinkybe susijusius įrodymus, galėsite nustatyti, kad trūksta įrodymų. Jei konkrečiomis aplinkybėmis galima pagrįstai tikėtis, kad prašytojas pateiks tam tikrus įrodymus, ir jūs įvykdėte pareigą atlikti tyrimą, trūkstamai ar neišsamiai informacijai gali būti suteikta tam tikra svarba, į kurią bus atsižvelgta nustatant, ar faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama (žr. [2.4.1 skirsnį „Visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadų vertinimas“](#)).
- Vertindami, kaip neigiama išvada gali paveikti įrodymų patikimumą, apsvarstykite, ar prašytojui buvo suteikta galimybė pateikti paaiškinimą dėl tos išvados ir ar pateiktas paaiškinimas gali turėti įtakos jūsų įrodymų patikimumo vertinimui.
- Vertindami įrodymų įrodomąją galią, turėkite omenyje visus svarbius individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus“](#)).

Dokumentinio įrodymo (kaltinamojo akto) analizės pavyzdys remiantis [aktyvistės iš šalies B atveju](#)

- **Aktualumas.** Pateiktas kaltinamasis aktas yra aktualus, nes prašytoja jį sieja su baudžiamuoju persekiojimu, kurio objektu ji teigia esanti ir kurį sieja su savo veikla žmogaus teisių labui. Tai yra susiję su jos prašymo faktine aplinkybe.
- **Buvimas / atsiradimas.** Patvirtinta, kad Teisingumo ministerija panašiose situacijose pateikia kaltinamuosius aktus.
- **Turinys.** Kaltinamajame akte kalbama apie pasipriešinimo valdžios institucijai nusikaltimą, tačiau nurodomas su šiuo nusikaltimu nesusijęs Baudžiamojo kodekso straipsnis.
- **Forma.** Pateiktas kaltinamasis aktas turi oficialiai atrodančią antraštę. Remiantis turima ir atnaujinta IKŠ, šalies B teisingumo ministerijos administracijos yra gerai aprūpintos ir organizuotos, jose taikomos aiškiai apibrėžtos oficialios procedūros. Tačiau tai, kaip Teisingumo ministerijos emblema pavaizduota dokumento viršutiniame kairiajame kampe, neatitinka tokio pobūdžio dokumentų pavyzdžių. Dokumentas pasirašytas, tačiau pasirašiusio asmens vardas ir pavardė bei antspaudas vos įskaitomi.
- **Pobūdis.** Pateikta kaltinamojo akto kopija. Prašytojos teigimu, originalas liko šalyje B. Ji minėjo, kad dėl saugumo sumetimų jai nepavyksta jo išsiųsti jums.
- **Autorius.** Tariamasis dokumento autorius yra Teisingumo ministerija, tačiau, remdamiesi pirmiau pateiktomis išvadomis dėl dokumento formos, negalite aiškiai nustatyti dokumentą pasirašiusio asmens ar jį išdavusios įstaigos. Gali kilti pagrįstų abejonių dėl tikrojo dokumento autoriaus.

- **Išvada.** Remiantis visais šiais kriterijais, keletas šio dokumento elementų jus verčia manyti, kad jis pats savaime nepakankamai įrodo nagrinėjamą faktinę aplinkybę. Iš tiesų, nors prašytoja pakankamai gerai paaiškino, kodėl buvo pateikta tik kopija, jos įrodomąją galią silpnina tai, kad nustatėte keletą formos ir turinio trūkumų. Turėtumėte įvertinti, ar galima pagrįstai paaiškinti šiuos trūkumus ir leisti prašytojai tai padaryti (pvz., neseniai pasikeitė emblemos, dėl netinkamų priemonių yra prastos kokybės kopija). Bet kuriuo atveju, prieš darant bet kokią išvadą dėl pačios faktinės aplinkybės, šį dokumentą reikėtų nagrinėti kartu su visais kitais įrodymais, susijusiais su faktine aplinkybe, įskaitant prašytojos pareiškimus.

Tolesniuose skirsniuose aptariami kelių dažnai pateikiamų įrodymų rūšių ypatumai ir konkretūs aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti juos vertinant.

2.1.4. Konkrečios dokumentų rūšys

(a) Medicininiai ir psichologinės būklės įrodymai

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Labai specifinė įrodymų rūšis yra medicininiai arba psichologiniai įrodymai (apie tai, kaip medicininiai įrodymai gali turėti įtakos tyrimui, žr. 1 etapo [1.1.2 skirsnio k punktą „Medicininės, psichiatrinės, psichologinės išvados“](#)).

Siekiant nustatyti medicininės ar psichologinės būklės dokumentų įrodomąją galią, taip pat taikomi visi pirmiau nurodyti kriterijai. Tačiau medicininiams įrodymams šie kriterijai taikomi specialiu būdu.

Medicininėse ar psichologinėse išvadose turėtų būti nurodyta medicinos eksperto specializacija ir atliktas tyrimas, kad būtų galima nepriklausomai įvertinti jo patikimumą.

Turėtumėte atkreipti dėmesį į medicininių išvadų turinį, kad įsitikintumėte, ar jos parengtos tiksliai ir profesionaliai.

Nepamirškite, kad nepriklausomi gydytojai ir psichiatrai atlieka patikrinimus atsižvelgdami į medicininius tikslus, o ne į tarptautinės apsaugos prašymą (siekdami jį paremti ar paneigti). Todėl nepriklausomi gydytojai gali nerašyti savo pastabų taip, kad jos būtų naudingos prašymui, arba netgi gali visiškai atsisakyti rašyti pažymą ne medicininiais tikslais. Siekdamas sušvelninti šią situaciją, prieglobsčio institucijos gali sudaryti sutartis arba susitarimus su medicinos ekspertais, kurie yra išmokyti ir (arba) sertifikuoti teismo, išmano prieglobsčio suteikimo procedūrą ir laikosi atitinkamos nacionalinės praktikos. Šie ekspertai gali rengti medicininės teisines ataskaitas arba kitas pažymas, kurios gali būti laikomos moksliskai pagrįstais įrodymais.

Jei negalite pasinaudoti gydytojo ar medicinos eksperto kompetencija savo administracijoje, turėsite išnagrinėti medicininių išvadų įrodomąją galią remdamiesi dokumentiniais įrodymais taikomais rodikliais. Be to, toliau nurodyti punktai gali būti papildomi medicininio dokumento įrodomosios galios požymiais.

- Medicininėje išvadoje nurodomas apžiūros numeris ir datos, atliktos apžiūros pobūdis ir susijusios medicininės išvados.
- Ji grindžiama vieno ar kelių tyrimų duomenimis, pateikiant horizontalią apžvalgą.
- Ji proporcingai grindžiama informacija, kuri yra pagrįsta paties paciento pareiškimais, ir medicininio ir (arba) psichologinio stebėjimo informacija.
- Joje nurodomi Stambulo protokolo standartai, kai yra kankinimo įtarimų ar požymių.
- Medicininių ir (arba) psichologinių žinių taikymo sritis ir eksperto nuomonė turėtų būti tokia, kad medicininėje išvadoje nebūtų daromos išvados dėl prašytojo pareiškimų, susijusių su tariamais ankstesnės žalos incidentais arba dabartiniais įvykiais ir (arba) jo tinkamumu gauti tarptautinę apsaugą, patikimumo.

Atkreipkite dėmesį į toliau nurodytus aspektus.

- Medicininiai ar psichologiniai stebėjimai patys savaime negali patvirtinti sužalojimo, traumos ar simptomo atsiradimo aplinkybių, tačiau jie gali (tvirtai) nurodyti, ar sužalojimai, traumos ar simptomai atitinka deklaruotą netinkamą elgesį ir nurodytą jo laiką.
- Medicininių ir psichologinių įrodymų pateikimu, visų pirma, gali būti siekiama skirtingų tikslų. Tai gali būti pačių faktinių aplinkybių tikrumo patvirtinimas, asmeninių aplinkybių, dėl kurių prašytojui gali kilti didesnis persekiojimo ar žalos pavojus arba pažeidžiamumo ir specialiųjų poreikių arba galimų iškreipimo veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti renkant įrodymus ir vertinant patikimumą, nurodymas. Turėtumėte nustatyti galimus skirtingus vaidmenis, kuriuos pateiktos medicininės išvados gali atlikti nagrinėjant prašytojo prašymą.
- Medicininės išvados įrodomosios galios nagrinėjimo tikslas – nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymą įvertinti, ar ir kiek išvadoje patvirtinama faktinė aplinkybė, aplinkybė ar pavojus, su kuriuo ji susijusi. Atminkite, kad neturėtumėte daryti su medicina susijusių sprendimų ar reikšti savo nuomonės dėl gydytojo paskirto gydymo. Taip pat gydytojas neturėtų spręsti dėl tarptautinės apsaugos poreikio ⁽¹⁰¹⁾.
- Jei prašytojas pateikia medicininę išvadą apie galimai besikeičiančią būklę, svarbu nurodyti paskutinio (-ių) patikrinimo (-ų) datą (-as). Naujausia išvada gali geriau atspindėti dabartinę padėtį, o pasenusi išvada gali parodyti buvusią padėtį, tačiau gali kelti klausimų dėl dabartinės prašytojo būklės ir (arba) gebėjimų. Nors tai gali neturėti įtakos išvados įrodomajai galiai, susijusiai su ankstesniais įvykiais, jos aktualumas gali būti reikšmingas vertinant asmenines aplinkybes, turinčias įtakos patikimumui ar pavojaus vertinimui.

⁽¹⁰¹⁾ Medicininė išvada ir jos parengimo būdas negali pažeisti prašytojo pagrindinių teisių. Žr. [1.1.2\(n\). „Prašytojo pagrindinės teisės pažeidžiantys įrodymai“](#).

Medicininės pažymos vertinimo pavyzdys. [Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Prašytojas pateikė gydytojo ortopedo pažymą. Taikant bendruosius dokumentų ir kitų įrodymų bei medicininių įrodymų vertinimo kriterijus šiai pažymai, būtų galima atlikti tokią analizę.

- **Aktualumas.** Įrodymai yra svarbūs, nes juose pateikiami galimi atitinkamų asmeninių aplinkybių, kurios gali turėti įtakos jūsų atliekamam pavojaus vertinimui, susijusiam su saugumo sąlygomis šalyje A, rodikliai.
- **Buvimas / atsiradimas.** Nėra jokių požymių, kad tokios rūšies dokumentas nėra tas, kurį paprastai išduoda gydytojas ortopedas panašiomis aplinkybėmis.
- **Forma.** Pažyma surašyta oficialiame gydytojo kabineto blanke. Joje yra oficiali antraštė su visa su gydytoju susijusia informacija (vardas, pavardė, adresas, telefono ir fakso numeriai), dokumento išdavimo data, autoriaus vardas, pavardė ir gydytojo specializacija, taip pat parašas su oficialiu antspaudu. Antspaude nurodyta autoriaus pavardė.
- **Pobūdis.** Šis dokumentas yra originalus ir turi visus originalo požymius, nes parašas ir antspaudas uždėti mėlynos spalvos rašalu ir nebuvo nukopijuoti.
- **Autorius.** Autorius yra gydytojas ortopedas ir aiškiai įvardijamas kaip toks.
- **Turinys.** Pažymoje pateikiama svarbi informacija apie tai, kokią metodiką taikė gydytojas, į kurį du kartus kreipėsi pacientas dėl rimtų sunkumų, kuriuos sukėlė stiprus pėdų skausmas. Išvados visų pirma grindžiamos naujausiais medicininiais stebėjimais, įskaitant rentgeno nuotraukas, ir keliais susijusiais tyrimais. Pažymoje nepateikiama nuoroda į Stambulo protokolą, tačiau daroma išvada dėl būklės, kurią galėjo sukelti tik sunki išorinė trauma. Gydytojas taip pat skiria keletą fizioterapijos seansų ir medikamentinį gydymą esant stipriam skausmui. Pažymoje nurodyta, kad šis gydymas skiriamas prieš svarstant apie rizikingą operaciją. Pažyma buvo pateikta per asmeninį pokalbį, o jos data – dvi savaitės iki išklausant prašytoją.
- **Išvada.** Atsižvelgiant į bendrą vertinimo kriterijų įvykdymą, šis dokumentas patvirtina tai, kad prašytojas patyrė žiaurų netinkamą elgesį ir kenčia stiprų pėdų skausmą ir dėl to jam sunku vaikščioti.

(b) Prašytojo pateikta bendro pobūdžio informacija

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Kai prašytojas pateikia bendro pobūdžio informaciją, kuria siekiama pagrįsti jo prašymo faktines aplinkybes (pavyzdžiui, spaudos ar interneto straipsnius, susijusius su valdžios institucijų veiksmais prieš opozicinę politinę partiją, kurios veikloje, kaip teigia prašytojas, jis dalyvauja), turėtumėte atidžiai išnagrinėti tokius įrodymus. Taikykite bendruosius principus, kuriuos taikytumėte IKŠ. Visų pirma patikrinkite šaltinio patikimumą, objektyvumą, tikslumą, atsekamumą ir aktualumą. Pateikti įrodymai taip pat turi būti naujausi arba, jei jais siekiama pagrįsti ankstesnius įvykius, jie turėtų būti susiję su tais įvykiais arba su faktais istorinėje perspektyvoje. Priklausomai nuo situacijos, dėl prašytojo pateiktos informacijos gali tekti atlikti

tolesnį IKŠ tyrimą, jei neturite IKŠ ta tema, kad galėtumėte remtis kitais informacijos šaltiniais ir susidarytumėte kuo labiau suderintą ir išsamų padėties vaizdą. Daugiau informacijos rasite EUAA vadove šia tema ⁽¹⁰²⁾.

(c) Socialiniuose tinkluose surinktas turinys

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Pirmiau nurodyti dokumentų ir kitų įrodymų vertinimo kriterijai taikomi ir socialiniuose tinkluose surinktam turiniui. Be to, nepamirškite, kad

socialinių tinklų paskyrose prieinamas turinys dažniausiai nėra taip pat griežtai tiriamas ir redaguojamas, kaip tai daroma žiniasklaidos ar kitų (IKŠ) šaltinių atveju. Todėl gali kilti didesnė turinio netikslumo, šališkumo, tyčinio klaidinimo ar abejotino rizika. Be to, jų turinį dažniausiai kuria naudotojai. Vertinant informaciją, gautą iš socialinių tinklų paskyrų, ypatingą dėmesį reikia skirti šaltinio nustatymui ir kryžminei turinio patikrai ⁽¹⁰³⁾.

Atminkite, kad įrašo autoriaus tapatybę ir privačias socialinių tinklų paskyras galima lengvai pasisavinti, net labiau nei kitų įrodymų atveju.

Informacija socialiniuose tinkluose gali būti lengvai keičiama. Jei įrašą internete parašė pats prašytojas, jis paprastai taip pat turi teisę pakeisti jo turinį ir viešumo lygį arba net panaikinti įrašą. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, toks įrašas galėjo būti prieinamas tam tikru metu (net ir trumpą laiką), tačiau jo nebėra internete, arba jis yra, bet ne tokio paties turinio, prieš tyrimo procedūrą arba bet kuriame jos etape.

- Jei planuojate naudoti kai kuriuos socialiniuose tinkluose rastus įrodymus, galite apsvastyti galimybę juos atsispausdinti arba išsaugoti elektroniniu būdu, pavyzdžiui, kaip ekrano nuotrauką, kad neprarastumėte informacijos, jei procedūros metu įrašai būtų pakeisti arba ištrinti. Faile (nesvarbu, ar jis atspausdintas, ar išsaugotas elektroniniu formatu) turėtų būti nurodyta prieigos prie informacijos data, kad būtų galima ją palyginti su ankstesnėmis ar vėlesnėmis versijomis.
- Jei prašytojas jums pateikia interneto puslapio atspausdintą kopiją, kad pagrįstų su tuo įrašu (jo viešinimu) susijusią faktinę aplinkybę, jums gali tekti patikrinti, ar tas turinys vis dar viešai prieinamas internete. Jei ne, galbūt norėsite patikrinti, dėl kokių priežasčių šis įrašas vis dar būtų svarbus kaip faktinės aplinkybės įrodymas arba kaip juo vis dar galima pagrįsti pavojų grįžus. Atkreipkite dėmesį į tai, kad interneto įrašai palieka skaitmeninį pėdsaką ir kad tai, jog prašytojas pašalino įrašą, nereiškia, kad jo negalima rasti. Taip pat žr. [3.3.2 skirsnio d punktą „Pavojaus rodikliai, susiję su vykdytojų motyvais sukelti įvykius, kurie gali būti prilyginami persekiojimui ar didelei žalai“](#).

⁽¹⁰²⁾ EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn., p. 13–17.

⁽¹⁰³⁾ EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn., p. 56.

(d) Liudijimai

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Liudijimai gali būti gaunami iš įvairių šaltinių: prašytojas ne tik gali nurodyti liudytojus arba pateikti liudijimus savo prašymui pagrįsti, pilietinės visuomenės organizacijos dažnai pateikia rašytinius liudijimus, o prieglobsčio institucija taip pat gali jų prašyti.

Liudijimų įrodomoji galia tikrinama pagal bendruosius vertinimo kriterijus. Vertindami liudijimus, turėtumėte atkreipti ypatingą dėmesį į jų patikimumą, kurį, be kita ko, lemia liudijančio asmens gebėjimai ir tai, kokių būdu jam yra žinoma informacija, t. y. informacija iš pirmų lūpų, o ne iš antrinio šaltinio. Vertindami liudijimus, taip pat atsižvelkite į asmenines liudijančio asmens aplinkybes (liudytojas taip pat buvo traumotas; liudytojas gali turėti konkrečių ryšių su prašytoju), taip pat į tai, kokiomis aplinkybėmis buvo gautas liudijimas ⁽¹⁰⁴⁾.

2.2. Įvertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Pareiškimai gali būti vienintelis įrodymas, kurį gali pateikti prašytojai. Patikimumo rodikliai – tai priemonės, padedančios individualiai, nešališkai ir objektyviai įvertinti pareiškimų patikimumą.

Praktiškai patikimumo rodikliai reiškia, kad vertinamas pareiškimų išsamumas ir konkretumas, nuoseklumas ir suderinamumas, tikėtinas, taip pat šių pareiškimų suderinamumas su IKŠ ir dokumentiniais arba kitais įrodymais, kurie yra susiję su kiekviena faktine aplinkybe.

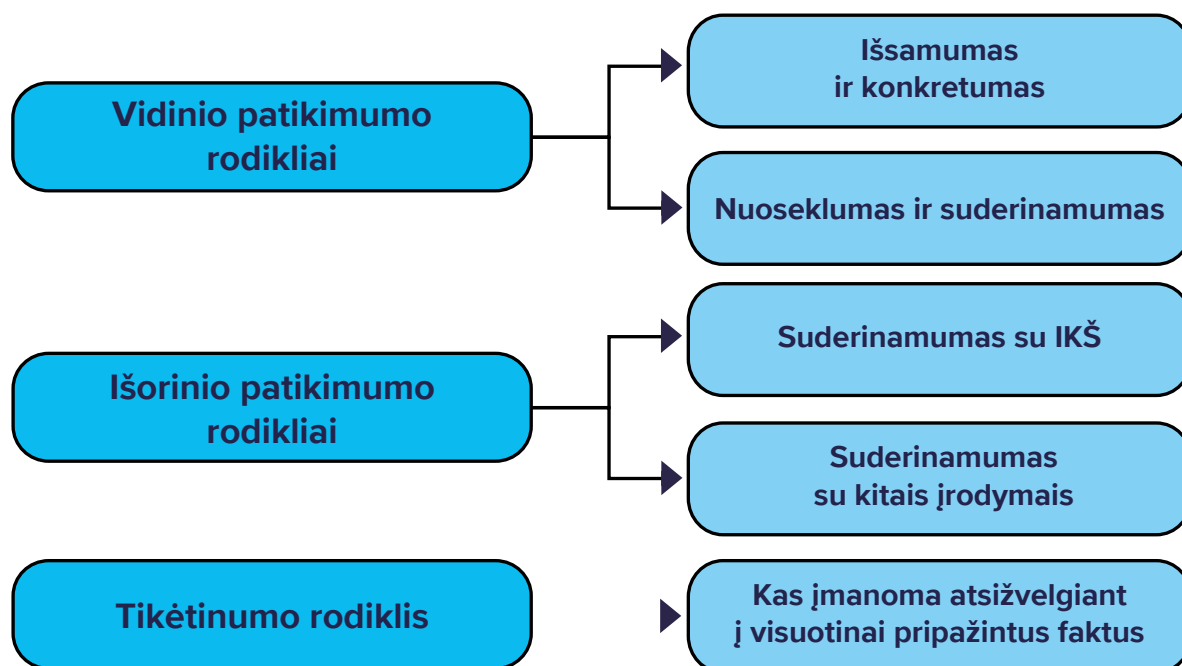
Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalies c punkte numatyta pagrindinė patikimumo rodiklių sistema „... prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs ir patikimi bei neprieštarauja turimai specifinei ir bendrai informacijai, susijusiai su prašytojo atveju“, ir jie visada turėtų būti taikomi laikantis ES pagrindinių teisių chartijos ⁽¹⁰⁵⁾.

Rodiklius galima sugrupuoti pagal vidinį patikimumą, išorinį patikimumą ir tikėtinumą.

⁽¹⁰⁴⁾ Taip pat žr. UNHCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, 2013 m. gegužės mėn., 5 skyrius, 4 skirsnis.

⁽¹⁰⁵⁾ Patikimumo rodikliai toliau plėtojami teismų praktikoje, daugiau informacijos žr. EUAA, *Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis* (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m., p. 120–121.

10 paveikslas. Patikimumo rodikliai

Turėtumėte stengtis naudoti visus taikytinus patikimumo rodiklius, kad įvertintumėte kiekvieną faktinę aplinkybę. Tačiau ne visi rodikliai gali būti vienodai svarbūs vertinant pareiškimus, priklausomai nuo to, apie kokią faktinę aplinkybę kalbama. Jeigu patikimumo rodiklis nėra tinkamas konkrečiai faktinei aplinkybei įvertinti, jo galima nenaudoti.

Nepamirškite atsižvelgti į veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus

Su prašytoju susijusios asmeninės aplinkybės ir su pokalbiu susijusios bendrosios aplinkybės gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams. Taikant patikimumo rodiklius, būtina tuo pat metu įvertinti veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus. Žr. [2.3 skirsnyje „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus“](#)).

2.2.1. Taikykite vidinio patikimumo rodiklius

Vidinis patikimumas reiškia prašytojo pareiškimų ir bet kokių kitų jo pateiktų įrodymų, įskaitant rašytinius pareiškimus ir dokumentinius įrodymus, vertinimą. Vidinis patikimumas apima patikimumo rodiklius, susijusius su išsamumu ir konkretumu, taip pat nuoseklumu ir suderinamumu.

Išsamumas ir konkretumas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Išsamumo ir konkretumo rodiklis susijęs su tuo, kaip pareiškėjas patiria ir išreiškia įvykį, ir su tuo susijusios informacijos išsamumu ir pobūdžiu.

Apskritai asmeniškai išgyventos patirties pasakojime dažnai pateikiama daugiau informacijos, pavyzdžiui, pojūčių, jausmų ar pastebėjimų, palyginti su asmens, kuris tokios patirties neturėjo, pasakojimu, ypač jei patirtis yra nesena arba turėjo įtakos asmens gyvenimui. Nors skirtingiems žmonėms gali nutikti panašūs dalykai, tačiau kiekvienas žmogus to paties įvykio niekada neišgyvena ir neprisimena vienodai. Pakankamas išsamumas ir konkretumas reikalauja, kad prašytojas apibūdintų įvykį savo akimis, tarsi subjektyvia kamera, o ne iš bendros perspektyvos.

Geroji praktika

Kad paaiškintumėte prašytojui, kokio išsamumo ir konkretumo iš jo tikimasi apie konkretų ankstesnį įvykį, galite pateikti pavyzdį apibūdindami trumpą jums nutikusį įvykį, atkreipdami dėmesį į tai, ką matėte, girdėjote, jautėte ir galvojote viso įvykio metu. Šį paaiškinimą turėtumėte užrašyti pokalbio stenogramoje, kad sprendimą priimančiam asmeniui būtų aišku, kaip prašytojo buvo paprašyta pateikti daugiau informacijos ar konkretesnių teiginių.

Jei trūksta išsamumo ir konkretumo, tai nebūtinai lems neigiamą išvadą dėl patikimumo. Pirma, išsamumo ir konkretumo trūkumas turi būti svarbiausias faktinei aplinkybei, susijusiai su bendru situacijos ar įvykio aprašymu. Antra, taip pat turi būti pagrįsta tikėtis, kad prašytojas pateiks tam tikros išsamesnės ir konkretesnės informacijos, pavyzdžiui, atsižvelgiant į tai, kiek jis asmeniškai išgyveno įvykį ar situaciją arba kiek svarbus ar nesvarbus prašytojui tuo metu galėjo būti įvykis ar konkreti informacija.

Be to, turėtumėte atminti, kad išsamumo ir konkretumo lygis, kurio pagrįstai galima tikėtis iš prašytojo, priklausys nuo jo asmeninių ir bendrųjų aplinkybių, ypač nuo iškraipymo veiksnių. Iškraipymo veiksniai gali pagrįstai paaiškinti, kodėl prašytojas negali prisiminti tam tikrų įvykių detalių (daugiau informacijos žr. [2.3 skirsnyje „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus“](#)). Prieš darydami bet kokias išvadas dėl išsamumo arba konkretumo lygio, įsitikinkite, kad prašytojas žinojo, kokio išsamumo ir konkretumo iš jo buvo tikimasi per asmeninį pokalbį. Taip pat užtikrinkite, kad pokalbis būtų surengtas taip, kad prašytojas galėtų pateikti išsamią informaciją. Todėl ne visais atvejais išsamumo trūkumas turi įtakos prašytojo pareiškimų patikimumui.

Išsamumo ir konkretumo, kurio galima pagrįstai tikėtis atsižvelgiant į atminties veikimą, pavyzdys. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Prašytoja teigė, kad dalyvavo demonstracijoje ir nufilmavo įvykį savo išmaniuoju telefonu. Saugumo pajėgos pareikalavo jos telefono ir ji buvo savavališkai sulaikyta, kai atsisakė atiduoti savo išmanųjį telefoną saugumo pajėgoms. Jūs, kaip prašymus nagrinėjantis pareigūnas, užduodate prašytojai keletą klausimų apie įvykio aplinkybes, pavyzdžiui, kokie pastatai stovėjo aplink vietą, kurioje vyko demonstracija, ir teiraujatės, kaip atrodė ją sulaikę pareigūnai, tačiau išsamių atsakymų negaunate.

Nusprendžiate paprašyti prašytojos paaiškinti, kodėl ji išsamiau neapibūdina aplinkybių. Prašytoja atsako, kad neprisimena, kaip atrodė pastatai ar pareigūnai, nes visą dėmesį sutelkė į bandymą pasidalyti internete nufilmuotu vaizdo įrašu, kurį nufilmavo prieš pareigūnams paimant jos telefoną, ir todėl, kad šioje situacijoje jautė baimę. Kai pareiškėjos paprašoma iš savo perspektyvos apibūdinti, kas įvyko dėl išmaniojo telefono, ji išsamiai paaiškina, kas vyko demonstracijos metu žiūrint per jos išmaniojo telefono kameros objektyvą ir kaip jai pavyko pasidalyti vaizdo įrašu internete prieš tai, kai buvo paimtas jos telefonas. Ji taip pat išsamiai apibūdina savo motyvus dalyvauti demonstracijoje, nors ir bijojo, kad gali nutikti kas nors blogo, kaip jau buvo nutikę praeityje, ir kaip jautėsi, kai pasidalijo vaizdo įrašu ir buvo suimta.

Galite daryti išvadą, kad iš pradžių išsamumo ir konkretumo trūkumą lėmė iškraipymo veiksniai, susiję su tuo, kaip veikia atmintis (žr. [2.3.1 skirsnio a punktą „Atminties veikimas“](#)) ir kaip vyko pokalbis (žr. [2.3.2 skirsnį „Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu“](#)). Taip pat galite daryti išvadą, kad prašytoja pateikė išsamų ir konkretų pasakojimą apie esminius faktinės aplinkybės aspektus, susijusius su demonstracijos metu vykusiais įvykiais.

Nuoseklumas ir suderinamumas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Nuoseklumo ir suderinamumo rodiklis susijęs su tuo, ar prašytojo pareiškimuose ir tarp pareiškimų bei kitų jo pateiktų įrodymų yra neatitikčių ar prieštaravimų. Tai susiję su:

- prašytojo pateikiamais žodiniais ir rašytiniais pareiškimais apskritai;
- prašytojo pareiškimais, kuriuos jis pateikė skirtingu procedūros metu;
- kitais prašytojo pateiktais įrodymais (žr. [1.1.2 skirsnį „Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu“](#)).

Tikrai išgyventa patirtis paprastai gali būti pateikiama darniau ir nuosekliau. Panašiai kaip išsamumo ir konkretumo atveju, ne bet koks nenuoseklumas ir nesuderinamumas lemia neigiamą išvadą dėl patikimumo. Neretai pasakojime pasitaiko nedidelių neatitikčių. Kartu neturėtų būti jokių didelių spragų ar prieštaravimų, kurių prašytojas tinkamai nepaaiškino.

Nuoseklumo ir suderinamumo lygis, kurio galima pagrįstai tikėtis iš prašytojo, priklausys nuo jo asmeninių ir bendrųjų aplinkybių, visų pirma nuo veiksnių, kurie gali lemti iškraipymą. Prieš darydami išvadas dėl nuoseklumo ir suderinamumo, įsitikinkite, kad prašytojas žinojo, kokio lygio nuoseklumo ir suderinamumo iš jo tikimasi per asmeninį pokalbį, ir kad pokalbis buvo vykdomas taip, kad prašytojas galėtų pateikti tokius pareiškimus. Prašytojui taip pat turi būti suteikta galimybė paaiškinti bet kokias neatitiktis ar nenuoseklumą, kurie yra esminiai vertinant faktinę aplinkybę. Todėl suderinamumo trūkumas ne visada turi įtakos patikimumui.

Elgsena niekada negali būti vertinama kaip vienas iš patikimumo rodiklių.

Elgsena paprastai reiškia neverbalinį bendravimą ir elgesį, pavyzdžiui, balso toną, manieras, akių kontaktą, veido išraišką ir pan. Šie signalai matomi asmeninio pokalbio metu.

Niekada neturėtumėte elgsenos vertinti kaip patikimumo rodiklio. Neverbaliniai signalai nėra universalūs, nes jų reikšmė yra kuriama kultūriškai ir priklauso nuo asmeninių savybių, pavyzdžiui, amžiaus, lyties, išsilavinimo ar psichologinės būklės. Prašytojo elgsena pagrįstos išvados dažnai yra tik prielaidos ir subjektyvūs vertinimai, kurie remiasi vidiniu jausmu.

2.2.2. Taikykite išorinius patikimumo rodiklius

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Išorinis patikimumas – tai prašytojo pareiškimų ir sprendžiančiajai institucijai prieinamų įrodymų, įskaitant IKŠ, ekspertų įrodymus ar kitus išorinius įrodymus, suderinamumas.

Galite turėti įvairių rūšių įrodymų. Turėtumėte aktyviai rinkti tam tikrus įrodymus, nes galite turėti geresnes galimybes nei prašytojas juos gauti, visų pirma IKŠ⁽¹⁰⁶⁾. Taip pat galite apsvastyti galimybę konsultuotis su ekspertais, nes tai svarbu siekiant tinkamai išnagrinėti prašymą, pavyzdžiui, siekiant gauti medicininių įrodymų⁽¹⁰⁷⁾. Daugiau informacijos apie tai, kokie įrodymai yra galimi, žr. [1.1.2 skirsnyje „Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu“](#).

Suderinamumas su IKŠ

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Turėtumėte visada įvertinti prašytojo pareiškimų suderinamumą su IKŠ, atsižvelgdami į visus svarbius faktus, susijusius su kilmės šalimi.

Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalies a punktas. Faktų ir aplinkybių vertinimas

3. Tarptautinės apsaugos prašymas vertinamas išnagrinėjus kiekvieną atvejį individualiai ir atsižvelgiant į:

a) visus vertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą;

IKŠ gali patvirtinti arba paneigti prašytojo pareiškimus. Prašytojo pareiškimai, kuriuos patvirtina IKŠ, ją atitinka, o pareiškimai, kuriems prieštarauja IKŠ, jos neatitinka. IKŠ dažnai paaiškina prašytojo pareiškimo aplinkybes, tačiau retai kada gali patvirtinti, kad tam tikras ankstesnis

⁽¹⁰⁶⁾ 2012 m. lapkričio 22 d. ESTT sprendimas [M. M. / Minister for Justice, Equality and Law Reform \(Airija\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽¹⁰⁷⁾ Žr. naujos redakcijos PPD 18 straipsnio 1 dalį.

įvykis nutiko tam tikram asmeniui. Todėl tai retai būna lemiamas įrodymas vertinant, ar faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama.

Atlikus tinkamą IKŠ tyrimą, IKŠ trūkumas nebūtinai lemia neigiamą patikimumo išvadą. IKŠ gali būti neprieinama dėl keleto priežasčių, pavyzdžiui, dėl to, kad nepakankamai pranešama apie pavojų, kuris gali kilti tam tikroms marginalizuotoms grupėms jų kilmės šalyje ⁽¹⁰⁸⁾, arba kai padėtis kilmės šalyje sparčiai keičiasi. Prieš darydami išvadas, turėtumėte apsvarstyti, kokia yra tikimybė, kad bus galima gauti atitinkamą IKŠ, susijusią su tiriamais aspektais.

Susiję EUAA leidiniai

Daugiau informacijos apie IKŠ naudojimą atliekant patikimumo vertinimą, įskaitant pavyzdžius, žr. EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn., 3.3 skirsnis „Tarptautinės apsaugos prašymo vertinimas“.

Suderinamumas su dokumentiniais ir kitais įrodymais

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Dokumentiniai ir kiti įrodymai gali būti šeimos narių ir liudytojų pareiškimai, kitų valstybės institucijų dokumentai, ekspertų ataskaitos ir medicininiai vertinimai. Tokiais įrodymais gali būti pagrindžiami arba paneigiami prašytojo pareiškimai. Pirmiausia, prieš taikydami patikimumo rodiklį, jau būsite įvertinę šių įrodymų įrodomąją galią.

Panašiai kaip ir vertinant vidinį patikimumą, ne visos neatitiktys lems neigiamą išvadą dėl patikimumo. Reikia apsvarstyti, ar neatitiktys susijusios su esminiais faktinės aplinkybės elementais ir kokio suderinamumo lygio galima tikėtis iš prašytojo. Tai turėtų būti vertinama atsižvelgiant į veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus, ir į pareiškimų kontekstą. Jei yra įrodymų, prieštaraujančių prašytojo pareiškimams, turėtumėte į tai atkreipti dėmesį, suteikti prašytojui galimybę paaiškinti neatitiktis ir atsižvelgti į šiuos paaiškinimus atlikdami patikimumo vertinimą.

⁽¹⁰⁸⁾ Išsamiau žr. UNHCR, [Guidelines on International Protection No 3: Gender-related persecution in the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the status of refugees](#), 2002 m. gegužės 7 d., 37 punktas; UNHCR, [Guidelines on International Protection no. 9: Claims to refugee status on sexual orientation and/or gender identity within the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its Protocol relating to the status of refugees](#), 2012 m. spalio 23 d., 66 punktas.

Šeimos narių pareiškimų suderinamumo pavyzdys. [Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Prašytojas kartu su jaunesniu broliu pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. Abu jie asmeniniuose pokalbiuose pasakojo, kad iš kilmės šalies išvyko tėvų sprendimu po to, kai jų tėvas gavo teroristinės grupuotės reikalavimą, kad prašytojas ir jo jaunesnysis brolis prisijungtų prie šios organizacijos.

Prašytojas išsamiai apibūdina, kaip jis buvo šalia savo tėvo, kai gavo teroristinės grupuotės reikalavimą prisijungti prie jų, ir kaip jo giminaitis jam papasakojo, kad gretimame kaime prievarta verbuojami jauni vyrai. Kita vertus, prašytojo jaunesnysis brolis pateikė tik miglotus pareiškimus. Jis papasakojo, kaip mama jam pasakė, kad jis turi išvykti su broliu, nes jo nuolat ieškojo ginkluoti vyrai, ir kaip sužinojęs apie tai jis išsigando.

Pastebėjote, kad pareiškimuose yra neatitikčių, kurios nėra nereikšmingos esminių faktinės aplinkybės aspektų atžvilgiu. Prieš darydami išvadą dėl šių dviejų pareiškimų suderinamumo, turėtumėte įvertinti iškraipymo veiksnius ir netiesioginius veiksnius, kuriais galima paaiškinti skirtingus pareiškimus (žr. [2.3 skirsnį „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus“](#)).

Taip pat turėtumėte atsižvelgti į kontekstą, susijusį su šiais ankstesniais įvykiais ir atminties veikimu (žr. [2.3.1 skirsnio a punktą „Atminties veikimas“](#)). Prašytojas apibūdina įvykius, remdamasis tuo, kad jis buvo tiesiogiai susijęs su kai kuriomis situacijomis, o jo jaunesnysis brolis paaiškina įvykius taip, kaip jam pasakė mama. Taip pat galite atsižvelgti į jų amžių (žr. [2.3.1 skirsnio d punktą „Amžius“](#)), nes prašytojas šių įvykių metu buvo jaunas pilnametis, o jo brolis buvo vaikas, mažiau subrendęs suprasti ir apibūdinti įvykių reikšmę. Galite daryti prielaidą, kad prašytojo ir jo brolio pareiškimai yra pakankamai suderinti, todėl jums nereikės prašyti prašytojo paaiškinti, kodėl pareiškimai pasirodė nesuderinami.

2.2.3 Taikykite tikėtinumo rodiklį

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Tikėtinumas reiškia tai, kuo galima arba įmanoma tikėti atsižvelgiant į visuotinai priimtą informaciją, pavyzdžiui, fizikos dėsnius arba įmanomą įvykių eigą.

Tikėtinumo sampratą turėtumėte vartoti atsargiai, kad išvengtumėte spėlionių ir subjektyvių prielaidų ar išankstinių nuostatų:

- įvykis nėra netikėtinas vien dėl to, kad yra mažai tikėtinas. Netikėtini įvykiai įvyksta. Tačiau keletas vienas po kito einančių mažai tikėtinų įvykių gali lemti netikėtinumą, ypač kai kiti patikimumo rodikliai rodo tą pačią kryptį;
- tikėtinumo rodiklis turėtų būti taikomas tik tuo atveju, jei prašytojui buvo suteikta galimybė paaiškinti pareiškimus, kurie neatrodo tikėtini;
- išvados dėl tikėtinumo turi būti pagrįstos objektyviai pagrįstais argumentais;
- tikėtinumo rodiklį galima naudoti tik kartu su kitais patikimumo rodikliais.

Faktas gali būti visiškai tikėtinas, jei jis vertinamas atsižvelgiant į prašytojo aplinkybes, įskaitant lytį, amžių, seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę, išsilavinimą, socialinę ir kultūrinę aplinką, gyvenimo patirtį ir aplinkybes kilmės šalyje arba įprastinėje gyvenamojoje vietoje. Turėtumėte žinoti, kad jūsų ir prašytojo požiūriai gali skirtis, o tai gali paaiškinti akivaizdų netikėtumą.

2.3. Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Gebėjimą pateikti įrodymus ir jų pateikimo būdą gali iškreipti keletas veiksnių, kuriais galima paaiškinti, pavyzdžiui, prašytojo pareiškimų išsamumo nepakankamumą ar nesuderinamumą. Vertindami patikimumą, turėtumėte atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- veiksniai, susiję su prašytoju;
- veiksniai, susiję su vertimu žodžiu ir pokalbio aplinkybėmis;
- veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu.

Veiksnių, galinčių lemti iškraipymus, visada bus ir jų neįmanoma išvengti. Tačiau būtina apie juos žinoti vedant asmeninį pokalbį ⁽¹⁰⁹⁾ ir vertinant patikimumą, kad būtų galima sumažinti jų poveikį ⁽¹¹⁰⁾.

Nepamirškite apie pokalbio metodų poveikį

Asmeninio pokalbio metu taikomi pokalbio metodai gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams: ar klausimai užduodami atsižvelgiant į asmenines aplinkybes; ar prašytojui paaiškinama, ko iš jo tikimasi; ar klausimai užduodami lengvai suprantama tvarka. Dėl šios priežasties svarstant, kaip veiksniai, galintys lemti iškraipymus, gali paveikti pareiškimus, svarbu atsižvelgti į asmeninio pokalbio vedimo būdą. Plačiau žr. [1.1.1 punkto b papunktį „Vykdykite prašymus nagrinėjančio pareigūno pareigą atlikti tyrimą“](#).

Daug iškraipymo veiksnių gali pasireikšti vienu metu ir būti tarpusavyje susiję. Toliau skirsniuose pateikiamas neišsamus bendrų veiksnių sąrašas.

⁽¹⁰⁹⁾ Plačiau apie asmeninio pokalbio vykdymą žr. EASO, [Praktinės gairės. Asmeninis pokalbis](#), 2014 m. gruodžio mėn.

⁽¹¹⁰⁾ Pagal naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalies a punktą: „Valstybės narės užtikrina, kad prašymai būtų nagrinėjami ir sprendimai priimami individualiai, objektyviai ir nešališkai.“ Pagal naujos redakcijos PPD 15 straipsnio 3 dalies a punktą: *valstybės narės užtikrina, kad pokalbį vykdančio asmens būtų kompetentingas atsižvelgti į su prašymu susijusias asmenines ir bendras aplinkybes, įskaitant prašytojo kultūrinę kilmę, lytį, lytinę orientaciją, lytinę tapatybę ar pažeidžiamumą.*

2.3.1. Veiksniai, susiję su prašytoju

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Iškraipymo veiksniai gali turėti įtakos prašytojo gebėjimui prisiminti ir atpasakoti atitinkamus faktus, taip pat jo gebėjimui susitvarkyti su pokalbio situacija. Iškraipymo veiksniai galima nustatyti prašyme pateiktuose dokumentiniuose įrodymuose, pavyzdžiui, susijusius su amžiumi arba sveikatos būkle, o kitus veiksniai galima nustatyti bylos medžiagoje esančiuose bendruosiuose duomenyse, pavyzdžiui, apie lytį arba išsilavinimą. Prašytojo pareiškimuose taip pat gali išryškėti veiksniai, pavyzdžiui, susiję su atminties veikimu arba stigmos ir gėdos jausmu, arba susiję su prašytojo išvaizda ir elgesiu, pavyzdžiui, baimės išraiška, trauma ar psichikos sveikatos būkle.

Nepamirškite savo kompetencijos ribų

Neturite teisės nustatyti prašytojui diagnozės ar atlikti vertinimų, kurie neatitinka jūsų gebėjimų prieglobsčio procedūros srityje. Prireikus turėtumėte nukreipti prašytoją gauti profesionalią pagalbą ar vertinimą, pavyzdžiui, medicininę ir psichologinę pagalbą arba amžiaus įvertinimą, vadovaudamiesi savo nacionalinėmis gairėmis (plačiau žr. [1.1.2 skirsnį „Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu“](#)). Vis dėlto galite pateikti pastabų dėl galimų iškraipymo veiksmų.

Toliau pateiktame neišsamiaame sąrašas apžvelgiama, kaip su prašytoju susiję veiksniai gali lemti iškraipymus.

(a) Atminties veikimas

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Prašytojai savo pareiškimuose dažnai gali remtis tik savo atsiminimais. Atsiminti praeityje įvykusio įvykio datas ir išsamią informaciją, atskirti pasikartojančius įvykius ar apibūdinti sutiktus asmenis gali būti labai sudėtinga. Norint turėti realių lūkesčių dėl informacijos, kurią galima gauti iš pareiškimų, svarbu suprasti, kaip veikia žmogaus atmintis. Atsižvelgti į tai, kaip atminties veikimas gali paveikti pareiškimus, svarbu visų prašytojų atveju.

Žmogaus atmintis turi sluoksnius ir ribas. Prisiminimai – tai ne tiesioginis įvykių įrašas, o asmeninės patirties, susijusios su įvykiais, atkūrimas. Šis atkūrimas panašus į dėlionės dėliojimą iš dalių, išsibarsčiusių įvairiose smegenų srityse. Tai, kaip šios dalys vėl sudedamos, lemia daug įvairių veiksmų, pavyzdžiui, žinios atkūrimo metu, jausmai atkūrimo metu ir atminties sužadavimo užuomina. Todėl laikui bėgant prisiminimai keičiasi ir tam tikras

nenuoseklumas yra neišvengiamas. Mūsų atminties spragos yra sąmoningai arba nesąmoningai užpildytos bendrai susijusia informacija ⁽¹¹¹⁾.

Prisimenant ankstesnį įvykį pateikiama informacija gali skirtis dėl kelių priežasčių ⁽¹¹²⁾.

- **Dėmesys per ankstesnį įvykį.** Žmonės yra linkę tiksliai įsiminti informaciją, kuri jiems atrodo (emociškai) svarbi, taip pat įvykio aspektus, kurie patraukė jų dėmesį ir kurie sudaro pagrindines atminties detales. Kita informacija gali būti net neprisimenama, nes ji asmeniui yra šalutinė.
- **Ankstesnio įvykio svarba.** Įvykius, kurie kaip nors išsiskiria, lengviau atsiminti. Įprasti, kasdieniai prisiminimai yra labiau apibendrinti, juose daugiausia dėmesio skiriama tam, „kaip paprastai būna“, o ne tam, kas tiksliai įvyko. Socializacija gali turėti įtakos tam, kas laikoma „kaip paprastai būna“, nes tai yra pasikartojantys ir socialiai priimtini dalykai.
- **Smulkmenos.** Įvykių smulkmenos dažnai būna užkoduotos mūsų laikinojoje atmintyje, bet neįrašytos į ilgalaikę atmintį, todėl jas labai sunku ar net neįmanoma prisiminti. Tai ypač pasakytina apie laiko informaciją, pavyzdžiui, datas, laiką, dažnumą ir trukmę, kasdinių objektų, pavyzdžiui, monetų ar banknotų, išvaizdą, tikslus vardus ir tiesioginį žodinių sąveikų atkūrimą. Tokių detalių atsiminimas yra labai nepatikimas.
- **Pasikartojantys įvykiai.** Pasikartojančių įvykių prisiminimai sujungiami į bendrą, arba „scheminį prisiminimą“. Jei panašūs įvykiai buvo patirti kelis kartus, tikriausiai bus galima prisiminti, kas paprastai atsitiko per šiuos įvykius, tačiau bus sunku prisiminti, kas vyko per kiekvieną atvejį, nebent konkretus atvejis ypač išsiskirtų.
- **Laikas, praėjęs nuo ankstesnio įvykio.** Kuo daugiau laiko praėjo nuo įvykio, tuo mažiau konkrečių detalių žmonės prisimena. Pagrindinės įvykio detalės įsimenamos geriau ir laikui bėgant mažiau kinta, palyginti su šalutinėmis detalėmis.

⁽¹¹¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m., p. 254–259; S. Black, L. J. Levine ir T. M. Laulhere, *Autobiographical remembering and hypermnnesia: A comparison of older and younger adults*, *Psychology and Ageing*, 14 t., 1999 m., p. 671–682; M. Conway ir E. Holmes, *Memory and the law: Recommendations from the scientific study of human memory*, *The British Psychological Society Press*, 2008 m., p. 2, cituojama UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#), 2013 m., p. 57; M. A. Conway ir C. Loveday, *Remembering, imagining, false memories & personal meanings*, *Consciousness and Cognition*, 2015 m., p. 574–581; I. E. Hyman ir E. F. Loftus, *Errors in autobiographical memory*, *Clinical Psychology Review*, 1998 m., p. 933–947, cituojama Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021 m., p. 4–5.

⁽¹¹²⁾ H. Evans Cameron, *Refugee status determinations and the limits of memory*, *International Journal of Refugee Law*, 22 t., 2010 m., p. 469–511; S. A. Christianson ir M. A. Safer, *Emotional events and emotions in autobiographical memories*, paskelbta D. C. Rubin (red.), *Remembering our past: Studies in autobiographic memory*, Cambridge, 2005 m., p. 218–41, cituojama EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m., p. 169–170; Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 1 t., 2013 m., p. 67–80, 85; J. Herlihy, L. Jobson ir S. Turner, *Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum*, 2012 m., p. 661–676, cituojama Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021 m. p. 5; C. Peterson ir N. Whalen, *Five years later: Children's memory for medical emergencies*, *Applied Cognitive Psychology*, 15 t., 2001 m., p. 7–24 cituojama UNHCR, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#), 2014 m., p. 67–68; J. Herlihy ir S. Turner, *The psychology of seeking protection*, *International Journal of Refugee Law*, 21 t., 2009 m., p. 181; J. Cohen, *Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers*, *International Journal of Refugee Law*, 13 t., 2001 m., p. 293–309; M. Eastmond, *Stories as lived experience: Narratives in forced migration research*, *Journal of Refugee Studies*, 20 t., 2007 m., p. 248–264; B. Tversky ir E. J. Marsh, *Biased retellings of events yield biased memories*, *Cognitive Psychology*, 40 t., 2000 m., p. 1–38, ir H. Evans Cameron, *Refugee status determinations and the limits of memory*, *International Journal of Refugee Law*, 22 t., 2010 m., p. 506, cituojama UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#), 2013 m., p. 57–60.

- **Pasikartojantys prisiminimai.** Pasikartojantys prisiminimai dažnai padeda kurti sudėtingesnius atsiminimų pasakojimus. Kiekvieną kartą atgamindami prisiminimus žmonės prisimena daugiau ir (arba) kitokių detalių, o kitos detalės gali būti praleistos, todėl prisiminimai kiekvieną kartą yra skirtingi.
- **Kontekstas, kuriame prisimenama.** Prisiminimai gali būti sužadinami, net ir tokiu mastu, kad žmonės gali pateikti klaidingus prisiminimus ar detales. Taip pat daug kas priklauso nuo auditorijos ir pasakojimo tikslo, paieškos proceso formos, klausimo pateikimo būdo ir užduodamo klausimo rūšies.

Vertinant prašytojo pareiškimus nuoseklumo ir išsamumo požiūriu, reikia tinkamai atsižvelgti į tai, kaip veikia atmintis.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad pagrindiniai įvykio aspektai būtų išsamiai išnagrinėti paties prašytojo požiūriu. Tikėkitės, kad prašytojai išsamiau ir nuosekliau papasakos tik apie jiems svarbiausius aspektus.
- Į smulkesnes detales atsižvelkite tik tada, kai jos prašytojui yra asmeniškai svarbios. Pavyzdžiui, duomenys, susiję su įvykio laiku, gali būti patikimesni, jei jie vertinami atsižvelgiant į tai, kas prašytojui yra asmeniškai svarbu, o ne į tai, kada įvykis įvyko pagal kalendorių.
- Įsitikinkite, kad prašytojo buvo paprašyta papasakoti apie aspektus, kurie pirminiame pareiškime nebuvo pakankamai išsamūs ar nuoseklūs. Tikėkitės, kad prašytojas panašiai papasakos tik pagrindinius įvykio aspektus ir aspektus, kurie jam asmeniškai svarbūs, nes pareiškimuose gali būti daugiau detalių, o antrą kartą šios detalės gali būti kitokios.
- Užtikrinkite, kad pokalbio metu būtų vengiama nukreipiamojo pobūdžio klausimų, nes jie gali tiesiogiai paveikti atmintį ir patį atkūrimo procesą. Nepamirškite, kad pokalbio metodai daro įtaką tam, kaip informacija iš atminties yra išgaunama.

(b) Trauma

[Turinys] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Tarptautinės apsaugos prašytojai nepalankius gyvenimo įvykius paprastai patiria gerokai dažniau nei visi gyventojai ⁽¹¹³⁾. Trauma, apibrėžiama kaip „stresą keliantis ypač grėsmingas ar katastrofiškas įvykis ar situacija (trumpos ar ilgos trukmės)“ ⁽¹¹⁴⁾, daro didelį poveikį atminčiai ir elgesiui. Trauma ir jos pasekmės, pavyzdžiui, PTSS, ypač paveikia gebėjimą prisiminti ir pateikti praeities įvykius ⁽¹¹⁵⁾.

⁽¹¹³⁾ UNHCR, [Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems](#), 2013 m., p. 61.

⁽¹¹⁴⁾ Pasaulio sveikatos organizacija, [TLK-10](#), 2016 m. 2016.

⁽¹¹⁵⁾ J. Herlihy, L. Jobson ir S. Turner, *Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum*, *Applied Cognitive Psychology*, 26 t., 2012 m., p. 661–76, cituojama UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#), 2013 m. p. 61; Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 1 t., 2013 m., p. 93.

Trauma gali turėti įvairių pasekmių atminties veikimui. Traumuojančios patirties atsiminimai dažnai skiriasi nuo įprastų (autobiografinių) prisiminimų keliais būdais ⁽¹¹⁶⁾.

- **Prastas atminties saugojimas.** Dėl traumos gali sutrikti atminties saugojimas, nes organizmas reaguoja į ekstremalias situacijas, todėl gali būti sunku prisiminti traumuojančius įvykius. Dėl potrauminio streso sutrikimo atsiminimai gali tapti pernelyg apibendrinti, kai asmeniui sunku prisiminti ankstesnius traumuojančius įvykius, taip pat kitus savo gyvenimo aspektus.
- **Hipermnezija.** Kartais atmintyje išsaugoma ypač daug su traumuojančiu įvykiu susijusių detalių, nors prastas atminties saugojimas yra tipiškas traumos simptomas.
- **Jutiminiai įspūdžiai.** Trauminiais prisiminimams gali būti būdingos jutiminės detalės, pavyzdžiui, emocijos, pojūčiai, garsai, kvapai ar vaizdiniai. Įprasta (autobiografinė) atmintis yra žodinis pasakojimas, o žodinis pasakojimas apie traumą gali būti neišsaugotas atmintyje. Taigi prašytojas, kuris išgyveno traumuojančią įvykį, gali nesugebėti išsamiai ir nuosekliai žodžiu papasakoti apie įvykį paprasčiausiai todėl, kad tokio pasakojimo nėra.
- **Fragmentacija.** Trauminiai prisiminimai gali būti fragmentiški, nes jie gali nesudaryti vientiso chronologinio įvykių vaizdo. Kai kurie trauminių prisiminimų aspektai gali būti ryškiai prisimenami taip, tarsi jie būtų įvykę dabar. Šie prisiminimai vadinami atminties blyksniais, tačiau jie dažnai nedera su nuoseklia įvykio chronologija. Kraštutiniu atveju tai būna disociatyvūs blyksniai, kai žmogus iš naujo išgyvena traumuojančią įvykį ir visiškai praranda dabarties pojūtį.
- **Vengimas.** Priešingai nei įprasti (autobiografiniai) prisiminimai, kurie atkuriami savanoriškai ir aiškiai nukelti į praeitį, trauminiai prisiminimai gali būti sukeliami ne savo noru, todėl siekiant apsisaugoti jų nesąmoningai vengiama. Juos gali sukelti jutiminiai impulsai arba priminimai apie trauminį įvykį. Pavyzdžiui, kiti asmenys gali nesąmoningai sukelti tokius prisiminimus savo drabužiais, balso tonu ar kvepalais.
- **Apatija.** Traumą patyrę asmenys nesąmoningai gali atrodyti apatiški, nes pasakodami apie ankstesnius traumą sukėlusius įvykius jie gali neišreikšti jokių emocijų. Taip pat gali būti, kad traumą patyręs asmuo rodo daug emocijų.

Kadangi trauma dažnai paveikia gebėjimą išsamiai prisiminti praeities įvykius ir nuosekliai papasakoti, patikimumo vertinimas turi būti atliekamas atsižvelgiant į šias traumos pasekmes. Tai reiškia, kad kai yra neatitikčių, susijusių su galimai traumuojančiu įvykiu, reikia atsižvelgti į visai kitus šių neatitikčių paaiškinimus, palyginti su situacija, kai traumuojančios patirties nėra. Taip pat gali prireikti daugiau reikšmės skirti dokumentiniams ir kitiems įrodymams, susijusiems su pareiškimais.

⁽¹¹⁶⁾ C. Brewin, J. D. Gregory, M. Lipton ir N. Burgess, *Intrusive images in psychological disorders: Characteristics, neural mechanisms and treatment implications*, *Psychological Review*, 117 t., 2010 m., p. 210–232; J. Herlihy ir S. Turner, *should discrepant accounts given by asylum seekers be taken as proof of deceit?*, *Torture*, 16 t., 2006 m., p. 86 ir 176 ir J. Cohen, *Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers*, *International Journal of Refugee Law*, 13 t., 2001 m., p. 293–309, cituojama UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#), 2013 m., p. 63; A. Vredeveltdt, Z. Given-Wilson ir A. Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 2023 m. balandžio 22 d., p. 3–7; EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m., p. 173–174; Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 1 t., 2013 m., p. 100–103.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad prašytojui būtų leista laisvai papasakoti savo pasakojimą savo tempu, kiek įmanoma jo nepertraukdami, – tai gali padėti jam atkurti įvykių aplinkybes ir struktūrizuoti pasakojimą.
- Rinkite įrodymus ir pareiškimus apie traumuojančio įvykio aplinkybes, o ne apie patį įvykį. Šie įrodymai ir šie pareiškimai negali būti iškraipyti taip, kaip prisiminimai, susiję su traumuojančiu įvykiu. Tai taip pat gali padėti išvengti pakartotinio traumavimo.
- Užtikrinkite, kad informacija būtų gaunama atsižvelgiant į paties prašytojo patirtį, o ne į įvykių chronologiją, pavyzdžiui, aiškinantis, kokie buvo jo mąstymo procesai, reakcijos, ką jis prisimena matęs, girdėjęs ar užuodęs arba kokie aspektai jam buvo sunkiausi.
- Atlikdami patikimumo vertinimą, daugiausia dėmesio skirkite ne konkrečioms traumuojančio įvykio detalėms, o traumos poveikiui prašytojo gyvenimui ir psichikai po traumą sukėlusio įvykio.
- Įsitikinkite, kad trauminiai prisiminimai yra vertinami pripažįstant, kad prisiminimai gali būti ne chronologinis ar žodinis įvykių aprašymas.

(c) Kitos psichologinės ir sveikatos problemos

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Pateikti išsamius ir rišlius pareiškimus prašytojui gali būti sunku ir dėl sveikatos problemų, fizinio smurto bei dėl priklausomybės, įskaitant stiprių vaistų vartojimą, sutrikusį intelektą, depresiją, smegenų traumą ar priklausomybę nuo narkotinių medžiagų ar alkoholio. Priklausomai nuo konkrečios būklės, prašytojo pareiškimams gali turėti įtakos kelių rūšių veiksniai, pavyzdžiui, dėl atminties veikimo, mąstymo procesų ar gebėjimo sutelkti dėmesį.

Būtina tinkamai atsižvelgti į prašytojo psichologinę ir sveikatos būklę, visų pirma į tai, kokį poveikį ji daro jo veikimui.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad jūsų vertinimui būtų pateikta informacija apie prašytojo (psichikos) sveikatos būklę.
- Prireikus nukreipkite prašytoją, kad jam būtų suteikta pagalba ir (arba) atliktas jo vertinimas pagal jūsų nacionalinę praktiką, kad geriau suprastumėte, kokią įtaką jo pareiškimams gali daryti galima sveikatos būklė.

(d) Amžius

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Amžius ypač svarbus prašytojams vaikams, nes jų amžius ir branda turi įtakos jų pareiškimams. Tai yra svarbi aplinkybė, susijusi tiek su pareiškimų pateikimo laiku, tiek su įvykio patyrimo laiku, nes pareiškėjo žinioms ir supratimui apie įvykius, kurie įvyko, kai jis buvo vaikas, turi įtakos jo tuometinis amžius.

Su amžiumi gerėja gebėjimas išsamiai ir nuosekliai pasakoti apie įvykius. Branda ir amžius turi įtakos autobiografinėi atminčiai, kuri turi įtakos pareiškimams ⁽¹¹⁷⁾.

- **Vaiko požiūris.** Vaikai paprastai teikia informaciją kitaip nei suaugusieji. Tai, kas yra svarbiausia suaugusiojo patirčiai, gali nesudaryti vaiko pasakojimo esmės, ir atvirkščiai. Įvykio metu vaikas gali sutelkti dėmesį į kitus dalykus ir (arba) įvykis jam gali būti ne toks pat svarbus kaip suaugusiajam.
- **Žinios apie juos supančius dalykus.** Vaikų pasakojimai gali būti nenuoseklūs, juose gali būti spragų, nes vaikui gali trūkti teorinio ir abstraktaus įvykių supratimo arba jis gali vartoti neaiškius posakius ar teiginius, kuriuos girdėjo iš suaugusiųjų, kurie gali vadovautis kultūrinėmis normomis ⁽¹¹⁸⁾. Jis gali nesugebėti išsamiai ir nuosekliai papasakoti apie savo išvykimo iš kilmės šalies priežastis, ypač kai sprendimą išvykti priėmė vaiko tėvai ar kiti giminaičiai.
- **Dokumentinių įrodymų prieinamumas.** Vaikai, ypač nelydimi, dažnai neturi galimybės gauti jų prašymą pagrindžiančių dokumentinių įrodymų.

Svarbu, kad pokalbis vyktų vaikams patogiu būdu. Vaikai paprastai labiau linkę vadovautis nukreipiamojo pobūdžio klausimais, pateikia informaciją, kurią, jų manymu, norite išgirsti, ir keičia savo atsakymus, kai jų klausiama ⁽¹¹⁹⁾.

Kadangi vaiko amžius ir branda turi įtakos jo gebėjimui išsamiai ir nuosekliai perpasakoti praeities įvykius, patikimumo vertinimas turi būti atliekamas tinkamai atsižvelgiant į šiuos skirtumus. Kai yra neatitikčių, susijusių su praeities įvykiais, reikia apsvarstyti visą eilę šių neatitikčių paaiškinimų.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, brandą ir galimą kitą pažeidžiamumą, gali tekti labiau remtis kita turima informacija nei paties vaiko pareiškimais. Tai gali būti teisinio globėjo, šeimos narių ar advokato pareiškimai arba kiti turimi informacijos šaltiniai.

⁽¹¹⁷⁾ M. Pasupathi ir C. Wainryb, *On telling the whole story: Facts and interpretations in autobiographical memory narratives from childhood through mid-adolescence*, *Developmental Psychology*, 46 t., 2010 m., p. 735–746, cituojama UNHCR, *The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2014 m., p. 66 ir 87; Vengrijos Helsinkio komitetas, *Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual*, 2 t., 2015 m., p. 100 ir 113.

⁽¹¹⁸⁾ UNHCR, *The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2014 m., p. 71.

⁽¹¹⁹⁾ UNHCR, *Guidelines on international protection no. 8: Child asylum claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the status of refugees*, 2009 m. gruodžio 22 d., 70–74 punktai; Vengrijos Helsinkio komitetas, *Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual*, 2 t., 2015 m., p. 99–100.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Sutelkite dėmesį į tai, kas vaikui svarbu ir (arba) svarbiausia, ir į tai, ko galima tikėtis, kad vaikas žinos.
- Užtikrinkite, kad asmeninis pokalbis būtų vedamas vaikui patogiu būdu, įskaitant vaiko amžiui ir brandai pritaikytą žodyną ir klausimus. Tai apima paprastų ir konkrečių žodžių, o ne abstrakčių sąvokų vartojimą, sudėtingų žodžių paaiškinimą pavyzdžiu ir supaprastinta kalba suformuluotų klausimų pateikimą. Reikėtų vengti nukreipiamojo pobūdžio klausimų ir spaudimo vaikui, pavyzdžiui, kartojant klausimus, nes vaikai yra labiau linkę keisti savo pasakojimą pagal tai, ko, jų manymu, iš jų tikimasi.

Vertinant vyresnio amžiaus asmenis, taip pat svarbu atsižvelgti į jų amžių, nes jų pažinimo gebėjimai gali būti sumažėję, pavyzdžiui, sutrikusi atmintis ar gebėjimas sekti pokalbį, taip pat į fizinius sutrikimus, pavyzdžiui, klausos sutrikimus, kurie gali turėti įtakos jų pareiškimams.

(e) Išsilavinimas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Išsilavinimas gali turėti įtakos prašytojo galimybei gauti informacijos, žinioms apie aspektus, nesusijusius su jo asmeniniu gyvenimu, arba gebėjimui suformuluoti abstrakčias sąvokas. Ribotas (formalusis) išsilavinimas arba jo trūkumas gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams įvairiais būdais.

- **Raštingumo lygis.** Kadangi dauguma žmonių skaityti ir rašyti išmoka mokykloje, formaliojo išsilavinimo stoka gali lemti neraštingumą, o tai riboja galimybes gauti informaciją. Neraštingas arba mažai raštingas prašytojas gali neturėti pakankamai plataus žodyno, kad galėtų pateikti konkrečius ir išsamius pasakojimus arba tikslingus ir struktūruotus atsakymus į klausimus.
- **Abstrakčios sąvokos.** Formalusis švietimas didina mūsų gebėjimą mąstyti abstrakčiai loginėmis sekomis ir suprasti tokias sąvokas kaip dydis, atstumas, proporcija, laikas ir priežastinis ryšys. Ribotas abstraktaus mąstymo gebėjimas gali turėti įtakos prašytojo teiginių nuoseklumui ir tikėtinumui.
- **Bendrosios žinios.** Formalusis švietimas suteikia bendrą išprusimą apie mus supantį pasaulį, pavyzdžiui, istorinių, geografinių ir mokslinių žinių. Ribotas (formalusis) išsilavinimas arba jo stoka gali turėti įtakos prašytojo gebėjimui apibūdinti dalykus, nesusijusius su jo kasdieniu ar asmeniniu gyvenimu.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Vertinkite tik tuos dalykus, kuriuos prašytojas, atsižvelgiant į jo išsilavinimą, turėtų išmanyti. Kuo žemesnis prašytojo išsilavinimo lygis, tuo daugiau dėmesio vertinant reikėtų skirti ne bendroms žinioms, o prašytojo gebėjimui pateikti informaciją, susijusią su jo asmeniniu gyvenimu ir patirtimi.

Pavyzdys. Iš neraštingo ūkininko galima tikėtis, kad jis pateiks informaciją apie auginamus javus, o įvykių laiką nustatys pagal liūčių ar derliaus nuėmimo sezoną.

- Panašiai prašytojas, kuris neturėjo galimybės lankyti mokyklos, gali negalėti žemėlapyje nurodyti savo šalies arba geografiškai nustatyti savo gyvenamosios vietos pagal kompasą, nes gali nesuprasti šių sąvokų.
- Turėkite omenyje, kad dėl riboto (formaliojo) išsilavinimo arba jo stokos taip pat gali būti ribotai arba nepakankamai naudojamasi ir susipažįstama su įvairiomis technologijomis.

(f) Kultūra, religija ir įsitikinimai

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Asmens kultūra, religija ir įsitikinimai lemia tai, kaip jis save supranta kitų žmonių atžvilgiu – savo tapatybę, socialinius vaidmenis, socialines normas ir hierarchiją – ir savo bendravimo stilių – tai, kaip jis supranta, aiškina ir perteikia informaciją. Nuo tų veiksnių gali labai priklausyti tokie aspektai, kaip datos, sezonai, atstumai, dalyvavimas visuomeniniame gyvenime, artimų šeimos narių samprata ir kūno kalba. Tačiau nereikėtų daryti prielaidos, kad visi asmenys, kilę iš tam tikros kultūros arba religijos, elgiasi arba bendrauja tam tikru būdu arba vadovaujasi tais pačiais įsitikinimais ir normomis, nes įtakos turi ir tokie veiksniai kaip amžius, lytis ar socialinis statusas.

Kultūra, religija ir įsitikinimai gali įvairiais būdais paveikti prašytojo pareiškimus ⁽¹²⁰⁾.

- **Individualūs ir kolektyviniai prisiminimai.** Kultūra daro įtaką autobiografinėi atminčiai, nes kultūrinės normos apibrėžia, kurie įvykiai ir detalės laikomi svarbiais, todėl juos verta prisiminti. Kolektyvistinėse kultūrose, kurios yra paplitusios Afrikos, Vidurinės Azijos, Artimųjų Rytų ir Pietryčių Azijos šalyse, akcentuojama kolektyvinė veikla, socialiniai ryšiai ir bendravimas. Daugumoje Europos šalių ir Šiaurės Amerikos

⁽¹²⁰⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#), 2013 m. gegužės mėn., p. 66–68; A. Vredevelde, Z. Given-Wilson ir A. Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 2023 m. balandžio 22 d., p. 8–9; J. Herlihy, L. Jobson ir S. Turner, *Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum*, *Applied Cognitive Psychology*, 2012 m., p. 661–676; K. Nelson, *Self and social functions: Individual autobiographical memory and collective narrative*, *Memory*, 2003 m., p. 125–136, cituojama Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021 m., p. 6; Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 1 t., 2013 m., p. 76; L. Jobson, *Cultural differences in specificity of autobiographical memories: Implications for asylum decisions*, *Psychiatry, Psychology and Law, Nordic Psychology*, 16 t., 2009 m., p. 453–457; R. Antalikova, T. Hansen, K. Gulbrandsen, M. De La Mata ir A. Santamaria, *Adolescents' meaningful memories reflect a trajectory of self-development from family over school to friends*, 63 t., 2011 m., p. 4–24; Y. Chen, H. M. McAnally ir E. Reese, *Development in the organization of episodic memories in middle childhood and adolescence*, *Frontiers in Behavioural Neuroscience*, 7 t., 2013 m., p. 84–86; J. M. Fitzgerald, *Autobiographical memory: Reports in adolescence*, *Canadian Journal of Psychology/Revue Canadienne de Psychologie*, 35 t., 1981 m., p. 69–73, cituojama UNHCR, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#), 2014 m., p. 69.

individualistinių kultūrų daugiau dėmesio skiriama individualumui ir saviraiškai. Todėl individualistinėse kultūrose prisiminimai dažniausiai susiję su individualia patirtimi, vaidmenimis ir emocijomis, kai pareiškėjas linkęs išsamiau, konkrečiau, unikalčiau, koncentruotai į save ir detaliau papasakoti prisiminimus. Ir atvirkščiai, kolektyvistinių kultūrų žmonės dažnai pateikia bendresnius įprastos rutinos, socialinių įvykių, bendravimo ir vaidmenų, susijusių su kitais, aprašymus.

- **Bendravimo stilius.** Prašytojo pateikiamos informacijos išsamumas gali priklausyti nuo konkrečioje kultūroje vyraujančio bendravimo stiliaus. Kai kuriose kultūrose žmonės atsako tiesiai ir tiksliai, trumpais atsakymais, o ne išsamiai, nebent būtų paprašyti. Iš tokios kultūrinės aplinkos kilusio prašytojo pareiškimai gali būti laikomi nepakankamai išsamiais, jei prašytojo nebuvo paprašyta išsamiau paaiškinti. Kitose kultūrose žmonės atsako bendrais teiginiais ir užtrunka, kol pereina prie konkretaus klausimo, o tai kartais gali atrodyti kaip apibendrinti, nepakankamai išsamūs teiginiai.
- **Tam tikroms sąvokoms suteikiamos reikšmės.** Socialiniai santykiai, vaidmenys ir sąvokos, pavyzdžiui, laikas, atstumas ar amžius, gali būti skirtingai suprantami skirtingose kultūrose. Taip pat gali būti vartojami eufemizmai arba neaiškos formuluotės, susijusios su tam tikromis sąvokomis, kurios kultūriniu požiūriu yra priimtinesnės nei tiesioginės nuorodos, pavyzdžiui, formuluotės, vartojamos kalbant apie kultūros tabu. Tokie veiksniai gali ypač paveikti suvokiamą prašytojo pareiškimų vidinį ir išorinį nuoseklumą ir suderinamumą.

Tarpkultūrinės žinios dažnai reikalingos norint suprasti gaunamą informaciją kitos kultūros požiūriu, nes tai gali paaiškinti pareiškimus, kurie kitu atveju gali atrodyti nenuoseklūs ir nepakankamai išsamūs ar neįtikimi. Tik paklausę apie neatitiktis ar išsamumo trūkumą ir negavę paaiškinimo, turėtumėte išsiaiškinti, ar kultūrinės, socialinės, religinės ar kitos kliūtys gali būti konkrečios patikimumo problemos priežastis.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Vertindami patikimumą atsižvelkite į kultūrinį kontekstą (individualistinė ar kolektyvistinė kultūra), ypač į tai, kokio išsamumo informacijos galima tikėtis iš prašytojo.
- Prieš darydami neigiamą išvadą, įsitikinkite, kad galimos patikimumo problemos buvo išsiaiškintos ir kad jos kilo ne tik dėl kultūrinių skirtumų.

(g) Baimė ir nepasitikėjimas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Prašytojai gali negalėti visapusiškai pagrįsti savo prašymo dėl įvairių priežasčių. Tai gali būti stigmatizacijos, diskriminacijos ar represijų baimė, nepasitikėjimas valstybės institucijomis, vertėjais žodžiu ar kitais asmenimis iš jų kilmės šalies, įsitikinimas, kad tam tikri veiksmai gali turėti neigiamą poveikį jų tarptautinės apsaugos prašymui, arba baimė, kad jų šeima gali atsidurti pavojuje.

Baimė ir nepasitikėjimas valdžios institucijomis gali paskatinti prašytoją neatskleisti tam tikrų svarbių faktų ar įrodymų, todėl dėl spragų pareiškimuose trūksta išsamumo ar nuoseklumo. Jei pastebėjote baimės ar nepasitikėjimo požymius, svarbu į juos atkreipti dėmesį per asmeninį pokalbį, kad galėtumėte vykdyti institucijos pareigas (plačiau žr. [1.1.1 skirsnyje „Taikykite pareigą bendradarbiauti \(įrodinėjimo pareigą\)“](#)).

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad pokalbis vyktų saugioje aplinkoje, kurioje prašytojas galėtų atskleisti savo prašymo informaciją, būtų užtikrintas dėl prieglobsčio procedūros konfidencialumo ir informuotas apie jos tikslą. Taip pat reikėtų pabrėžti vertėjo žodžiu profesinę atsakomybę ir nešališkumą.
- Užtikrinkite, kad prašytojas būtų aiškiai informuotas apie savo pareigą bendradarbiauti ir nebendradarbiavimo pasekmes.
- Įsitikinkite, kad prašytojo buvo paklausta apie priežastis, dėl kurių jo pareiškimuose atsirado spragų.
- Atsižvelgdami į nacionalinę praktiką, suteikite prašytojui informaciją, kaip kreiptis dėl nepriklausomos teisinės konsultacijos, kuri būtų suteikta prašytojui atsižvelgiant į jo interesus.

(h) Stigma ir gėda

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Stigma kyla dėl socialinių, kultūrinių ar religinių normų nesilaikymo ir dažnai siejama su klausimais, kurie laikomi tabu, pavyzdžiui, susijusiais su lytimi ar seksualumu. Jei nesilaikoma normos, visuomenė tam nepritaria, o tai sukelia stigmą. Stigma dažnai sukelia gėdą, jausmą, kad esi neteisingas arba blogas žmogus. Tokia gėda paprastai apima ir baimę patirti žalą, dėl kurios gali atsirasti įvairiausių vengimo strategijų, įskaitant nutylėjimą, tylėjimą ar net neigimą, o tai gali paveikti atmintį ir informacijos atskleidimą ⁽¹²¹⁾.

Stigma ir gėda gali įvairiais būdais paveikti prašytojo pareiškimus ir turimus dokumentinius įrodymus ⁽¹²²⁾.

⁽¹²¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m., p. 174–175 ir 180; Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 2 t., 2015 m., p. 82.

⁽¹²²⁾ Vengrijos Helsinkio komitetas, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), 2 t., 2015 m., p. 44 ir 85; J. Herlihy ir S. Turner, *Asylum claims and memory of trauma: Sharing our knowledge*, *The British Journal of Psychiatry*, 191 t., 2007 m., p. 4; D. Bögner, J. Herlihy ir C. Brewin, *Impact of sexual violence on disclosure during Home Office interviews*, *British Journal of Psychiatry*, 191 t., 2007 m., p. 75; D. Bögner, C. Brewin ir J. Herlihy, *Refugees' experiences of Home Office interviews: A qualitative study on the disclosure of sensitive personal information*, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 t., 2009 m., p. 519–535; J. Millbank, *The ring of truth: A case study of credibility assessment in particular social group refugee determinations*, *International Journal of Refugee Law*, 21 t., 2009 m., p. 14; Asylum Aid, *I feel like as a woman, I am not welcome: A gender analysis of UK asylum law, policy and practice*, *Women's Asylum News*, 107 numeris, 2012 m., p. 1–4; Airijos pilietinių laisvių taryba, *Women and the refugee experience: Towards a statement of best practice*, *Irish Times*, 2000 m., p. 18; Švedijos migracijos valdyba (*Migrationsverket*), *Gender-based persecution: Guidelines for investigation and evaluation of the needs of women for protection*, 2001 m., p. 15, cituojama UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#), 2013 m., p. 73 ir 145.

- **Informacijos atskleidimas.** Stigma ir gėda dažnai turi neigiamą poveikį atskleidimo lygiui, nes gali būti sunku atskleisti informaciją, susijusią su šiais jausmais ir išgyvenimais. Prašytojai gali būti niekada su niekuo atvirai nekalbėję apie tam tikrus išgyvenimus, nes jie buvo stigos ir galimos žalos šaltinis. Todėl prašytojo pasakojime gali būti spragų ir nenuoseklumo, o ne pateiktas visas ir nuoseklus chronologinis pasakojimas ⁽¹²³⁾.
- **Tinkamų žodžių trūkumas.** Prašytojai dažnai yra kilę iš šalių ar kalbinių aplinkų, kuriose gali nebūti neutralių ar tinkamų terminų tabu laikomiems klausimams apibūdinti, todėl pareiškimai gali būti mažiau konkretūs. Prašytojai gali vartoti šiuos terminus skirtingomis reikšmėmis, o tai gali turėti įtakos jų pareiškimų nuoseklumui.
- **Dokumentinių įrodymų trūkumas.** Stigma ir gėdos jausmu galima paaiškinti dokumentinių ar kitų įrodymų trūkumą, nes jie prisideda prie to, kad apie incidentus pranešama nepakankamai. Žalą (arba jos grėsmę) patiriantys asmenys gali nenorėti oficialiai pranešti apie incidentus valdžios institucijoms. Valdžios institucijos taip pat gali nenorėti pateikti dokumentinių įrodymų apie tai, kas, jų nuomone, yra privatūs dalykai ir (arba) socialinis tabu.

Asmeniniame pokalbyje būtina užtikrinti saugią aplinką, kad prašytojui būtų lengviau atskleisti savo pasakojimą tais atvejais, kai yra stigos ir baimės požymių. Taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad prašytojai ne visada gali žinoti, kad tam tikras elgesys jų atžvilgiu gali būti laikomas jų žmogaus teisių pažeidimu, nes su jais taip buvo elgiamasi visą gyvenimą. Todėl turite sugebėti atpažinti galimas persekiojimo formas prašytojo pareiškimuose ir toliau jas nagrinėti.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad prašytojas būtų patikintas apie prieglobsčio procedūros konfidencialumą.
- Užtikrinkite, kad prašytojui būtų suteikta pakankamai laiko aptarti savo patirtį, ir paaiškinkite prašytojui, kodėl reikia išsamios informacijos apie šią patirtį.
- Patikrinkite, ar prašytojas buvo skatinamas savo žodžiais apibūdinti savo patirtį ir ar buvo paaiškinta prašytojo vartojamų žodžių reikšmė.

(i) Lyčių vaidmenys

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Lyčių vaidmenys – tai moterų ir vyrų santykiai, grindžiami socialiniu ar kultūriniu požiūriu susiformavusia ir apibrėžta tapatybe, statusu, vaidmenimis ir atsakomybe. Biologinė lytis reiškia asmens biologinę lytį, kuri yra prigimtinė. Lyčių vaidmenys turi įtakos ne tik savęs suvokimui, bet ir elgesiui bei požiūriui į socialinį ir politinį gyvenimą.

⁽¹²³⁾ [Vengrijos Helsinkio komitetas, Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual, 2 t., 2015 m., p. 44.](#)

Lyčių vaidmenys gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams, pavyzdžiui, šiais būdais.

- **Bendravimo stilius.** Lytis turi įtakos prašytojo saviraiškos būdai ir gali turėti poveikį pateikiamos informacijos išsamumui. Kai kuriose visuomenėse iš vyrų ir vaikinų tikimasi išsamiai išdėstyti savo nuomonę, o iš moterų ir merginų – trumpai, tik paprašius, o ne išreikšti savo mintis ar nuomonę. Kitose visuomenėse yra priešingai ⁽¹²⁴⁾.
- **Atmintis.** Lyčių vaidmenys ir socialiniai lūkesčiai gali turėti įtakos tam, kaip prisimename praeitį, nes lemia mūsų interesus ir tai, į ką sutelkiame dėmesį tam tikrų įvykių metu. Jie gali turėti įtakos tam, kokios detalės yra suvokiamos, koduojamos ir prisimenamos. Pavyzdžiui, kai kuriose visuomenėse paprastai manoma, kad vyrai įsimins automobilio prekės ženklą ir rūšį, o moterys – jo spalvą. Lyčių vaidmenys taip pat gali apibrėžti, kokios rūšies informaciją galima gauti, todėl, pavyzdžiui, šeimos narių liudijimai gali pasirodyti nenuoseklūs.

Lytis taip pat gali turėti įtakos tam, ar yra galimybė gauti su prašymu susijusių dokumentų ar kitų įrodymų, pavyzdžiui, kaip nurodyta tolesniuose punktuose.

- **IKŠ prieinamumas.** Gali būti, kad informacijos apie moterų padėtį nėra arba jos yra labai mažai, pavyzdžiui, dėl to, kad policija ar kiti subjektai nepakankamai praneša apie incidentus, nėra renkami duomenys apie su lytimi susijusius klausimus, smurto dėl lyties auka yra stigmatizuojama, arba dėl to, kad tokį smurtą dažnai vykdo nevalstybiniai subjektai.
- **Dokumentinių įrodymų prieinamumas.** Moterys dėl savo padėties visuomenėje gali neturėti galimybės gauti dokumentų ar kitų įrodymų, patvirtinančių jų prašymą, įskaitant asmens tapatybės dokumentus.

Taip pat atminkite, kad prašytojai ne visada gali žinoti, kad tam tikras elgesys jų atžvilgiu gali būti laikomas jų žmogaus teisių pažeidimu, nes su jais taip buvo elgiama visą gyvenimą. Todėl turite gebėti atpažinti galimas su lytimi susijusias persekiojimo formas prašytojo pareiškimuose ir toliau jas nagrinėti.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad pokalbio metu daugiausia dėmesio būtų skiriama tam, ką prašytojas turėtų žinoti, atsižvelgdami į lyčių vaidmenis kilmės šalyje. Pavyzdžiui, kai kuriose visuomenėse moterys turi mažiau žinių ar informacijos nei vyrai apie gyvenimą už šeimos namų ribų, o vyrai turi mažiau informacijos apie tai, kas vyksta namuose.
- Turėkite omenyje, kad dėl socialinių tabu (pvz., seksualumo, sveikatos, pinigų) prašytojai gali būti sunku atskleisti tam tikrus dalykus ir išsamiai apie juos papasakoti. Žr. [2.3.1 skirsnio h punktą „Stigma ir gėda“](#).

⁽¹²⁴⁾ [Vengrijos Helsinkio komitetas, Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual, 2 t., 2015 m., p. 44–45.](#)

2.3.2. Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu

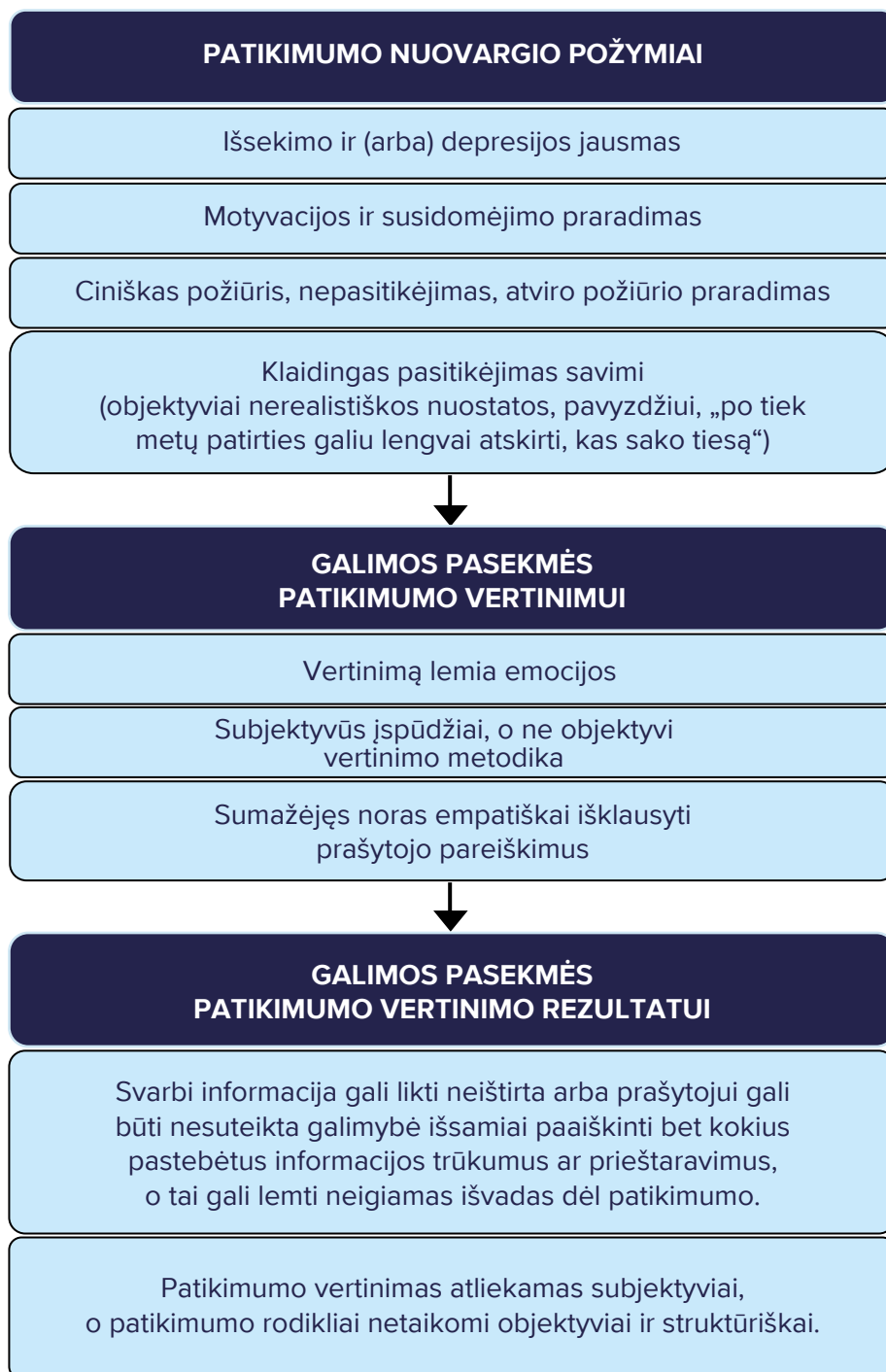
[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Darbas tarptautinės apsaugos srityje reiškia, kad nuolat tenka dirbti su skirtingų kultūrų, skirtingos socialinės aplinkos ir gyvenimiškų patirčių žmonėmis. Tai vienas iš veiksnių, dėl kurių jūsų darbas yra įdomus. Tačiau jūs taip pat esate žmogus, galintis patirti stresą ir nusivylimą tokioje iššūkių kupinoje darbo aplinkoje.

Kasdieniam darbe iš jūsų tikimasi, kad pasieksite kiekybinius tikslus, rengsite pagrįstus sprendimus ir bendrausite su nebendradarbiaujančiais arba neigiamą asmeninę patirtį turinčiais prašytojais. Kai ilgai tenka klausytis prašytojų pasakojimų apie itin netinkamą elgesį, tai gali turėti įvairių padarinių – nuo negalėjimo kiekvieną prašymą vertinti nešališkai ir individualiai iki antrinės traumos ir simptomų, panašių į tuos, kurie būdingi nuo potrauminio streso sutrikimo kenčiantiems asmenims. Dėl šio ilgalaikio poveikio galite jausti „patikimumo nuovargį“ arba „tapti nejautrūs“, todėl galite būti labiau linkę nesigilinti į pareiškimus, kad negirdėtumėte pareiškimų apie neigiamą gyvenimo patirtį. Tokiais atvejais jūs galite būti labiau linkę daryti nepagrįstas išvadas, prieš tai neatlikę tinkamo patikimumo vertinimo.

Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kaip toks „patikimumo nuovargis“ gali paveikti patikimumo vertinimą.

11 paveikslas. Galimos patikimumo nuovargio pasekmės patikimumo vertinimui

Šie veiksniai gali turėti įtakos jūsų objektyvumui ir nešališkumui atliekant patikimumo vertinimą. Svarbu, kad žinotumėte visus tokius veiksnius, kad galėtumėte juos atmesti ir kuo labiau sumažinti jų poveikį patikimumo vertinimui.

Turėtumėte įvertinti savo paties veiklos rezultatus, poreikius ir galimus sunkumus, su kuriais susidūrėte nagrinėdami tam tikrus tarptautinės apsaugos prašymus. Gali būti rekomenduojama juos aptarti su kolegomis, psichologu ar vadovu, siekiant gauti reikiamą paramą ir pagerinti savivoką arba nustatyti mokymo poreikius. Reguliari priežiūra ir reagavimas į jums rūpimus klausimus gali padėti padidinti profesinę motyvaciją ir palengvinti keitimąsi patirtimi.

Be veiksmų, susijusių su patikimumo nuovargiu, kultūra ir įsitikinimai lemia tai, kaip mes suprantame ir interpretuojame informaciją. Jie prisideda prie reikšmių, kurias suteikiame įvairioms sąvokoms, ir prie to, kaip suprantame mus supantį pasaulį. Siekiant kuo labiau sumažinti kultūrinio šališkumo poveikį patikimumo vertinimui, svarbu žinoti, kokią įtaką jūsų kultūra ir įsitikinimai gali turėti jūsų mąstymui ir žinioms apie kitas kultūras. Savirefleksija ir mokymas apie kitas kultūras bei tarpkultūrinį bendravimą gali palengvinti šį supratimą.

Svarbu atminti, kad stereotipai ir išankstinės nuostatos negali turėti įtakos patikimumo vertinimui.

Nors ir žmogiška, kad stresas ir tarpkultūrinis bendravimas turi tam tikros įtakos mūsų vertinimui, svarbu nepamiršti patikimumo vertinimui taikomų standartų. Vertinant patikimumą negalima remtis jokiais prielaidomis ar įsitikinimais apie kurį nors asmenį ar grupę (stereotipais) arba neigiamomis nuostatomis šio asmens ar grupės atžvilgiu (išankstinė nuostata) ⁽¹²⁵⁾. Prieglobsčio administracija taip pat privalo užtikrinti, kad jums būtų surengti atitinkami mokymai, suteikta atitinkamų žinių ir pagalba vykdant pareigas ⁽¹²⁶⁾.

Susiję EUAA leidiniai

EASO, [*Prieglobsčio ir priėmimo darbuotojų gerovės praktinis vadovas. I dalis. Standartai ir politika*](#), 2021 m. rugsėjo mėn.

I dalyje vadovams padedama užkirsti kelią prieglobsčio srityje dirbančių darbuotojų profesinei įtampai, ją mažinti ir su ja kovoti. Profesinę įtampą dažnai lemia negebėjimas susidoroti su stresu ir spaudimu darbo vietoje. Praktiniame vadove pateikiami aštuoni standartai, kuriais vadovaujantis formuojama, įgyvendinama ir vertinama darbuotojų gerovės politika prieglobsčio ir priėmimo srityse. Pagrindinė tikslinė grupė – vadovybė ir žmogiškųjų išteklių srityje dirbantys asmenys.

EASO, [*Prieglobsčio ir priėmimo darbuotojų gerovės praktinis vadovas. II dalis. Darbuotojų gerovės užtikrinimo priemonės*](#), 2021 m. rugsėjo mėn.

II dalyje siūlomos praktinės priemonės, pratybos ir gebėjimų stiprinimo veikla, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi darbuotojų gerovės standartų. Šios priemonės skirtos nerimui, stresui ir perdegimui darbo vietoje mažinti. Jas naudojant teikiama parama grupių ir individualiu lygmeniu, jas gali įgyvendinti vadovai, kolegos, vidaus ar išorės specialistai. Vadove taip pat pateikiamos savipagalbos priemonės, kuriomis gali naudotis patys darbuotojai.

⁽¹²⁵⁾ ESTT konstatavo, kad stereotipinės sąvokos, susijusios su homoseksualais, neleidžia valdžios institucijoms atsižvelgti į atitinkamo prašytojo individualią ir asmeninę padėtį. Žr. 2014 m. gruodžio 2 d. ESTT sprendimą, [*A, B ir C / Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*](#), sujungtos bylos C-148/13–C-150/13 ECLI:EU:C:2014:2406, 61–63 punktai. Santrauka pateikiama [*EUAA teismų praktikos duomenų bazėje*](#).

⁽¹²⁶⁾ Naujos redakcijos PPD 4 straipsnio 3 dalis, 4 straipsnio 4 dalis ir 10 straipsnio 3 dalies d punktas.

2.3.3. Su pokalbio aplinkybėmis susiję veiksniai

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Pokalbio aplinkybės gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams: oficiali pokalbio aplinka prašytojui gali kelti stresą; laukimas, kad su nepažįstamais žmonėmis bus aptariami su jų asmeniniu gyvenimu susiję klausimai; nuotolinio pokalbio atveju gali kilti techninių problemų, dėl kurių gali nutrūkti pokalbis ir būti apsunkintas bendravimas; bendravimas per vertėją žodžiu gali turėti įtakos prašytojo pasisakymų reikšmei; vaiko ar vaikų buvimas gali blaškyti prašytojo dėmesį; spaudimas dėl riboto pokalbiui skirto laiko.

Prieš asmeninį pokalbį ir jo metu reikėtų tinkamai vertinti pokalbio aplinkybes, kad jų poveikis pareiškimams būtų kuo mažesnis. Jei šių veiksnių negalima iš dalies arba visiškai sušvelninti prieš pokalbį arba jo metu, juos reikia objektyviai užfiksuoti pokalbio stenogramoje ir atsižvelgti į juos vertinant prašytojo teiginius.

Toliau pateiktame neišsamiaame sąraše apžvelgiama, kaip su pokalbio aplinkybėmis susiję veiksniai gali lemti iškraipymus.

(a) Daugiakalbis bendravimas per vertėją žodžiu

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Sprendžiančioji institucija turi pareigą pasirūpinti, kad asmeniniame pokalbyje dalyvautų kompetentingas vertėjas žodžiu. Nors vertėjai žodžiu mokomi sumažinti daugiakalbio bendravimo ar asmeninių ir bendrųjų aplinkybių įtaką jų darbui, tai nepadeda visiškai pašalinti iškraipymo veiksnių.

Verčiant raštu ir žodžiu prarandama informacija dėl šių pagrindinių kalbinių skirtumų ⁽¹²⁷⁾.

- **Žodynas.** Kalbos neturi tokio paties žodyno. Tam tikra kalba gali neturėti konkretaus žodžio, kuriuo būtų galima išversti terminą iš kitos kalbos, arba verčiant tą terminą gali nepavykti išreikšti subtilių skirtumų. Vertėjas žodžiu taip pat gali nežinoti tam tikros terminologijos, pavyzdžiui, susijusios su karine ar LGBTIQ terminija.
- **Gramatika.** Kalbos turi labai skirtingas gramatikos taisykles ir struktūras. Verčiant frazę iš vienos kalbos į kitą, dažnai tenka pakeisti formuluotę, kad būtų laikomasi kalbos, į kurią verčiama, gramatinių taisyklių, dėl to gali būti prarasti subtilūs skirtumai.
- **Dialektai.** Skirtingi kalbos dialektai gali turėti reikšmingų tarimo, gramatikos, asmenavimo ir žodyno skirtumų. Dėl to gali atsirasti iškraipymų, net jei prašytojas ir vertėjas žodžiu kalba ta pačia gimtąja kalba.

Tai, kaip informacija verčiama žodžiu iš vienos kalbos į kitą, gali turėti įtakos ne tik reikšmei, bet ir išsamumui, konkretumui ir nuoseklumui. Kalbos yra kultūrinės konstrukcijos, todėl kuo didesnis skirtumas tarp dviejų kalbų, tuo didesnė iškraipymų rizika. Verčiant didesnes teksto dalis, o ne sakinius, taip pat gali būti prarandamos ar iškraipomos detalės.

⁽¹²⁷⁾ EUAA, *Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis* (Įrodymų ir patikimumo vertinimas bendros Europos prieglobsčio sistemos kontekste. Teisminė analizė), antras leidimas, 2023 m.; Vengrijos Helsinkio komitetas, *Credibility Assessment in Asylum Procedures*, a multidisciplinary training manual, 2 t., 2015 m., p. 11–14.

Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu ir prašytoju, taip pat gali turėti poveikį vertėjui žodžiu, įskaitant kultūrą, religiją ir įsitikinimus bei lyčių vaidmenis. Plačiau žr. [2.3.1 skirsnį „Veiksniai, susiję su prašytoju“](#) ir [2.3.2 skirsnį „Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu“](#).

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Pasirūpinkite, kad per pokalbį būtų patikrinta, ar prašytojas ir vertėjas žodžiu, taip pat vertėjas žodžiu ir prašymus nagrinėjantis pareigūnas, gerai supranta vienas kitą, net jei kalba ta pačia kalba.
- Užtikrinkite, kad būtų išsiaiškintos visos neatitiktys, galinčios atsirasti dėl daugiakalbių veiksmų ir vertimo žodžiu, o prašytojui būtų suteikta galimybė pateikti paaiškinimus.
- Darykite prielaidą, kad nedideli ar netikėtini semantiniai skirtumai (pvz., žodžių „turistas“ ir „teroristas“ vartojimas) greičiausiai atsirado dėl vertimo klaidų ir greičiausiai nėra tikros neatitiktys. Vidinio patikimumo vertinimas neturėtų būti grindžiamas tokia neatitiktimi.

(b) Pokalbio aplinka

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Fizinė pokalbio aplinka gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams. Aplinka turi būti saugi, kad joje pareiškėjas galėtų dalytis savo pareiškimais. Tam reikia ramios, pakankamai erdvios patalpos, kurioje būtų normali temperatūra ir rami aplinka, užtikrinanti konfidencialumą. Pavyzdžiui, mažas kambarys, kuriame nėra pakankamai natūralios šviesos arba yra grotuotas langas, gali neigiamai paveikti prašytoją ir netgi sukelti trauminius prisiminimus, pavyzdžiui, susijusius su sulaikymu.

Nuotolinio pokalbio aplinka taip pat gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams keliais būdais. Techninės problemos, pavyzdžiui, silpnas garsas, prasta vaizdo kokybė arba ryšio pertrūkiai, gali riboti perduodamos informacijos išsamumą. Dėl kameros padėties ir tiesioginio akių kontakto nebuvimo sukuriama atstumas ir sunkiau pastebėti neverbalinius ženklus, pavyzdžiui, pažeidžiamumo, gėdos, baimės ar nepasitikėjimo požymius. Nuotolinė aplinka gali būti suvokiama kaip labiau oficiali nei kontaktinis pokalbis, todėl lieka mažiau galimybių aktyviai klausytis, parodyti empatiją ir susidomėjimą. Dėl šių iškraipymų atsiranda daugiau galimybių nesusipratimams ir gali būti sunkiau išspręsti išsamumo trūkumo ar nenuoseklumo klausimus.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Prieš pradėdami patikimumo vertinimą, pirmiausia įvertinkite bendravimo kokybę asmeninio pokalbio metu, ypač nuotolinio pokalbio atveju.
- Atkreipkite dėmesį į nesusipratimų požymius, esančius pokalbio stenogramoje. Apsvarstykite galimybę surengti naują prašytojo klausymą, kad išsiaiškintumėte nesusipratimus ar dviprasmybes, turinčias įtakos esminių faktinių aplinkybių vertinimui.

Profilio, kuriame vienu metu gali veikti keli veiksniai, galintys lemti iškraipymą, pavyzdys. Seksualinė orientacija, lytinė tapatybė ir lyties raiška bei lyties požymiai

Prieglobsčio prašymai, pagrįsti seksualine orientacija ⁽¹²⁸⁾, lytine tapatybe ⁽¹²⁹⁾ ir lyties raiška ⁽¹³⁰⁾, taip pat lytiniais požymiais (SOGIESC) ⁽¹³¹⁾, sudaro konkrečią su lytimi susijusių prašymų kategoriją, o tai gali būti susiję su keliais veiksniais, kurie gali iškreipti prašytojo pareiškimus konkrečiu būdu. Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu ir pokalbio aplinkybėmis, taip pat gali iškreipti pareiškimus.

Prašytojo pasakojimas dažnai yra tiesiogiai susijęs su jautriausiomis ir intymiausiomis privačios erdvės dalimis, kurios daugelyje visuomenių yra tabu, todėl gali būti dar sunkiau išsamiai, konkrečiai ir nuosekliai atskleisti atitinkamą informaciją.

Prašytojai lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai, interseksualūs ir *queer* asmenys (LGBTIQ), neatitinkantys heteronormatyvinių visuomenės normų, dažnai jau ilgą laiką patiria diskriminaciją, stigmą ir prievartą. Daugelyje šalių LGBTIQ asmenims taip pat taikomos griežtos bausmės, pavyzdžiui, įkalinimas, baudos ar net egzekucija.

Tokia gyvenimo patirtis gali lemti internalizuotą homofobiją / bifobiją / transfobiją / interseksfobiją, izoliacijos jausmą ir nepasitikėjimą valdžios institucijomis bei platesne visuomene. Tokie patirtis taip pat gali turėti traumuojančią poveikį, todėl gali paveikti atminties veikimą ir apriboti prašytojo gebėjimą nuosekliai, suderintai ir (arba) išsamiai prisiminti tikslus įvykius. Ji taip pat gali turėti įtakos prieglobsčio prašytojo pasitikėjimui prieglobsčio institucija ir norui atskleisti savo patirtį. Pokalbio stilius ir prašymus nagrinėjančio pareigūno bei vertėjo žodžiu sukurta atmosfera pokalbio metu gali turėti įtakos prašytojo pareiškimams.

Plačiau žr. [2.3.1 skirsnio h punktą „Stigma ir gėda“](#), [2.3.1 skirsnio b punktą „Trauma“](#) ir jos poveikis ir [2.3.1 skirsnio g punktą „Baimė ir nepasitikėjimas“](#). Taip pat žr. [2.3.2 skirsnį „Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu“](#) ir [2.3.3 skirsnio a punktą „Daugiakalbis bendravimas per vertėją žodžiu“](#).

Be to, jų socialinė ir kultūrinė aplinka bei kalbinis kontekstas gali turėti įtakos tam, kaip prašytojai LGBTIQ asmenys save identifikuoja ir kokius terminus jie gali vartoti kalbėdami apie savo SOGIESC. Jie gali būti vartojami skirtingomis reikšmėmis, kurios nebūtinai atitinka Vakarų mokslo ir akademinėje aplinkoje vartojamą terminologiją. Šie aspektai gali turėti įtakos jų teiginių konkretumui ir suvokiamam nuoseklumui.

⁽¹²⁸⁾ Seksualinė orientacija yra asmens gebėjimas jausti stiprų emocinį, jausminį ir seksualinį potraukį priešingos lyties, tos pačios lyties arba daugiau kaip vienos lyties asmenimis ir (arba) užmegzti intymius bei seksualinius santykius su tokiais asmenimis.

⁽¹²⁹⁾ Lytinė tapatybė suprantama kaip kiekvieno asmens giliai juntamas ir individualus savo lyties suvokimas, galintis sutapti arba nesutapti su biologine lytimi, arba visuomenės jam priskirta lytis. Tai apima savo kūno pajautą ir kitokius lyties raiškos būdus, įskaitant aprangą, kalbėseną ir manieras, kurie gali būti susiję arba nesusiję su noru medicininėmis, chirurginėmis ar kitomis priemonėmis pakeisti kūno išvaizdą ar funkcijas.

⁽¹³⁰⁾ Lyties išraiška suprantama kaip kiekvieno asmens lyties pateikimas per fizinę išvaizdą, įskaitant (bet tuo neapsiribojant) drabužius, šukuosenas, papuošalus, kosmetiką, ir manieras, kalbą, elgesio modelius, vardus ir kreipinius; be to, lyties raiška gali sutapti arba nesutapti su asmens lytine tapatybe.

⁽¹³¹⁾ Lyties požymiai – tai kiekvieno asmens fizinės savybės, susijusios su biologine lytimi, įskaitant chromosomas, lytines liaukas, lytinius hormonus, lyties organus, reprodukcinis organus, chromosomų struktūrą ir antrinius fizinius požymius, susijusius su lytiniu subrendimu.

Profilio, kuriame vienu metu gali veikti keli veiksniai, galintys lemti iškraipymą, pavyzdys. Seksualinė orientacija, lytinė tapatybė ir lyties raiška bei lyties požymiai

Plačiau žr. [2.3.3 skirsnio a punktą „Daugiakalbis bendravimas per vertėją žodžiu“](#) ir [2.3.2 skirsnį „Veiksniai, susiję su prašymus nagrinėjančiu pareigūnu“](#).

SOGIESC gali daryti poveikį prašytojo pareiškimams, pavyzdžiui, šiais būdais.

- **Tinkamų žodžių trūkumas.** LGBTIQ asmenys dažnai yra kilę iš kalbinės aplinkos, kurioje gali trūkti neutralių terminų su SOGIESC susijusiems klausimams apibūdinti, todėl pareiškimai gali atrodyti ne tokie konkretūs. Prašytojai taip pat gali suteikti reikšmes formuluotėms, kurios neatitinka vakarietiškoje aplinkoje vartojamų terminų, o tai gali turėti įtakos jų teiginių nuoseklumui.
- **Intymios temos.** Kalbėtis su nepažįstamu asmeniu apie seksualumą ar tapatybę, meilės, gėdos ir troškimų patirtį, susijusią su socialiniais tabu, yra sudėtinga užduotis, todėl gali būti atskleista tik ribota informacija.
- **IKŠ prieinamumas.** LGBTIQ asmenų marginalizavimas kilmės šalyje dažnai lemia informacijos trūkumą. Todėl konkreti informacija apie kilmės šalį dažnai yra ribota arba jos apskritai nėra.
- **Dokumentinių įrodymų prieinamumas.** LGBTIQ asmenys gali negalėti pranešti policijai apie bet kokią patirtą netinkamą elgesį ir gauti su tuo susijusių dokumentų, nes jų kilmės šalyje jų orientacija, tapatybė ir (arba) požymiai diskriminuojami arba kriminalizuojami.

Praktinių aspektų pavyzdžiai

- Užtikrinkite, kad būtų suteiktos būtinos specialios procedūrinės garantijos, pavyzdžiui, prireikus ir esant galimybei, būtų pasitelktas pasirinktos lyties pokalbio vedėjas ir vertėjas žodžiu. Įsitikinkite, kad į prašytojo pareiškimus reaguojama jautriai.
- Nedarykite stereotipinių ir išankstinių prielaidų dėl prašytojų LGBTIQ asmenų elgesio, fizinės išvaizdos ar savo tapatybės pasirinkimo proceso. Nemanykite, kad jų praeities patirtis ir savęs realizacijos procesas yra tokie patys.
- Užtikrinkite, kad būtų vartojama neutrali kalba, leidžiant prašytojui ir jį skatinant papasakoti savo istoriją.
- Atminkite, kad SOGIESC gali būti svarbi aplinkybė, jei prašytojas nurodo, kad jis atstovauja mažumai, ir (arba) jei visuomenė mano, kad jis atstovauja mažumai dėl to, kad neatitinka stereotipinių normų, kaip vyrai ir moterys turėtų elgtis visuomenėje⁽¹³²⁾.

⁽¹³²⁾ [Vengrijos Helsinkio komitetas, Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual, 2 t., 2015 m., p. 66.](#)

2.4. Nustatykite, ar faktinė aplinkybė yra pripažįstama, ar atmetama

2.4.1. Visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadų vertinimas

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Įvertinus dokumentinius ar kitus įrodymus ir prašytojo pareiškimus bei atsižvelgus į galimus iškraipymo veiksnius, visi su faktine aplinkybe susiję įrodymai vertinami kartu.

Išnagrinėkite visus įrodymus, susijusius su faktine aplinkybe, kartu

Išnagrinėkite visas teigiamas ir neigiamas visų įrodymų, susijusių su viena faktine aplinkybe, patikimumo išvadas iš esmės vienu metu, atsižvelgdami į atitinkamus patikimumo rodiklius, ir įvertinkite kiekvieną išvadą viena kitos atžvilgiu.

Tikslas – susidaryti bendrą vaizdą ir galiausiai padaryti išvadą, ar pripažinti faktinę aplinkybę, ar ne.

Vienas iš įrodymų gali būti pakankamai svarus, kad atskirai pagrįstų faktinės aplinkybės patikimumą ir ją patvirtintų. Pavyzdžiui, autentiškas ir galiojantis pasas savaime yra labai svarus pilietybės įrodymas. Kita vertus, įrodymas, kuris pats savaime nėra svarus faktinės aplinkybės atžvilgiu, kartu su kitais įrodymais ir prašytojo pareiškimais gali patvirtinti faktinės aplinkybės patikimumą ⁽¹³³⁾. Pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimas kartu su gimimo liudijimu, taip pat kiti dokumentai iš mokyklos ir darbovietės bei prašytojo pareiškimai kartu gali būti pakankamai svarūs tariamos pilietybės įrodymai.

Jei teigiamos patikimumo išvados sutampa, jos patvirtina, kad faktinė aplinkybė pripažįstama. Jei neigiamos patikimumo išvados sutampa, jomis bus grindžiamas faktinės aplinkybės atmetimas. Tam tikromis aplinkybėmis jūsų išvados gali būti prieštaringos. Jūsų atliktas kai kurių rodiklių vertinimas yra palankus faktinės aplinkybės patikimumo atžvilgiu, o kitų rodiklių vertinimas gali tam prieštarauti. Tuomet turėsite subalansuoti šiuos rodiklius. Atliekant šį vertinimą, patikimumo išvados, kurios yra susijusios su faktinės aplinkybės esme, yra reikšmingesnės nei patikimumo išvados, kurios yra susijusios su elementais, nesusijusiais su faktinės aplinkybės esme, ir todėl yra šalutinės. Faktinės aplinkybės pripažinimas paprastai turėtų būti grindžiamas tik patikimumo išvadomis, susijusiomis su pagrindiniais elementais ⁽¹³⁴⁾.

Norint įvertinti visas patikimumo išvadas, reikia aiškiai suprasti patikimumo kriterijus, iškraipymo veiksnius ir pagrindimo taisykles.

⁽¹³³⁾ 2012 m. gruodžio 18 d. EŽTT sprendimas, [F. N. ir kiti prieš Švediją](#), 28774/09, ECLI:CE:ECHR:2012:1218JUD002877409, 72 punktas.

⁽¹³⁴⁾ Žr. [2.1.3 skirsnį „Svorio“ suteikimas išvadoms dėl įrodymų patikimumo“](#).

Pavyzdys, kiek išvados dėl patikimumo yra svarbios faktinei aplinkybei

Pavyzdžiui, prašytojas pateikia gana išsamų pasakojimą, tačiau jame yra tam tikrų prieštaravimų, ir pateikia keletą dokumentų, kurie yra patikimi, tačiau jų reikšmė faktinei aplinkybei nėra labai didelė.

Be kita ko, turėsite suprasti, kiek didelis išsamumas atskleidžia tikrą asmeninę patirtį, kaip aiškiai nustatyti prieštaravimai ir kaip glaudžiai jie susiję su faktinėmis aplinkybėmis ir ko galima tikėtis iš prašytojo konkrečioje situacijoje. Jūsų vertinimas visada priklausys nuo konkrečių įrodymų ypatybių ir nuo jūsų nustatytų iškraipymo veiksnių.

Atminkite tai:

- faktinė aplinkybė gali būti pripažinta remiantis vienu dokumentu ar kitu įrodymu, jeigu jis yra pakankamai įtikinamas, kad būtų pripažinta faktinė aplinkybė, kurios atžvilgiu padaryti pareiškimai laikomi nepatikimais. Abejonės dėl prašytojo pareiškimų patikimumo savaime nėra pakankamas pagrindas paneigti dokumentų ar kitų įrodymų įrodomąją galią. Vien tik patikimų pareiškimų taip pat gali pakakti, kad būtų galima pripažinti faktinę aplinkybę, net jei papildomi įrodymai yra labai nepatikimi arba nėra autentiški.

Pavyzdys, kaip pripažinti faktinę aplinkybę remiantis įrodymais, kurie patys savaime yra pakankamai įtikinami. [Jaunos moters iš šalies C atvejis](#)

Prašytojos pareiškimai, susiję su jos šalies C pilietybe, nėra pakankamai išsamūs ir konkretūs, be to, jie prieštarauja atitinkamai IKŠ. Šiuo atžvilgiu prašytoja negali pateikti paaiškinimo. Kita vertus, po pokalbio prašytoja pateikia šalies C pasą ir tas pasas yra patikimas. Prašytojos pilietybė gali būti pripažinta remiantis šiuo pasu, jei nebūtina atlikti papildomų tyrimų dėl paso gavimo aplinkybių.

Šiuo konkrečiu atveju šalies C socialinės klasės, kuriai priklauso prašytoja, moterų gyvenimo sąlygos neleidžia joms pažinti išorinio pasaulio, nes gyvenimas dažniausiai vyksta namuose. Prašymus nagrinėjantis pareigūnas apie tai nežinojo, o prašytoja to taip pat nepaminėjo kaip paaiškinimo, nes jai tai buvo akivaizdu ir ji nesuvokė, kad prašymus nagrinėjantis pareigūnas gali to nežinoti.

- Kaip aptarta 1 etape (žr. [1.1 skirsnio a punkto iii papunktį „Ar prašytojas tinkamai paaiškino, kodėl trūksta patvirtinamųjų įrodymų?“](#)), gali būti, kad trūksta tam tikrų įrodymų. Vertinimo procese bus atsižvelgta į tai, kokią reikšmę suteikėte bet kokiems trūkstamiems įrodymams. Svarbu nepamiršti, kad nagrinėjamos faktinės aplinkybės vertinimą atliksite remdamiesi jums pateiktais įrodymais. Taigi įrodymų nebuvimas gali neturėti jokios įtakos faktinės aplinkybės vertinimui, jei turimi įrodymai laikomi pakankamais faktinei aplinkybei pagrįsti. Kita vertus, jei trūkstamas įrodymas yra

lemiamas ir jo nebuvimas lieka nepaaiškintas, jo nebuvimas gali turėti neigiamos įtakos vertinant nagrinėjamos faktinės aplinkybės patikimumą.

Pavyzdys, kaip įrodymų, kuriuos prašytojas galėtų pateikti, buvimas ar nebuvimas gali turėti įtakos patikimumo vertinimui. [Jaunos moters iš šalies C atvejis](#)

Galima pagrįstai tikėtis, kad, atsižvelgiant į prašytojos individualias ir bendrąsias aplinkybes, ji ims veiksmų, kad surinktų ir pateiktų įrodymus apie savo abiejų tėvų mirtį, nes ji vis dar palaiko ryšius su kai kuriais šeimos nariais, kurie galėtų jai padėti ir atsiųsti atitinkamus dokumentus.

- **1 scenarijus.** Prašytojos pareiškimuose išsamiai ir konkrečiai išdėstytos tėvų mirties aplinkybės, tai, kaip ji sužinojo apie tėvų mirtį, veiksmai, kurių buvo imtasi dėl laidotuvių, ir kiti administraciniai bei teisiniai veiksmai, kurių reikėjo imtis. Tai, kad ji nepateikė papildomų įrodymų, šiuo atveju neturės didelės reikšmės, nes vien tik jos pareiškimų gali pakakti faktinei aplinkybei pripažinti.
- **2 scenarijus.** Prašytojos pareiškimai yra nenuoseklūs, neigiamos patikimumo išvados nebuvo pagrįstai paaiškintos ir jų nebuvo galima paaiškinti jokiais konkrečiomis aplinkybėmis. Šiuo atveju pareiškimų nepakanka faktinei aplinkybei pagrįsti. Be to, tai, kad ji nesiėmė jokių priemonių savo pasakojimui pagrįsti kitais įrodymais, nors pagrįstai galėjo, ir dėl to nepateikė paaiškinimų, turi papildomą neigiamą reikšmę.

- Svarbu pažymėti, kad prašytojo nebendradarbiavimas pats savaime nėra pagrindas nepripažinti faktinės aplinkybės. Dėl to faktinė aplinkybė gali būti atmesta, jeigu ji turi tiesioginį neigiamą poveikį nagrinėjamos faktinės aplinkybės vertinimui, o tai neatsveria teigiamos išvados dėl tos faktinės aplinkybės.

Praktinis pavyzdys pateikiamas [2 priede „Praktinis patikimumo rodiklių vertinimo pavyzdys“](#), siekiant parodyti, kaip galima atlikti vertinimo procesą.

2.4.2. Išvados dėl faktinių aplinkybių

(a) Įrodymų vertinimo metodika pagrįsta išvada

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Išvada dėl faktinės aplinkybės yra galutinis įrodymų vertinimo etapas. Pagal jos struktūruotą metodiką galėsite padaryti išvadą, ar galite pagrįstai pripažinti faktinę aplinkybę, nes galite remtis ankstesniais etapais.

- [1.1.2. „Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu“](#): visus turimus įrodymus susiejate su ta faktine aplinkybe, prašytojo pareiškimais ir bet kuriais kitais prašytojo pateiktais ar kitaip su ja susijusiais įrodymais.
- [2.2. „Vertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius“](#) ir [2.1. „Vertinkite dokumentinius ir kitus įrodymus“](#): įvertinate pareiškimų patikimumą ir dokumentinių ar kitų įrodymų įrodomąją galią.

- [2.3. „Apsvarstykite individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus“](#): atsižvelgėte į individualias ir netiesiogines prašytojo aplinkybes ir visus vertinimui svarbius iškraipymo veiksnius.
- [1.1.1. „Taikykite pareigą bendradarbiauti \(įrodinėjimo pareigą\)“](#): tinkamai atsižvelgėte į visus prašytojo pareigos pagrįsti ir savo pareigos atlikti tyrimą aspektus.
- [2.4.1. „Visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadų vertinimas“](#): visus šiuos įrodymus įvertinote kompleksiskai, kad padarytumėte išvadą.

Remdamiesi visais šiais punktais, turėtumėte sugebėti padaryti išvadą, ar pripažinti, ar atmesti faktinę aplinkybę be jokio papildomo vertinimo.

Prieidami prie išvados dėl faktinės aplinkybės, turite atsižvelgti į [įrodymų vertinimo sunkumus prieglobsčio procedūrose](#), kuriuos lemia padėtis, kurioje atsiduria tarptautinės apsaugos prašytojai, negalintys gauti savo kilmės šalių apsaugos. Iš prašytojų nereikalaujama, kad jie įrodytų savo teiginį, kad dėl jo būtų užtikrintas „tikrumas“ arba „neliktų pagrįstų abejonių“. Kalbant apie prašytojo nurodytas aplinkybes, dažnai vis dar kyla tam tikrų abejonių, kurias reikia pripažinti baigiant faktinių aplinkybių patikimumo vertinimą, atsižvelgiant į platesnį abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą.

Abejotinių aplinkybių aiškinimas prašytojo naudai yra platesnis principas, naudojamas įrodymo standarto, taikomo faktiniams teiginiams, kurių nepatvirtina dokumentiniai ar kiti įrodymai, kontekste. Kalbant apie prieglobsčio procedūrą, toliau pateiktame teismų praktikos langelyje pateikiami šiuo atžvilgiu svarbūs EŽTT teiginiai.

EŽTT, *J. K. ir kiti prieš Švediją*, 92–93 punktai

92. Pagal Teismo praktiką, asmenys, kurie teigia, kad jų išsiuntimas reikštų 3 straipsnio pažeidimą, privalo pateikti kuo daugiau praktiškai įmanomos medžiagos ir informacijos, leidžiančios atitinkamos Susitariančiosios Valstybės institucijoms ir Teismui įvertinti pavojų, kurį gali sukelti išsiuntimas <...>. Vis dėlto Teismas pripažįsta, kad prašymų dėl pabėgėlio statuso pripažinimo atveju atitinkamam asmeniui gali būti sunku ar net neįmanoma per trumpą laiką pateikti įrodymus, ypač jei tokius įrodymus reikia gauti iš šalies, iš kurios jis teigia pabėgęs. Taigi tiesioginių dokumentinių įrodymų nebuvimas per se negali būti lemiamas <...>.

93. Dėl ypatingos padėties, kurioje dažnai atsiduria prieglobsčio prašytojai, vertinant jų pareiškimų ir juos patvirtinančių pateiktų dokumentų patikimumą, dažnai būtina abejotinas aplinkybes aiškinti jų naudai. Vis dėlto, kai pateikiama informacija, kuri suteikia rimtų priežasčių abejoti prieglobsčio prašytojo pareiškimų tikrumu, asmuo turi pateikti pakankamą paaiškinimą dėl tariamų šių pareiškimų netikslumų <...>. Net jei prašytojo pasakojimas apie kai kurias detales gali atrodyti šiek tiek neįtikimas, Teismas konstatavo, kad tai nebūtinai sumenkina bendrą prašytojo prašymo patikimumą <...> ⁽¹³⁵⁾.

⁽¹³⁵⁾ 2016 m. rugpjūčio 23 d. EŽTT sprendimas, [J. K. ir kiti prieš Švediją](#), Nr. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

UNHCR vadovo ištrauka apie įrodinėjimo pareigą

196. Pagal bendrą teisinį principą, įrodinėjimo pareigą turi prašymą pateikianti šalis. Tačiau dažnai prašytojas gali nesugebėti pagrįsti savo pareiškimų dokumentiniais arba kitais įrodymais, o atvejai, kai prašytojas gali pateikti visus jo pareiškimus patvirtinančius įrodymus, veikiau yra išimtis nei taisyklė. Dažniausiai nuo persekiojimo bėgantis asmuo atvyksta turėdamas pačius būtiniausius daiktus ir labai dažnai net neturi asmens dokumentų.

<...>

203. Po to, kai prašytojas iš tiesų stengėsi pagrįsti savo pasakojimą, kai kuriems jo teiginiams vis dar gali trūkti įrodymų. Kaip paaiškinta pirmiau (196 punktas), vargu ar įmanoma, kad pabėgėlis „įrodytų“ kiekvieną savo bylos aplinkybę, ir iš tiesų, jei to būtų reikalaujama, dauguma pabėgėlių nebūtų pripažinti. Todėl dažnai abejotinas aplinkybes reikia aiškinti prašytojo naudai ⁽¹³⁶⁾.

Platesnis abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principas

Skirtinguose informacijos rinkimo ir patikimumo vertinimo etapuose, kaip aprašyta pirmiau, buvo atsižvelgta į šį platesnį abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą. Kai aplinkybės nėra „įrodytos“ objektyviai patikrinamais įrodymais, taikomas platesnis abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principas, visų pirma naudojant patikimumo rodiklius ir apskritai vykdant pirmiau aprašytus įrodymų vertinimo metodikos etapus.

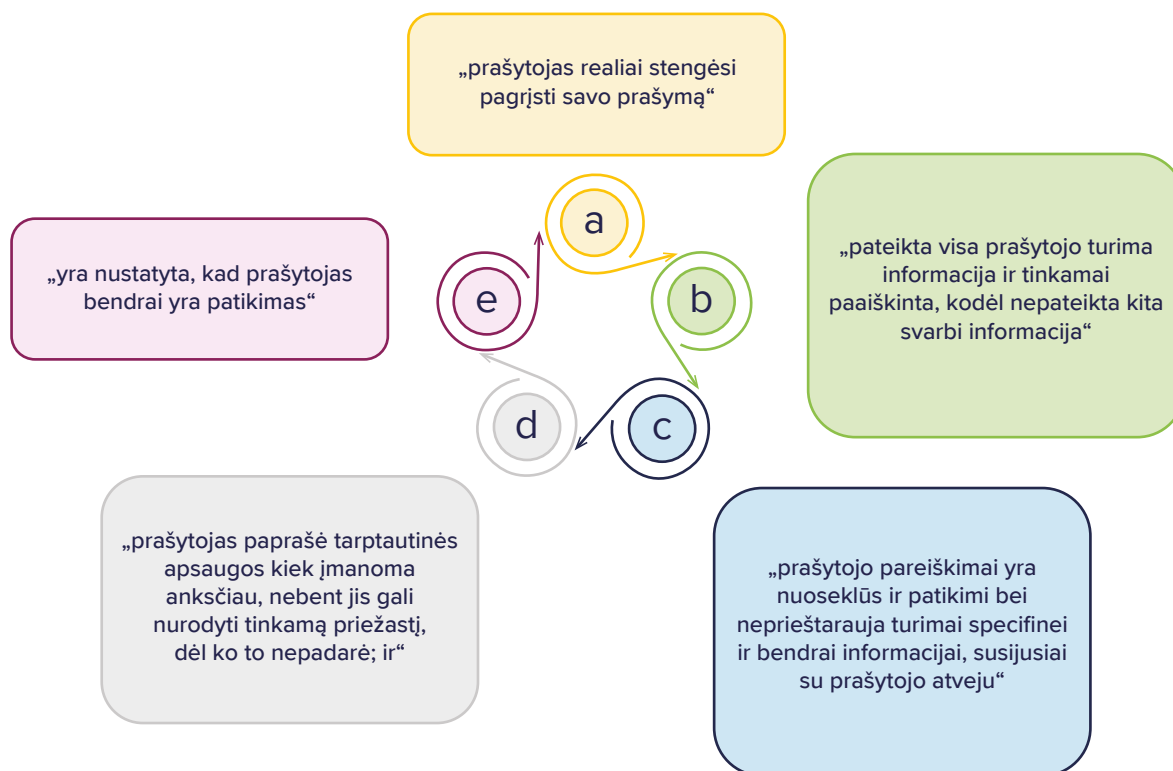
(b) Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalis

[Turinys] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Nors pagal platesnį abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą nustatomos gairės dėl to, kada faktinė aplinkybė gali būti pripažinta, naujos redakcijos **PD 4 straipsnio 5 dalyje** aprašomi konkretūs atvejai, kai faktinė aplinkybė jokių atvejų neturėtų būti atmesta. Ši nuostata bus ypač svarbi, kai, nepaisant to, kad taikėte patikimumo rodiklius ir įvykdėte pareigą atlikti tyrimą, teigiamų ir neigiamų patikimumo išvadų įvertinimas vis tiek neleidžia padaryti aiškos išvados dėl faktinės aplinkybės. Kai bus **kartu** įvykdytos visos naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalies sąlygos, kaip parodyta toliau pateiktame 12 paveiksle, žinosite, kad faktinė aplinkybė neturėtų būti atmesta.

⁽¹³⁶⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), pakartotinis leidimas, Ženeva, 2019 m. vasario mėn., 196, 197, 203 ir 204 punktai.

12 paveikslas. Kartu taikomos sąlygos, kuriomis remiantis negalima atmesti faktinių aplinkybių pagal naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalį

Svarbu pažymėti, kad a, b ir c punktų sąlygos taikomos nagrinėjamai faktinei aplinkybei pagrįsti.

Sąlygoje, nustatytoje a punkte, numatyta, kad „prašytojas realiai stengėsi pagrįsti savo prašymą“. Tai yra sąlyga, kurią vertinate nagrinėdami, ar prašytojas ėmėsi atitinkamų veiksmų, kad surinktų įrodymus faktinei aplinkybei pagrįsti (žr. [1.1.1 skirsnio a punkto i papunktį „Ar prašytojas realiai stengėsi pateikti pareiškimus ir savo turimus dokumentus?“](#)). Ši sąlyga turėtų būti vertinama atsižvelgiant į asmenines prašytojo aplinkybes. Jei galėtote tikėtis, kad prašytojas imsis papildomų pagrįstų veiksmų įrodymams surinkti ir kad dėl šių realių pastangų trūkumo trūksta informacijos arba įrodymų, o tai turėjo įtakos jūsų gebėjimui padaryti išvadą dėl faktinės aplinkybės, tuomet prašytojas šios sąlygos neįvykdė.

Sąlygoje, nustatytoje b punkte, numatyta, kad „pateikta visa prašytojo turima informacija. Tinkamai paaiškinta, kodėl nepateikta kita svarbi informacija.“ Tai yra sąlyga, kurią įvertinate svarstydami, ar prašytojas turi įrodymų, kuriuos jis galėjo pateikti faktinei aplinkybei pagrįsti, bet to nepadarė (žr. [1.1.1 skirsnio a punkto iii papunktį „Ar prašytojas tinkamai paaiškino, kodėl trūksta patvirtinamųjų įrodymų?“](#)). Jei nebuvo pateiktas joks pagrįstas paaiškinimas, atsižvelgiant į prašytojo asmenines aplinkybes, ir jei dėl to, jog ši informacija nebuvo pateikta, negalite padaryti išvados dėl faktinės aplinkybės, ši sąlyga nebūtų įvykdyta.

Sąlygoje, nustatytoje c punkte, numatyta, kad „prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs ir patikimi bei neprieštarauja turimai specifinei ir bendrai informacijai, susijusiai su prašytojo atveju“. Įvertinate šią sąlygą, nes ji apima pareiškimų patikimumo kriterijus, susijusius su nuoseklumu, tikėtinumu ir suderinamumu su IKŠ (žr. [2.2. skirsnį „Įvertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius“](#)). Jei šie kriterijai netenkinami, atsižvelgiant į prašytojo asmenines aplinkybes, ši sąlyga nebus įvykdyta.

Sąlygoje, nustatytoje d punkte, numatyta, kad „prašytojas paprašė tarptautinės apsaugos kiek įmanoma anksčiau, nebent jis gali nurodyti tinkamą priežastį, dėl ko to nepadarė“. Taikydami šią sąlygą nepamirškite, kad tai, jog pats prašymas nebuvo pateiktas nedelsiant, jokių būdu neturėtų būti vienintelis tarptautinės apsaugos prašymo atmetimo pagrindas. Tai nustatyta naujos redakcijos PPD ⁽¹³⁷⁾. Priklausomai nuo nacionalinės praktikos ir (arba) teisės aktų, pavėluotas prašymo pateikimas gali būti laikomas vienu iš požymių, į kuriuos reikia atsižvelgti atliekant patikimumo vertinimą, ypač kai prašymas nepagrįstas dokumentiniais įrodymais ⁽¹³⁸⁾. Jei atsižvelgiama į šį veiksnį, prašytojui turi būti suteikta galimybė paaiškinti bet kokio (-ių) tariamo vėlavimo (-ų) pateikti prašymą priežastį (-is). Jei prašytojas gali pateikti pagrįstą paaiškinimą, kodėl jis neprašė tarptautinės apsaugos nedelsiant, neturėtų būti laikoma, kad jo „pavėluotas“ prašymas daro neigiamą poveikį bendram prašymo vertinimui.

Sąlygoje, nustatytoje e punkte, numatyta, kad reikia atsižvelgti į bendrą prašytojo patikimumą. Bendras patikimumas – tai prašytojo, kaip prieglobsčio prašytojo, „patikimumo istorija“. Jis susijęs su visais svarbiais faktiniais elementais, susijusiais su prieglobsčio prašytojo veiksmais, kurie tampa žinomi prieglobsčio procedūros metu, ir neapsiriboja tik vienos faktinės aplinkybės vertinimu.

Šie elementai, be kita ko, gali būti elgesys ar pareiškimai, rodantys, kad prašytojas nebijo grįžti į savo kilmės šalį, arba, priešingai, elgesys ar pareiškimai, kuriais pabrėžiama jo baimė; prašytojo veiksmai ar neveikimas, susiję su jo pareiga pagrįsti prašymą, pavyzdžiui, informacijos nuslėpimas ar tinkamas visos informacijos pateikimas, klaidinančios informacijos pateikimas ⁽¹³⁹⁾ arba sąžiningas informacijos pateikimas, suklustotų dokumentų pateikimas ar savo bylos pagrindimas autentiškais dokumentais; trukdymas nagrinėti bylą arba pareigos bendradarbiauti vykdymas. Toliau pateiktame paveiksle pavaizduoti elementai, į kuriuos galima atsižvelgti.

13 paveikslas. Bendras patikimumas. Aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti, pavyzdžiai

⁽¹³⁷⁾ Naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 1 dalis: „Valstybės narės užtikrina, kad tarptautinės apsaugos prašymai nebūtų nei atmetami, nei nenagrinėjami vien dėl to, kad jie nebuvo pateikti nedelsiant.“

⁽¹³⁸⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalies d punktas.

⁽¹³⁹⁾ Žr. 2023 m. birželio 29 d. ESTT sprendimą *X / International Protection Appeals Tribunal, The Minister for Justice and Equality, Airija*, C-756/21, ECLI:EU:C:2023:523, 93 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#). Toje byloje Teismas, be kita ko, atsižvelgė į tai, kad pagal 2004 m. balandžio 29 d. [Tarybos direktyvos 2004/83/EB](#) dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004 9 30) 4 straipsnio 5 dalies e punktą turi būti aiškinama taip, kad pirminiame tarptautinės apsaugos prašyme pateiktas melagingas pareiškimas, kurį gavęs galimybę prašytojas paaiškino ir atsiėmė, pats savaime negali sutrukdyti nustatyti bendrą prašytojo patikimumą.

Atliekant prašytojo elgesio vertinimą, siekiant nustatyti jo bendrą patikimumą, daugiausia dėmesio skiriama objektyviems prašytojo veiksams. Jis negali būti grindžiamas pastabomis apie prašytojo manieras (kaip jis atrodo ar elgiasi). Bendras patikimumas yra ne prašytojo asmenybės bruožas, o jo veiksmų pasekmė. Jei prieglobsčio institucijai kyla abejonių dėl prašytojo veiksmų ar jie rodo, kad prašytojui nereikia apsaugos, galite paklausti prašytojo apie šiuos jo veiksmų aspektus, jų vykdymo sąlygas ir taip išsiaiškinti jų reikšmę ir pasekmes jau asmeninio pokalbio metu.

Pirmiau išvardyti neigiami veiksmai turi būti pakankamai rimto pobūdžio, nesvarbu, ar jie vykdomi atskirai, ar kartojant, ar kartu su kitais veiksmais, kad juos būtų galima laikyti darančiais poveikį bendram prašytojo patikimumui. Taigi ne dėl to, kad vienas iš jų gali būti nurodytas prašytojo byloje, tai *ipso facto* turėtų neigiamą poveikį bendram jo patikimumui. Informacija apie prašytoją, kuri nėra susijusi su prieglobsčio procedūra, nėra svarbi nustatant bendrą prašytojo patikimumą.

Visais atvejais, prieš darydami bet kokią išvadą dėl bendro prašytojo patikimumo, turėtumėte įvertinti visus individualius ir bendrus veiksnius, kurie galėtų paaiškinti nagrinėjamą prašytojo elgesį, ir suteikti prašytojui galimybę pateikti paaiškinimą.

3. 3 etapas. Pavojaus vertinimas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

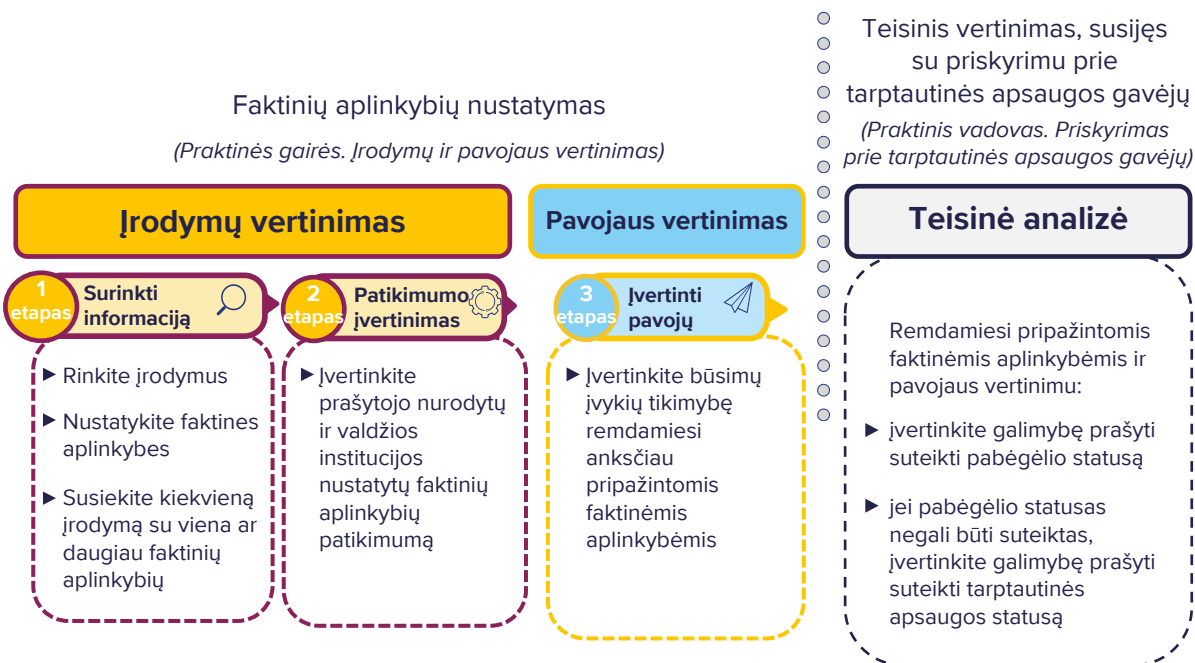
3.1. Įžanga

Pavojaus vertinimas yra trečiasis gairių pradžioje pasiūlyto trijų etapų įrodymų ir pavojaus vertinimo metodo etapas. Pavojaus vertinimas yra faktinis ir į ateitį orientuotas (esamas ir būsimas) tikimybės, kad grįžęs prašytojas susidurs su persekiojimu ar didele žala, vertinimas; jį atliekant atsižvelgiama į visas (ir tik) pripažintas (esamas ir buvusias) faktines aplinkybes, prašytojo asmenines aplinkybes ir šiuo metu turimą informaciją.

Šiame skyriuje sąvoka „įvykis“ vartojama plačiąja prasme, kad apimtų bet kokią neigiamą dalyką, kuris gali nutikti prašytojui grįžus į kilmės šalį. Įvykiai gali apimti, pavyzdžiui, veiksmus arba neveikimą, elgesį, patirtį arba situacijas, kuriose prašytojas gali atsidurti.

Toliau pateiktame paveiksle parodytas trijų etapų metodas, kuriame taip pat paaiškinamas skirtumas tarp įrodymų vertinimo ir pavojaus vertinimo bei riba tarp faktinių aplinkybių ir teisinio vertinimo.

14 paveikslas. Faktinių aplinkybių ir teisinis vertinimas vykdant nagrinėjimo procedūrą

Šiame etape pavojaus nustatymas dar nereiškia, kad įvykiai teisiškai kvalifikuojami kaip „persekiojimas“ ar „didelė žala“. Tai yra tik įvykių, kurie galėtų nutikti prašytojui grįžus į kilmės ar įprastinės gyvenamosios vietos šalį ir galėtų būti laikomi persekiojimu ar didele žala, nustatymas ir aprašymas bei tikimybės, kad jie gali įvykti, įvertinimas. Labai svarbu pavojaus

vertinimo etape tiksliai nustatyti ir apibūdinti įvykius, kurie gali nutikti prašytojui ir gali būti laikomi persekiojimu ar didele žala. Tai teisinės analizės etape padės jums įvertinti ir nuspręsti, ar šie įvykiai prilygsta persekiojimui arba didelei žalai. Taip pat įvykio tikimybės įvertinimas atliekant pavojaus vertinimą bus pagrindas vertinant „pagrįstą baimę“ atliekant teisinę analizę.

Pavojaus vertinimas grindžiamas ne spėjimais, o objektyvia metodika ir „turi būti atliekamas atidžiai ir rūpestingai, remiantis tik konkrečiu bylos faktų ir aplinkybių vertinimu“⁽¹⁴⁰⁾. Kita vertus, teisinė analizė yra teisinis vertinimas, ar įvykdyti tinkamumo tarptautinei apsaugai gauti kriterijai.

Pavojaus vertinimą sudaro du pagrindiniai etapai:

1. pavojaus (-ų) nustatymas;
2. pavojaus (-ų) įvertinimas.

3.2. Pavojaus (-ų) nustatymas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Pavojus – tai būsimas įvykis, kuris gali įvykti ir prašytojui kelia grėsmę. Pavojų apibrėžia tai, kas gali nutikti, priežastis (-ys), dėl kurios (-ių) tai gali nutikti, kas tai gali įvykdyti arba sukelti, ir aplinkybės, kuriomis tai gali nutikti. Norėdami tiksliai nustatyti pavojų (-us), turite remtis įrodymų vertinimo rezultatais, t. y.:

- prašytojo išsakyta baimė ir pavojumi;
- pavojumi, kurį nustatėte remdamiesi šiuo metu turima informacija.

Atminkite, kad informacija apie kilmės šalį reikalinga pavojui nustatyti

Kad galėtumėte nustatyti bet kokį pavojų, apie kurį prašytojas nepranešė, labai svarbu turėti tinkamos informacijos apie bendrą padėtį kilmės šalyje, taip pat gerai žinoti konkretų prašytojo profilį ir asmenines aplinkybes. Nors prašytojo nepaminėtas pavojus gali būti dažniau nustatytas įrodymų rinkimo etape, atlikdami pavojaus vertinimą iš tikrųjų vis tiek galite nustatyti kai kurias naujas pavojaus rūšis atlikę IKŠ tyrimą apie esamą padėtį kilmės šalyje. Taip gali atsitikti, pavyzdžiui, kai po pokalbio įvyko pokyčių. Tokiu atveju turėtumėte grįžti prie ankstesnių žingsnių, nustatyti pagrindines faktines aplinkybes, jas įvertinti ir, jei jos pripažįstamos, tęsti pavojaus vertinimą.

⁽¹⁴⁰⁾ 2012 m. gruodžio 5 d. ESTT sprendimas, [Bundesrepublik Deutschland / Y and Z](#), Nr. C-71/11 ir C-99/11, EU:C:2012:518, 33 išn., 77 punktas, kuriame taip pat nurodoma, kad šis vertinimas turi būti atliekamas pagal taisyklės, nustatytas visų pirma 2004 m. balandžio 29 d. [Tarybos direktyvos 2004/83/EB](#) dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004 9 30) 4 straipsnyje. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

Nepamirškite, kad atlikę IKŠ tyrimą galite nustatyti ne tik naują pavojų, bet ir tam tikrą pavojų, kuris skiriasi nuo prašytojo iš pradžių apibūdinto pavojaus, susijusio su konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis.

Pavojaus nustatymo atsižvelgiant į IKŠ pavyzdys. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Prašytoja teigė, kad ji bijo būti nužudyta dėl to, kad yra nevyriausybių organizacijų, ginančių žmogaus teises ir smerkiančių pažeidimus, advokatė. Pripažinote faktinę aplinkybę, kad ji yra NVO, ginančių žmogaus teises ir smerkiančių jų pažeidimus, advokatė.

Tačiau, remdamiesi IKŠ tyrimu, nustatėte, kad šį profilį atitinkančių asmenų gyvybei nekyla pavojus, veikiau jų profesinės licencijos būtų panaikintos arba jų biurai būtų uždaryti.

Remdamiesi tuo, nustatysite, kad dėl jos politinės veiklos jai gresia ne tai, kad ji bus nužudyta, o tai, kad iš jos bus atimta profesinė licencija arba uždarytas biuras. Žinoma, gali būti ir papildomų pavojų, priklausomai nuo kitų pripažintų faktinių aplinkybių.

IKŠ, susijusi su pavojaus vertinimu

Informacija apie kilmės šalį, kurią naudojote atlikdami patikimumo vertinimą (išoriniai patikimumo rodikliai), nebūtinai sutampa su informacija apie kilmės šalį, kuri buvo naudojama atliekant pavojaus vertinimą. Nors IKŠ, kuria grindžiamas patikimumo vertinimas, daugiausia dėmesio skiriama ankstesnio įvykio arba situacijos patvirtinimui, pavojaus vertinimui skirtoje IKŠ taip pat atsižvelgiama į bet kokius kitus įrodymus, iš kurių gali būti matyti, kad ateityje gali būti padaryta tam tikros rūšies žala. Pavyzdžiui, pavojaus vertinimui skirtoje IKŠ nagrinėjama objektyvi saugumo ir žmogaus teisių padėtis kilmės šalyje, persekiojimo vykdytojo ar didelės žalos darytojo elgesio modeliai ir pavojus, kurį patiria asmenys, esantys panašioje padėtyje kaip prašytojas.

Pavojaus nustatymo remiantis pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis pavyzdys.

[Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Prašytoja iš pradžių baiminosi, kad jos šalies valdžios institucijos su ja netinkamai elgsis dėl jos, kaip NVO, ginančios žmogaus teises ir demaskuojančios pažeidimus, advokatės, veiklos. Netinkamo elgesio atvejai galėtų apimti (neteisingą) teismo procesą, pagrįstą melagingais kaltinimais, galimą nuosprendį ir įkalinimą, fizinę ir seksualinę prievartą ir net mirtį.

Pradėję nuo išreikštos baimės, atlikote patikimumo vertinimą ir pripažinote arba atmetėte kai kurias faktines aplinkybes. Toliau pateikiamas jūsų pripažintų faktinių aplinkybių sąrašas.

- **1 faktinė aplinkybė.** Prašytoja yra kilusi iš šalies B.
- **2 faktinė aplinkybė.** Prašytoja yra žmogaus teisių srities advokatė, socialinė lyderė ir kovotoja su žmogaus teisių pažeidimais šalyje B.
- **3 faktinė aplinkybė.** Prašytoja yra kelių žmogaus teisių organizacijų, įskaitant nevyriausybinių organizaciją „Y“, narė.
- **4 faktinė aplinkybė.** Prašytoja dalyvavo demonstracijoje.
- **5 faktinė aplinkybė.** Prašytoja buvo suimta, sulaikyta ir sumušta dėl to, kad dalyvavo demonstracijoje ir ją filmavo.
- **6 faktinė aplinkybė.** Prašytoja buvo apkaltinta „pasipriešinimu suėmimo metu“ ir „viešu kurstymu smurtauti“ ir gavo kaltinamąjį aktą, kuriame buvo nurodyta bylos nagrinėjimo kariniame tribunole data.

Šiuo atveju pavojus prašytojai yra pagrįstas išsakyta baime dėl praeityje patirtų įvykių. Todėl po grįžimo pavojus, kurį ketinate nustatyti, yra toks: ji gali būti patraukta baudžiamajon atsakomybėn pagal gautą kaltinamąjį aktą; kol vyks teismo procesas, ji gali būti suimta; jos atžvilgiu gali būti vykdomas nesąžiningas teismo procesas; po šio proceso ji gali būti nuteista ir įkalinta. Šio proceso metu jos šalies valdžios institucijos taip pat gali su ja netinkamai elgtis, prieš ją smurtauti arba net nužudyti. Šie galimi įvykiai susiję su jos, kaip žmogaus teisių advokatės, veikla ir dalyvavimu demonstracijoje.

Tikslus pavojus, kurį minėjo prašytoja arba kurį nustatėte jūs, apibūdinimas bus naudingas atliekant pavojus vertinimą. Šiame etape, kai pereisite prie teisinės analizės, galėsite nustatyti keletą aspektų. Tarp jų – ar šie faktiniai pavojai gali būti laikomi pagrįsta persekiojimo baime arba realiu didelės žalos pavojumi, kas yra persekiojimo vykdytojai arba didelės žalos darytojai, persekiojimo priežastys, aplinkybės, kuriomis tai įvyktų, ir ar yra galimybė gauti apsaugą. Kitaip tariant, ar ši faktinė informacija patenka į teisinės apibrėžtis ir jas atitinka.

Principai, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant ir apibūdinant pavojų

- Prašytojo pareiškimai yra atskaitos taškas apibrėžiant pavojų.
- Juos papildoma pavojus, kurį nustatėte remdamiesi šiuo metu prieinama informacija.
- Patikimumo vertinimo rezultatai (pripažintos arba atmestos faktinės aplinkybės) apibrėš tikslų pavojus mastą.
- Į apibūdinimą turėtų būti įtraukta visa svarbi su pavojumi susijusi informacija (t. y. koks, kas, kodėl, kokiomis aplinkybėmis ir ar yra galimybė apsaugoti).
- Pavojus yra susijęs tik su įvykiais, kurie gali įvykti ateityje.
- Šiame etape reikėtų vengti bet kokio teisinio kvalifikavimo.

3.3. Pavojaus vertinimas

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Apibrėžus pavojų, kas gali atsitikti prašytojui jį grąžinus, kitas etapas – įvertinti tikimybę, kad jis kils grąžinimo atveju.

Pavojaus vertinimo tikslas – nustatyti žalos, dėl kurios gali kilti „visiškai pagrįsta baimė“ arba „realus pavojus“, rūšis.

Atliekant pavojaus vertinimą visada reikia suprasti visą pavojų: baimę keliančius įvykius, susijusius su konkrečiais subjektais, priežastis ir aplinkybes, kuriomis įvykiai gali įvykti, kaip aprašyta pirmiau.

Aptarus, kuris tikimybės standartas taikytinas ir ką tai reiškia, šis skirsnis padės jums išnagrinėti visus pavojaus aspektus, taip pat jame pateikiami klausimai, kuriuos galėtumėte apsvarstyti, kad nustatytumėte visus elementus (pavojaus rodiklius), kurie turės įtakos pavojaus tikimybei, ir tik po to padarytumėte išvadą apie visus šiuos elementus kartu. Pabaigoje tinkamai įvertinsite kiekvieną savo išvadą, susijusią su pavojaus rodikliais, prireikus pritaikysite įrodinėjimo naštos perkėlimo taisykles ir padarysite išvadą, ar pagrįstas tikimybės laipsnis yra pasiektas.

Atminkite, kad pavojaus vertinimo etape neatliekate teisinės analizės. Tačiau, atsižvelgdami į šio vertinimo rezultatą, šiame etape nustatysite, ar yra visiškai pagrįsta persekiojimo arba didelės žalos baimė.

3.3.1. Visiškai pagrįstos baimės ir realaus pavojaus tikimybės standartas (įrodymo standartas)

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

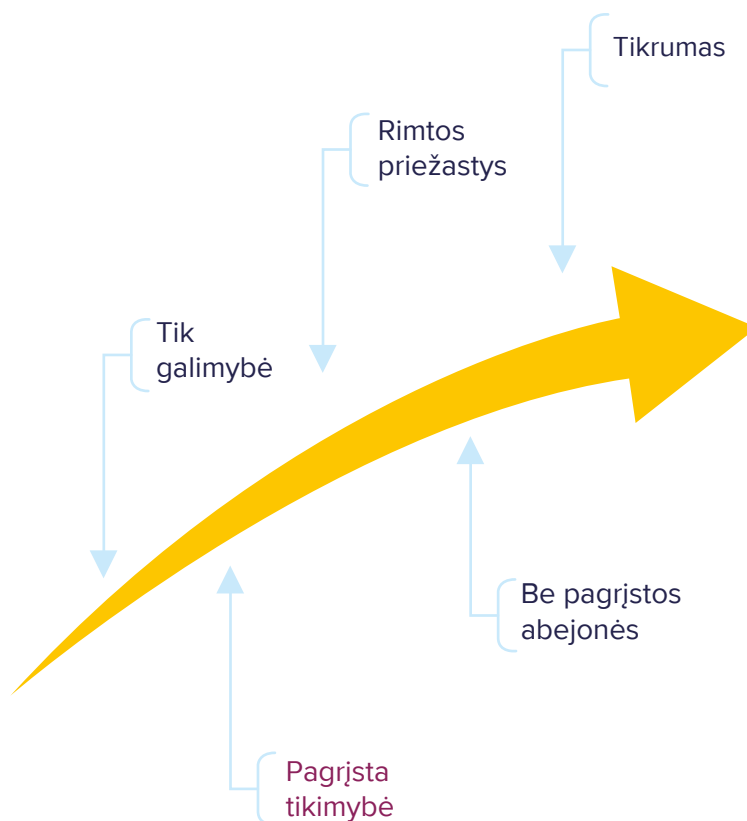
Norint įvertinti pavojaus pasireiškimo tikimybę, reikia taikyti tinkamą standartą. Pavojaus tikimybės standartas reiškia ribą, kurią reikia atitikti, kad būtų galima nustatyti, jog tam tikras pavojus gali kilti pagrįstai numatomoje ateityje, jei prašytojas būtų grąžintas į savo kilmės ar ankstesnės nuolatinės gyvenamosios vietos šalį. Pasiekus šią ribą bus pripažinta, kad pavojus atitinka visiškai pagrįstą baimę arba realų pavojų.

Nors pavojaus vertinimo riba kaip tokia ES teisėje nėra apibrėžta ir ESTT šiuo klausimu dar nėra priėmęs sprendimo, dažniausiai taikomas tikimybės standartas vertinant būsimą pavojų

prašytojui yra „pagrįsta tikimybė“⁽¹⁴¹⁾. Tai reiškia, kad lūkesčiai dėl tikimybės, kad pavojus kils, neturėtų būti nustatomi tokie aukšti, kaip „tikrumo“ ar „didelės tikimybės“ lygis arba kad pavojus pasireikš „be pagrįstos abejonės“. Kita vertus, būsimam pavojui nustatyti nepakanka „vien tik atsitiktinumo“ ar „vien tik galimybės“. Toliau pateiktame paveiksle pateikiami skirtingi tikėtino standartai.

15 paveikslas. Visiškai pagrįstos baimės ir realaus pavojaus tikimybės standartas

⁽¹⁴¹⁾ 2012 m. rugsėjo 5 d. ESTT sprendimas *Bundesrepublik Deutschland / Y and Z*, C-77/11 ir C-99/11, EU:C:2012:518, 76 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#). Šiame sprendime ESTT išaiškino, kad kompetentingos institucijos, vertindamos, ar prašytojo baimės priežastis yra persekiojimas, nori „žinoti, ar nustatytos aplinkybės yra tokia grėsmė, kad atitinkamas asmuo, atsižvelgdamas į savo asmeninę situaciją, gali pagrįstai baimintis, kad jo atžvilgiu realiai bus imtasi persekiojimo veiksmų“; 2010 m. kovo 2 d. ESTT (didžioji kolegija) sprendimas byloje *Aydin Salahadin Abdulla ir kiti / Bundesrepublik Deutschland*, sujungtos bylos C-175/08, C-176/08, C-178/08 ir C-179/08, ES:C:2010:105, 89 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#); 2013 m. lapkričio 7 d. ESTT sprendimas, *Minister voor Immigratie en Asiel / X, Y ir Z*, sujungtos bylos C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 72 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

Kaip minėta ir BVerwG byloje (neoficialus vertimas):

[p]agal tikimybės standartą daroma prielaida, kad apibendrintai vertinant tyrimui pateiktą egzistavimo klausimą faktai, patvirtinantys persekiojimo buvimą, turi didesnę reikšmę, todėl yra svarbesni už faktus, kurie prieštarauja persekiojimo buvimui. Šiuo atveju turi būti taikomas „kvalifikacinis“ požiūris, t. y. turi būti pasvertos ir įvertintos visos nustatytos aplinkybės ir jų reikšmė. Esminis klausimas yra tas, ar, atsižvelgiant į šias aplinkybes, protingam ir apdairiam asmeniui, esančiam atitinkamo asmens padėtyje, gali kilti persekiojimo baimė.

Federalinis administracinis teismas (Vokietija), BVerwG 10 C 23.12, 32 punktas, vokiečių kalba galima rasti [Urteile und Beschlüsse | Bundesverwaltungsgericht](#); UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), 2019 m. vasaris., HCR/1P/4/ENG/REV. 4, 42 punktas; UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 1998 m. gruodžio 16 d., 16 ir 21 punktai.

Norint nustatyti „pagrįstą tikimybę“, reikia atlikti kokybinę analizę. Nereikalaujama, kad pavojus būtų kiekybiškai įvertintas pagal tikimybių skalę arba kad pavojaus pasireiškimo tikimybė būtų „labiau tikėtina nei netikėtina“. „Visiško pagrįstumo“ buvimo negalima pakeisti matematine formule. Norint įvertinti tikimybės „pagrįstumą“, atliekant pavojaus vertinimą daugiausia dėmesio bus skiriama individualiai prašytojo situacijai, atsižvelgiant į esamas aplinkybes kilmės šalyje.

Tikimybės vertinimas apima pagrįstai numatomą ateitį. Pagrįstai numanoma ateitis yra tai, ko galima pagrįstai tikėtis, remiantis informacija apie praeities ir dabarties įvykius bei aplinkybes. Pagrįstai numanoma ateitis apima ne tik artimiausią ateitį, bet ir laikotarpį, per kurį galima pagrįstai tikėtis, kad įvyks tam tikri įvykiai.

3.3.2. Pavojaus rodikliai

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Pavojaus rodikliai leis jums išnagrinėti visus aspektus, kurie gali turėti įtakos pavojaus tikimybei. Pavojaus rodikliai gali būti susiję tiek su išvadomis, kurios patvirtina įvykio tikimybę ateityje, tiek su išvadomis, kurios rodo, kad yra priežasčių manyti, jog pavojus nepasireikš.

16 paveikslas. Pavojaus rodikliai

Pavojaus rodikliai bus nagrinėjami atsižvelgiant į toliau nurodytas penkias sritis.

- c) Įvykiai, kuriuos prašytojas patyrė praeityje (įskaitant įvykius, kurie gali būti laikomi persekiojimu ar didele žala, jų grėsmę ir situacijas ar veiksmus, kurie galėjo lemti tokius įvykius).
- d) Prašytojui artimi asmenys arba asmenys, esantys panašioje situacijoje kaip ir prašytojas, yra persekiojami, patiria didelę žalą arba jiems kyla tokia grėsmė.
- e) Prašytojo asmeninės aplinkybės, dėl kurių pavojus gali padidėti arba sumažėti.
- f) Pagrindinės priežastys arba motyvai, dėl kurių baiminamasi įvykių tuo metu, kai prašytojas gali būti grąžintas į savo kilmės šalį.
- g) Persekiojimo vykdytojų ar didelės žalos darytojų gebėjimas grasinti ar įvykdyti grasinimus grįžimo atveju.

Toliau kiekvienai iš šių sričių skirsnyje bus pateikti klausimai, naudingi visiems pavojaus aspektams ištirti ir teigiamoms arba neigiamoms išvadoms padaryti. Atminkite, kad čia pateikti

rodikliai nėra išsamūs ir kad gali būti papildomų pavojaus rodiklių, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant atskirus prašymus.

IKŠ svarba vertinant pavojų

Norėdami atlikti rizikos vertinimą, turėsite ištirti ir naudoti naujausią, aktualią ir patikimą IKŠ, atsižvelgdami į individualias bylos ypatybes ir aplinkybes. Išskyrus atvejus, kai prašytojas yra gerai žinomas asmuo, IKŠ iš esmės suteiks jums informacijos apie asmenis, kurie yra arba gali būti panašioje padėtyje kaip prašytojas.

Kai kuriais atvejais ar tam tikrose šalyse daugelyje šaltinių galima rasti labai daug medžiagos. Priešingai, kitais atvejais ir kitose šalyse galite rasti nedaug informacijos. Tai, kad nerandate informacijos apie dabartinę situaciją, susijusią su vertinamu pavojumi, nebūtinai reiškia, kad pavojaus nėra. Priešingai, tai gali reikšti, kad ta tema nėra pranešimų arba jų yra nepakankamai.

Kaip elgtis prieštaringos, ribotos IKŠ arba jos trūkumo atveju nagrinėjant prašymą, žr. EASO, [Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį nagrinėjant prieglobsčio prašymus](#), 2020 m. gruodžio mėn., p. 38–40.

(a) Įvykiai, kuriuos prašytojas patyrė praeityje

[Turinys] [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Apskritai tai, kad įvykis jau įvyko praeityje, pats savaime yra stipriausias požymis, kad yra tikimybė, jog jis pasikartos ateityje. Dėl šios priežasties naujos redakcijos PD nustatyta perkelta įrodinėjimo pareiga tais atvejais, kai anksčiau „prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą“⁽¹⁴²⁾. Daugiau informacijos apie šį įrodinėjimo pareigos perkėlimą rasite [3.4 skirsnyje „Išvados dėl pavojaus“](#).

Nustatydami faktines aplinkybes ir atlikdami patikimumo vertinimą jau nustatėte visus praeityje įvykusius įvykius, kuriais galima pagrįsti būsimą pavojų.

Pripažinus tam tikrus praeities įvykius patikimais, atliekant tolesnį pavojaus vertinimą svarbu ištirti, kaip jie pasiskirstę laiko požiriu.

Kada įvyko (paskutinis) įvykis?

- Kiek laiko praėjo nuo paskutinio įvykio iki prašytojo išvykimo iš kilmės šalies?
- Kas įvyko laikotarpiu nuo paskutinio įvykio iki prašytojo išvykimo?
- Ką tuo metu darė persekiojimo vykdytojas ar didelės žalos darytojas?

⁽¹⁴²⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 4 dalis.

[tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.

- Jei per tą laikotarpį neįvyko jokių reikšmingų įvykių, kokios priežastys lėmė, kad nieko daugiau neįvyko? Ar yra požymių, kad, nepaisant praėjusio laiko tarpo, persekiojimo vykdytojas ar žalos darytojas vėl pradės grasinti prašytojui arba įvykdys veiksmus, kurie gali būti laikomi persekiojimu ar didele žala?

Jei įvykis įvyko gerokai prieš prašytojui išvykstant iš kilmės šalies ir jis ilgą laiką gyveno ir panašūs įvykiai nepasikartojo, tai gali būti ženklas, kad pavojus, jog įvykis pasikartos ateityje, yra ribotas. Taip būtų galima laikyti tol, kol nėra kitų paaiškinimų, kuriuos reikia išsamiai išnagrinėti. Gali būti daug priežasčių, dėl kurių iki išvykimo neįvyko jokių įvykių. Kaltininkas galėjo nežinoti prašytojo buvimo vietos arba tuo metu turėjo kitų prioritetų, tačiau nebūtinai pakeitė savo politiką ar ketinimus prašytojo atžvilgiu.

Svarbu pažymėti, kad nors praeities įvykiai, kurie galėtų prilygti persekiojimui arba didelei žalai, yra rimtas požymis, kad tokie įvykiai gali įvykti grįžimo atveju, praeities įvykių, kurie galėtų prilygti persekiojimui arba didelei žalai, nebuvimas, kita vertus, nebūtinai reiškia, kad nėra pavojaus ateityje, nes negalima tikėtis, kad asmuo, prieš bėgdamas iš savo kilmės šalies, lauks, kol patirs tokius įvykius.

(b) Prašytojui artimi asmenys arba asmenys, esantys panašioje padėtyje kaip ir prašytojas

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Ar prašytojui artimiems asmenims kyla grėsmė arba jie susiduria su įvykiais ir (arba) elgesiu, kurie gali būti prilyginami persekiojimui ar didelei žalai?

Tai, kas atsitiko ar tebevyksta šeimos nariams ar draugams dėl prašytojo padėties, taip pat yra esamo pavojaus rodiklis. Pavyzdžiui, tai gali rodyti, kad persekiojimo vykdytojas priartėja prie prašytojo arba nori jam pakenkti per artimus giminaičius.

- Ar prašytojui artimiems žmonėms grasinama dėl tų pačių priežasčių kaip ir persekiojimo ar didelės žalos bijančiam prašytojui? Ar jiems grasinama, nes jie yra artimai susiję su prašytoju? Ar jiems grasinama dėl kokių nors kitų priežasčių?

Toliau pateikiamas nebaigtinis aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti, sąrašas.

Apie įvykius

- Su kokiais įvykiais paprastai susiduria prieglobsčio prašytojo artimieji?
- Kaip dažnai šie įvykiai įvyksta?
- Kiek šie įvykiai yra paplitę?

Apie panašumą

- Ar yra svarbių skirtumų tarp prašytojo ir susijusių asmenų, kurie gali turėti didelį poveikį pavojui, kad prašytoją ištiks panašus likimas?

Giminių, kaip rizikos rodiklio, traktavimo pavyzdys. [Aktyvistės iš šalies B atvejis](#)

Jos pusbrolio mirtis, netinkamas elgesys su jos giminičiais ir sūnėnų sulaikymas buvo akivaizdūs tiesioginiai persekiojimo vykdytojo grasinimai prašytojai, siekiant priversti ją nutraukti savo veiklą. Jei pripažintumėte šiuos faktus, jie būtų aiškūs pavojaus požymiai.

Ar panašioje asmeninėje padėtyje esantys ir (arba) pasižymintys tokiomis pačiomis savybėmis asmenys yra persekiojami, patiria didelę žalą arba jiems grasinama tokiu būdu?

Kai asmenys, esantys panašioje padėtyje kaip prašytojas ir (arba) pasižymintys tokiomis pačiomis savybėmis kaip ir prašytojas, yra persekiojami arba patiria didelę žalą, tai yra aiškus požymis, kad grįžus gali kilti pavojus ir pačiam prašytojui. Panašumai gali būti tikri arba tariami. Šiuo atveju reikėtų išnagrinėti toliau pateiktus klausimus.

Toliau pateikiamas nebaigtinis aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti, sąrašas.

Apie įvykius

- Su kokiais įvykiais paprastai susiduria panašioje padėtyje atsidūrę asmenys?
- Ar šie įvykiai numatyti teisės aktuose?
- Kaip dažnai šie įvykiai įvyksta?
- Kiek šie įvykiai yra paplitę?

Apie panašumą

- Kiek prašytojo padėtis atitinka persekiojimą ar didelę žalą patyrusių asmenų padėtį ir (arba) kiek jie turi panašių savybių?
- Ar tarp prašytojo ir asmenų, patyrusių persekiojimą ar didelę žalą, yra svarbių skirtumų, kurie gali turėti didelės įtakos prašytojo persekiojimo ar žalos jam padarymo pavojui?

Panašumai ar skirtumai gali būti susiję su toliau išvardytais pavyzdžiais.

Prašytojo kilmės vieta

- Ar persekiojimas vykdomas arba didelė žala daroma tik kitoje vietoje nei ta, kurioje prašytojas gyveno arba iš kurios buvo kilęs?
- Ar yra priežasčių manyti, kad persekiojimas arba didelė žala tęsis tik tose vietovėse?
- Ar persekiojimo vykdytojas ar didelės žalos darytojas turi tokias pačias galimybes prašytojo kilmės vietovėje?

Asmens profilis

- Ar persekiojimas arba didelė žala yra nukreipta daugiausia arba išimtinai į aukštesnio rango asmenis?

- Ar persekiojimas arba didelė žala nukreipta tik į asmenis, kurie:
 - vykdė tam tikro lygio veiklą?
 - ėmėsi konkrečių vaidmenų ir pareigų savo organizacijoje?
 - pasižymėjo tam tikru socialiniu matomumu arba turėjo tam tikrų ryšių su kitais stambiais oponentais?

Panašioje padėtyje esančių asmenų traktavimo kaip rizikos rodiklio pavyzdys.[Jaunuolio iš šalies A atvejis](#)

Nėra jokių praeities įvykių, kurie galėtų prilygti persekiojimui, didelei žalai ar net grasinimams. Šiuo atveju, kadangi tai į ateitį orientuotas tyrimas, svarbu išnagrinėti ir surinkti informaciją apie tai, kas vyksta su žmonėmis, kurie atsisako prisijungti prie teroristinės grupuotės. Kokios pasekmės bus jiems?

Jei pripažinsite faktinę aplinkybę, kad prašytojui buvo pasiūlyta prisijungti prie teroristinės organizacijos, atsisakymo pasekmės kitiems asmenims, į kuriuos buvo kreiptasi tokiu pat būdu, kaip ir į prašytoją, ir kurie pasižymi panašiomis savybėmis, taip pat rodys pavojų prašytojui. Pavyzdžiui, ar toks verbavimas vyksta konkrečiose vietovėse? Ar verbuojami jaunuoliai priklauso tam tikrai etninei ar socialinei grupei?

Scenarijaus pavyzdys. Prašytojas išvyko iš šalies, negavęs jokių kvietimų prisijungti prie grupuotės. Šiuo atveju jūs anksčiau suformulavote ir įvertinote ne faktinę aplinkybę, kad į ją kreipėsi grupuotė, o faktinę aplinkybę, susijusią su šios teroristinės grupuotės įvykiais ir elgesiu bei metodais ir (arba) praktika, kuriuos ji taiko verbuodama žmones.

Jei sutinkate, kad šioje srityje iš tiesų yra įprasta praktika, kai teroristinė grupuotė verbuoja jaunos vyrus, tuomet labai svarbus yra prašytojo profilis ir ypač jo amžius, kad būtų galima įvertinti, ar jis gali patirti tokį pavojų, taip pat informacija apie tai, kas nutinka tokio paties profilio arba tokioje pačioje padėtyje esantiems asmenims.

(c) Pavojaus rodikliai, susiję su pavojų didinančiomis arba mažinančiomis aplinkybėmis

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Ar yra (asmeninių) aplinkybių, dėl kurių pavojus padidėja arba sumažėja?

Nustatydami faktines aplinkybes, nustatėte aplinkybes, kurios yra susijusios su pavojumi. Šias aplinkybes dabar reikia papildyti bet kokiomis aplinkybėmis, kurios gali padidinti arba sumažinti pavojų. Atsižvelgdami į jas, įvertinsite, kiek dėl jų padidės arba sumažės pavojaus pasireiškimo tikimybė.

Asmeninės aplinkybės, galinčios padidinti pavojų, gali būti susijusios su amžiumi, lytimi, raštingumu, išsilavinimu, socialine padėtimi, šeiminiiais ryšiais, negalia, etnine kilme, religija ar socialine grupe, jei tai nėra pagrindinė šio pavojaus priežastis. Kitos aplinkybės gali būti susijusios su tokiais faktais, kaip gyvenamoji vieta arba matomi randai, jei prašytojas negali

lengvai atsiriboti nuo šių faktų. Pavyzdžiui, kai kuriose šalyse adreso pakeitimas nepakeis fakto, kad esate laikomas kilusiu iš tam tikros šalies ar miesto dalies.

- Kokią įtaką šios aplinkybės daro prašytojo ar kitų asmenų, kuriems būdingos tos pačios aplinkybės ar savybės, gyvenimui?
- Koku mastu dėl šių aplinkybių ar savybių prašytojas tampa lengvesniu persekiojimo vykdytojų ar didelės žalos darytojų taikiniu?
- Koku mastu dėl šių aplinkybių prašytojas tampa labiau „ieškomu“ asmeniu?

Kitos aplinkybės gali padidinti arba sumažinti pavojų. Tai gali būti turtas, socialinė padėtis, šeima, gentis ar socialinis tinklas, išsilavinimo lygis, genties konfliktų sprendimo mechanizmai ir t. t. Turėsite įvertinti šių aplinkybių veiksmingumą siekdami užkirsti kelią pavojui pasireikšti ir tai, ar tai apsaugotų prašytoją nuo baimę keliančių įvykių nuspėjamu ir ilgalaikiu būdu.

- Kiek šios aplinkybės veiksmingai mažina pavojų?

(d) Pavojaus rodikliai, susiję su subjektų motyvais sukelti įvykius, kurie gali būti prilyginami persekiojimui ar didelei žalai

[\[Turinys\]](#) [\[Kontrolinis sąrašas\]](#)

Svarbu įvertinti tariamų įvykių, kurie galėtų prilygti persekiojimui arba didelei žalai, motyvą (-us) tuo metu, kai prašytojas gali būti grąžintas. Gali būti, kad motyvas pasikeitė arba pats motyvas visiškai išnyko.

Ar subjektas (vis dar) turės motyvą įvykdyti grasinimą galimo grįžimo metu?

Persekiojimo vykdytojas arba didelės žalos darytojas galėjo pakeisti savo politiką dėl tariamų įvykių, kurie gali būti laikomi persekiojimu ar didele žala, arba jo pozicija ar interesai galėjo pasikeisti.

Ar įvyko kokių nors teisės aktų pakeitimų, pavyzdžiui, šiuo metu taikoma amnestijos priemonė arba panaikinta baudžiamoji atsakomybė už nusikalstamą veiką?

- Ar pasikeitė režimas? Jei taip, koku lygmeniu ir koku mastu?
- Ar pasikeitė persekiojimo vykdytojo ar didelės žalos darytojo elgesys su prašytoju, jo šeimos nariais ar kitais panašioje padėtyje esančiais asmenimis?
- Ar prašytojas vis dar turi arba ar vis dar manoma, kad turi savybę (-es), kuria (-iomis) grindžiamas tariamų įvykių, kurie galėtų būti laikomi persekiojimu arba didele žala, motyvas?
- Ar persekiojimo vykdytojas kitaip (ne tik nusitaikęs į prašytoją) pasiekė tai, ko siekė?
- Kokiomis aplinkybėmis prašytojas išvyko iš šalies (teisėtas ar neteisėtas išvykimas, kelionės būdas ir t. t.).

Svarbu užtikrinti, kad šis pakeitimas būtų veiksmingas. Jei, pavyzdžiui, įstatymas būtų pakeistas, bet būtų toliau persekiojama už tą patį elgesį, remiantis kitais teisiniais pagrindais, su tuo susijęs pavojus vis tiek išliktų. Lygiai taip pat pasikeitus politinėms aplinkybėms praktika gali nepasikeisti, jei valstybės pareigūnai išlieka tie patys ir elgiasi taip pat. Netgi aplinkybės,

kuriomis prašytojas išvyko iš savo šalies, gali parodyti persekiojimo vykdytojo ketinimus. Pavyzdžiui, jei prašytojas išgyveno valdžios institucijų įvykdytus įvykius, kurie gali būti prilyginami persekiojimui ar didelei žalai, ir teisėtai išvyko iš šalies su visais tinkamais dokumentais savo vardu, tai gali būti požymis, kad subjektas nesitaikė į prašytoją. Taip būtų bent jau išvykimo metu.

Jei turimoje IKŠ yra požymių, kad subjekto motyvas (-ai) pasikeitė arba išnyko, turėtumėte pasiteirauti prašytojo, ar šie pakeitimai taikomi ir jo individualiai padėčiai. Turite patvirtinti, kad pasikeitimas turėtų veiksmingą poveikį jo pavojui patirti įvykius, kurie galėtų prilygti persekiojimui arba didelei žalai.

Ar subjektai žino apie prašytojo veiksmus arba savybes, kurie gali būti persekiojimui arba didelei žalai prilygstančių veiksmų motyvas?

Persekiojimo vykdytojų ar didelės žalos darytojų veiksmus dažnai išprovokuoja prašytojo elgesys ar išvaizda. Todėl turite įsivaizduoti, kaip prašytojas atrodys ar elgsis galimo grįžimo metu. Tačiau nepamirškite, kad negalima tikėtis, jog prašytojas, siekdamas išvengti persekiojimo, nutylės ar paslėps bet kokią informaciją, kuri iš esmės susijusi su savybėmis, saugomomis pagal pabėgėlio apibrėžtį ⁽¹⁴³⁾. Trumpai tariant, negalima tikėtis, kad prašytojas nutylės ir slėps tai, kas yra svarbiausia, kas jis yra arba kuo jis tiki.

Kartais neaišku, ar subjektas žino apie prašytojo veiksmus ar savybes, kurios gali būti veiksmų, prilygintinų persekiojimui ar didelei žalai, pagrindas. Taip gali nutikti ypač tada, kai baimė kyla *sur place*. Tokiais atvejais turėsite įvertinti, kaip prašytojas, remiantis jo pareiškimais, „galima pagrįstai manyti“, elgsis ar atrodys grįžęs, turint omenyje, kad negalima tikėtis, jog jis nusišėps pagrindines savybes.

Jei, pavyzdžiui, prieglobsčio prašytojas dalyvavo proteste prieglobsčio šalyje tik dėl oportunistinių priežasčių, o kilmės šalies valdžios institucijos nežino apie jo dalyvavimą ir nėra požymių, kad artimiausioje ateityje gali apie tai sužinoti, dėl to negali kilti persekiojimui ar didelei žalai prilygstančių įvykių pavojus. Taip yra todėl, kad galima pagrįstai manyti, jog prašytojas nedalyvauja panašiuose protestuose savo kilmės šalyje.

Tačiau jeigu prašytojas iki išvykimo savo kilmės šalyje dėl baimės niekada neišreiškė savo politinių pažiūrų, o valdžios institucijos atitinkamai nežino apie prašytojo politines pažiūras, tai vis tiek gali sukelti įvykių, kurie galėtų prilygti persekiojimui arba didelei žalai, pavojų. Taip yra todėl, kad negalima tikėtis, jog prašytojas ir toliau slėps savo politines pažiūras, kad išvengtų įvykių, kurie galėtų prilygti persekiojimui po galimo grįžimo.

Todėl svarbiausi klausimai, kuriuos reikėtų užduoti šiuo atžvilgiu, yra šie:

Por lo tanto, las principales preguntas que deben formularse a este respecto son:

⁽¹⁴³⁾ 2012 m. rugsėjo 5 d. ESTT sprendimas [Bundesrepublik Deutschland / Y ir Z](#), C-77/11 ir C-99/11, EU:C:2012:518, 78 punktas. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#). Šiame sprendime ESTT nagrinėja religiją kaip persekiojimo priežastį. Šiame sprendime pateikti argumentai gali būti ekstrapolijuojami visoms persekiojimo priežastims, visų pirma tais atvejais, kai sprendime konstatuota, kad nebūtina „atsižvelgti į galimybę prašytojui išvengti persekiojimo rizikos <...> atsisakant apsaugos, kurią direktyva jam siekiama užtikrinti suteikiant pabėgėlio statusą“, susilaikant nuo religinės praktikos, kurią asmuo laiko jam būtina arba kuri yra privaloma pagal jo religiją. Tokie pat argumentai pagal analogiją buvo taikomi seksualinės orientacijos išraiškai 2013 m. lapkričio 7 d. ESTT sprendime [Minister voor Immigratie en Asiel / X, Y ir Z](#), sujungtos bylos C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 70–76 punktai. Santrauka pateikiama [EUAA teismų praktikos duomenų bazėje](#).

- Koks bus prašytojo elgesys ir (arba) veiksmai grįžus, atsižvelgiant į tai, ko negalima tikėtis, kad prašytojas slėps ar nūsleps?
- Ar prašytojas ėmėsi veiklos ar pradėjo tam elgtis tikru būdu tik dėl oportunistinių ar atsitiktinių priežasčių?
- Jei taip, ar kilmės šalies valdžios institucijos žino apie šią veiklą arba šį elgesį?
- Jei taip, kaip valdžios institucijos suvokia šį elgesį arba šią veiklą?

Publikacijos socialinėse medijose ⁽¹⁴⁴⁾

- Prašytojai gali remtis publikacijos **viešinimu** socialiniuose tinkluose kaip būsimo pavojaus pavyzdžiu. Publikacijas socialiniuose tinkluose gali matyti ir (arba) skaityti daug žmonių. Vien tai, kad yra galimybė, nereiškia, kad kiekviena publikacija internete turi didelę auditoriją ir, kai taikoma, kad šioje auditorijoje yra subjektas, susijęs su persekiojimu ar didele žala ⁽¹⁴⁵⁾. Prieš darydami išvadą dėl tikimybės, kad subjektas, susijęs su persekiojimu ar didele žala, žino apie publikaciją, turėsite apsvarstyti visas susijusias bendras ir individualias aplinkybes, taip pat prašytojo paaiškinimus. Nagrinėjimo procesas grindžiamas visų skirtingų veiksnių deriniu ir turi būti vertinamas atsižvelgiant į kilmės šalies aplinkybes.
- Jei subjektas, susijęs su persekiojimu ar didele žala, vykdo **aktyvią stebėsenos politiką**, tokių internetinių publikacijų, kokias skelbia prašytojas, atžvilgiu, tikimybė, kad persekiotojas apie jas sužinos, bus didesnė. Taip yra net ir tuo atveju, kai prašytojo publikacijos (-ų) viešinimas yra proporcingai ribotas. Jei persekiojimo ar didelės žalos subjektas elgiasi pasyviau, tikimybė, kad jis sužinos apie publikaciją, bus mažesnė ir labiau priklausys nuo pačios publikacijos populiarinimo, o ne nuo persekiojimo ar didelės žalos subjekto elgesio.
- Pačios **publikacijos viešinimas ir (arba) matomumas** gali priklausyti nuo kelių veiksnių. Turėsite ieškoti požymių, kurie leistų jums nustatyti, kiek tikėtina, kad informacija pasiekė arba gali pasiekti persekiojimo ar didelės žalos subjektą. Reikia apsvarstyti šiuos klausimus. „Ar tai konfidenciali publikacija su ribotu peržiūrų skaičiumi, ar ribotas galimas peržiūrų skaičius? O gal, atsižvelgiant į naudojamą laikmeną ir priemones, skirtas jos matomumui užtikrinti, ji skirta tam, kad ją pamatytų daug žmonių? Ar publikacija internete pasklido kitaip, nei autorius ketino?“

⁽¹⁴⁴⁾ Šis tekstas parengtas pagal EUAA [Practical Guide on Political Opinion](#), 2022 m., 3.7 skirsnis „Socialiniuose tinkluose reiškiamą politinę nuomonę“, p. 80–86.

⁽¹⁴⁵⁾ Daugiau informacijos šiuo klausimu žr. EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), 2023 m., antras leidimas, 1.10.3.4 skirsnis; taip pat žr. Aukštesnysis specializuotas teismas (Imigracijos ir prieglobsčio kolegija (IAC), Jungtinė Karalystė), [2022 m. sausio 20 d. sprendimas, XX \(PAK – sur place veikla – Facebook\) Iranas CG \[2022\] UKUT 23 \(IAC\)](#) (paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. rugsėjo 30 d.).

- Kai kuriuose interneto puslapiuose galite matyti **peržiūrų**, paspaudimų „patinka“ skaičių ir t. t. Tai gali padėti suprasti, kiek žmonių peržiūrėjo publikaciją. Turėkite omenyje, kad kai kuriuose tinklalapiuose „peržiūrų“ skaičius rodo ne tai, kiek skirtingų žmonių matė publikaciją, o tai, kiek kartų buvo aplankytas puslapis. Tai reiškia, kad keli to paties asmens, įskaitant patį autorių, apsilankymai bus laikomi skirtingomis „peržiūromis“. Peržiūrų skaičius yra vienas iš veiksnių, į kurį reikia atsižvelgti, tačiau jo „svarba“ priklausys nuo nacionalinio konteksto ir galbūt nuo kitų veiksnių, pavyzdžiui, nuo to, kaip neseniai buvo peržiūrėta (pvz., daug peržiūrų prieš daugelį metų gali būti laikomos mažiau svarbiomis nei mažesnis nesenų peržiūrų skaičius).
- Autoriaus **„sekėjų“ skaičius**, jei taikoma, gali padėti suprasti galimų peržiūrėjusiųjų skaičių. Dėl to, kad asmenį internete „seka“ daug žmonių, labiau tikėtina, kad jo publikacijos yra peržiūrimos, o jų turinys yra žinomas ir juo dalijamasi.
- Naudojamos **medijos rūšies** svarba ir jos poveikis. Internetu ne visos medijos turi lygiavertį poveikį ir taikymo sritį. Ar publikacija buvo paskelbta pagrindinio laikraščio tinklalapyje, ar privačiame tinklaraštyje? Jei žinote, kaip veikia įvairių rūšių socialinės medijos („Facebook“, „YouTube“, „Instagram“, „TikTok“ ir t. t.) ir koks yra kiekvienos medijos poveikis kilmės šalyje, galėsite įvertinti galimą publikacijos pasiekiamumą. Skelbti informaciją asmeniniame ar privačiame tinklaraštyje nėra tas pats, kas rašyti straipsnį, pavyzdžiui, opozicinės partijos tinklaraštyje. Pastarąjį tikriausiai seks daugiau žmonių (ypač persekiojimo vykdytojas ar didelės žalos darytojas), o pirmasis gali likti gana konfidencialus.
- **Pasiekiamumas.** Kas ir kaip lengvai gali susipažinti su šia informacija? Interneto publikacijos ne visada skirtos visiems. Todėl turėtumėte patikrinti, ar puslapis yra viešas ir koku mastu, ar jis yra privatus, ar jį gali peržiūrėti tik tam tikras skaičius skaitytojų. Patikrinkite, pavyzdžiui, tos publikacijos ar socialinės žiniasklaidos platformos „draugus“ ar abonentus ir koku mastu informacija gali būti dalijamasi su kitais, pavyzdžiui, ar galima puslapiu dalytis elektroniniu būdu. Kitas klausimas, kurį reikia apsispręsti, yra tai, ar bet kas gali atsitiktinai ar per paprastą paiešką aptikti informaciją, ar publikaciją taip sunku rasti, kad ją rastų ir pamatytų tik tie, kurie turi labai išsamią informaciją apie publikaciją.
- **Scenarijaus pavyzdys.** Jei tai vienintelė prašytojo publikacija ir reikia įvesti labai konkrečią informaciją, pavyzdžiui, prašytojo pavardę arba konkrečius raktinius žodžius, kad galėtumėte ją rasti, arba jei reikia turėti URL adresą, kad galėtumėte pasiekti publikaciją, mažai tikėtina, kad kas nors, kas dar neturi šios informacijos, aptiks šią publikaciją. Todėl ši informacija nėra plačiai viešinama.
- **Prieinamumas.** Ar puslapis vis dar prieinamas internete? Autorius gali būti pašalinęs puslapį arba pakeitęs jo turinį po to, kai jis buvo paskelbtas. Kai prašytojas pateikia nuorodą į internetines publikacijas, atkreipkite dėmesį į tai, kaip prašytojas pateikia informaciją. Ar prašytojas pateikė tik internetinio puslapio atspausdintą kopiją? Ar tas puslapis vis dar prieinamas internete, o jei ne, kodėl? Jei jo nebėra internete, jums gali būti įdomu patikrinti, dėl kokių priežasčių ši publikacija vis dar keltų pavojų prašytojui grįžus.
- Tačiau nepamirškite, kad elektroninės publikacijos palieka kibernetinį pėdsaką ir gali turėti begalinį gyvavimo laiką, todėl jas galima rasti arba atkurti net ir po to, kai autorius jas ištrynė.

(a) Pavojaus rodikliai, susiję su subjekto gebėjimu pakenkti prašytojui

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Ar persekiojimo vykdytojas arba didelės žalos darytojas galės pakenkti prašytojui?

Persekiojimo vykdytojo ar didelės žalos darytojo galimybė pakenkti prašytojui priklausys nuo jo padėties ir paramos. Jo galimybės gali gerokai skirtis priklausomai nuo to, ar subjektas yra valstybė, ar nevalstybinis subjektas.

Kai subjektas yra valstybė, daroma prielaida, kad jis galės atlikti numatytus veiksmus, kurie gali prilygti persekiojimui ar didelei žalai, ir pasiekti prašytoją bet kurioje valstybės teritorijoje.

Tačiau vis dar reikia užduoti šiuos klausimus.

- Ar grėsmė kyla iš pačios valstybės, ar iš atskirų asmenų ar ribotos valstybės pareigūnų grupės? Ar šie asmenys veikia vadovaudamiesi savais interesais, ar įgyvendina valstybės politiką?
- Jei taip, ar šie asmenys turi galios ar įtakos ne tik vietos ar regiono lygmeniu?
- Ar jie turi įgaliojimus vykdyti įvykius, kurie gali būti laikomi persekiojimu ar didele žala?

Kai pavojų kelia nevalstybiniai subjektai, reikia atidžiai įvertinti jų gebėjimą veikti ir jų įtaką.

- Kokia jų socialinė padėtis?
- Kiek juos priima ar palaiko aplinkinė visuomenė?
- Kiek jie turi įtakos valstybei ir kiek valstybė yra linkusi į korupciją?
- Ar jie gali veikti nebaudžiamai?

Su subjekto gebėjimais susijusios išvados paprastai savaime nelemia išvados, kad nėra pavojaus arba kad nėra pagrįstos pavojaus tikimybės. Šias išvadas reikia vertinti kartu su kitais pavojaus požymiais. Vis tik, išvados gali būti naudingos atliekant teisinį vertinimą (kitą nagrinėjimo proceso etapą), visų pirma atsižvelgiant į galimybę gauti oficialią apsaugą apskritai ir galimybę pasinaudoti VAA, kaip apibrėžta naujos redakcijos PD ⁽¹⁴⁶⁾.

Susiję EUAA leidiniai

Išsamiau apie VAA sąvoką ir jos taikymo būdus žr. EASO, [Praktinis vidaus apsaugos alternatyvos taikymo vadovas](#), 2021 m. gegužės mėn.

⁽¹⁴⁶⁾ Naujos redakcijos PD 8 straipsnis.

3.4. Išvados dėl pavojaus

[Turinys] [Kontrolinis sąrašas]

Baigdami rizikos vertinimą, turite apsvarstyti visas išvadas dėl kiekvieno pavojaus rodiklio kartu ir įvertinti, ar laikomasi pagrįstos tikimybės standarto.

Įvertinkite visus pavojaus rodiklius kartu

Nors kai kurie elementai patys savaime gali nelemti pakankamai tikėtino pavojaus, elementų visuma, atsižvelgiant į turimą informaciją, gali leisti daryti išvadą, kad yra pagrįsta tikimybė, jog prašytojo grįžimo į kilmės šalį atveju pavojus gali kilti.

Jei yra skirtingų rodiklių, turėsite įvertinti kiekvieno iš jų svarbą. Rodikliai, tiesiogiai susiję su tuo, kas prašytojui nutiko praeityje, gali būti svarbesni už tai, kas nutiko prašytojui artimiems asmenims, kurie savo ruožtu gali būti svarbesni už tai, kas nutiko asmenims, atsidūrusiems panašioje padėtyje. Tačiau tai reikia įvertinti atsižvelgiant į konkrečią situaciją, turimą informaciją ir asmenines prašytojo ir (arba) įvykio aplinkybes, taip pat į bendras aplinkybes kilmės arba įprastinės gyvenamosios vietos šalyje.

Tai darydami turėsite taikyti perkeltą įrodinėjimo pareigą dėl pavojaus, kuris jau buvo pasireiškęs praeityje arba kurio grėsmė jau buvo pasireiškusi praeityje. Jei pripažįstama, kad faktinė aplinkybė, kuri gali būti kvalifikuojama kaip ankstesnis persekiojimas arba didelė žala (arba tiesioginis to grasinimas), daroma prielaida, kad šis faktas ateityje gali pasikartoti ⁽¹⁴⁷⁾ ir todėl pavojaus tikimybės standartas yra įvykdytas.

Šią prielaidą galima paneigti, jei turite „tinkamų priežasčių“ manyti, kad tokie įvykiai ateityje nepasikartos. Klausimas, ar šie įvykiai prilygsta persekiojimui arba didelei žalai, nėra tai, ką šiame etape reikia įvertinti ir nuspręsti. Šiame etape pakanka, kad yra požymių, jog šie praeities įvykiai „galėtų“ prilygti persekiojimui ar didelei žalai ⁽¹⁴⁸⁾. Tik tuo atveju, jei nustatysite, kad pagal pavojaus vertinimą yra tinkamų priežasčių manyti, jog šie įvykiai ateityje nepasikartos, šis pavojus nebus vertinamas atliekant teisinį vertinimą.

Nereikia visiškai tikrai įrodyti, kad persekiojimas ar didelė žala nepasikartos. Veikiau turite pagrįsti, kad yra tinkamų priežasčių, t. y. objektyvių aplinkybių, leidžiančių manyti, kad šie įvykiai nepasikartos.

Pavyzdžiui, palyginti ilgas laiko tarpas tarp paskutinio incidento ar grėsmės pats savaime nėra pakankamas pagrindas manyti, kad įvykis nepasikartos. Turėsite išnagrinėti galimas tokio ilgo laiko tarpo priežastis tiek iš prašytojo, tiek iš persekiojimo vykdytojo ar didelės žalos darytojo

⁽¹⁴⁷⁾ Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 4 dalis:

[tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstas prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.

⁽¹⁴⁸⁾ Tai, kad praeityje įvykęs įvykis yra rimtas požymis, jog yra pavojus, kad jis gali pasikartoti, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad tokie veiksmai ar įvykis nepasikartos, taikoma bet kokiam veiksmui ar įvykiui, neatsižvelgiant į tai, ar jis gali būti laikomas persekiojimu ar didele žala, ar ne.

perspektyvos. Tik nustatę, kad nėra jokių kitų paaiškinimų, kodėl nebėra incidentų ar grasinimų, išskyrus tai, kad persekiojimo vykdytojas ar didelės žalos darytojas nustojo persekioti ar bandyti pakenkti prašytojui, ir jei nėra jokių kitų požymių, kad ateityje jis vėl pradės taip elgtis, galite daryti išvadą, kad laiko tarpas gali būti viena iš tinkamų priežasčių manyti, jog persekiojimas ar didelė žala nepasikartos.

Teisinė analizė

Atlikę pavojaus vertinimą, paliksite tik tuos pavojaus veiksnius, dėl kurių yra pagrįsta tikimybė, kad jie gali nutikti prašytojui grįžus į kilmės šalį. Kiekvieno pavojaus atžvilgiu turite apibūdinti, kas yra pripažinta dėl to, kas, kodėl ir kokiomis aplinkybėmis prašytoją baugina. Atsižvelgdami į šiuos pavojus, galite pereiti prie teisinės analizės etapo, kurio metu įvertinsite, ar tenkinamos naujos redakcijos PD nustatytos esminės tarptautinės apsaugos suteikimo sąlygos, visų pirma tai pasakytina apie pabėgėlio statusą ir, jei reikia, papildomos apsaugos statusą.

Įvertinsite, ar įvykiai, kurie su pagrįsta tikimybe (kaip apibrėžta pavojaus vertinime) galėtų nutikti prašytojui grįžus, prilygtų persekiojimui arba didelei žalai. Jei taip, įvertinsite, ar galima pasinaudoti nacionaline apsauga, ar galima taikyti VAA ir teisinį nustatytą prieglobsčio nesuteikimo pagrindų patikrinimą.

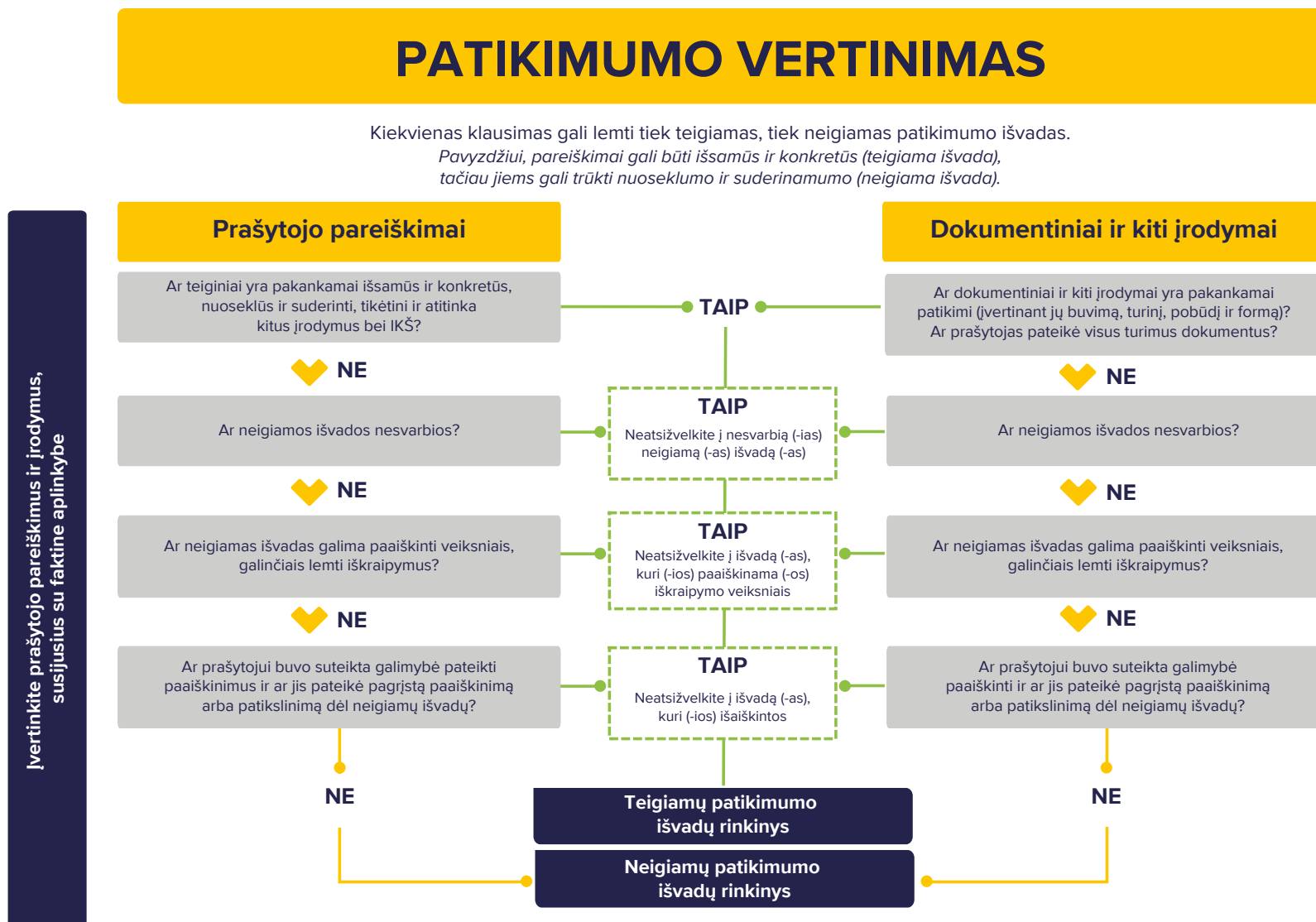

Susiję EUAA leidiniai

Išsamesnė analizė pateikta EASO, [Praktinis vadovas. Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų](#), 2018 m. balandžio mėn.

1 priedas. Patikimumo vertinimo diagrama

Išnagrinėkite visas teigiamas ir neigiamas patikimumo išvadas, susijusias su pareiškimais, dokumentiniais ir kitais įrodymais, ir kiekvienai iš šių išvadų suteikiamą įrodomąją galią (atsižvelgdami į individualius ir netiesioginius įrodymus), kad įvertintumėte, kuria kryptimi patikimumo išvados sutampa arba dera, ir padarytumėte išvadą, ar faktinę aplinkybę galima pripažinti.

Įvertinkite visus įrodymus ir pripažinkite arba atmeskite faktinę aplinkybę

Jei pagal lyginamąjį svorį negalite padaryti išvados įvykdę pareigą atlikti tyrimą, turėkite omenyje, kad neturėtumėte atmesti faktinės aplinkybės tuo atveju, jei yra kartu įvykdytos visos šios sąlygos:

- prašytojas realiai stengėsi pagrįsti savo prašymą;
- pateikti visi prašytojo turimi susiję įrodymai;
- prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs ir tikėtini bei neprieštarauja turimai specifinei ir bendrai informacijai, susijusiai su prašytojo byla;
- prašytojas paprašė tarptautinės apsaugos kiek įmanoma anksčiau, nebent jis gali nurodyti tinkamą priežastį, dėl ko to nepadarė, ir
- yra nustatyta, kad prašytojas bendrai yra patikimas.

2 priedas. Praktinis patikimumo rodiklių vertinimo pavyzdys

[[Turinys](#)] [[Kontrolinis sąrašas](#)]

Šio priedo tikslas – pateikti skaitytojui praktinį pavyzdį, pagrįstą [aktyvistės iš šalies B byla](#), siekiant parodyti, kaip buvo vertinti patikimumo rodikliai ir atliktas patikimumo vertinimas atsižvelgiant į vieną faktinę tos bylos aplinkybę.

Šis pavyzdys pateikiamas tik mokomaisiais tikslais.

Po aprašomosios santraukos apie kiekvieno patikimumo kriterijaus vertinimą, susijusį su prašytojo pareiškimais ir pateiktais įrodymais, pateikiamas neigiamų ir teigiamų patikimumo išvadų vertinimo procesas.

Pabaigoje pateikiama minčių žemėlapių diagrama, kuri yra viena iš galimų pasakojime pateiktų argumentų iliustracija.

Vertinama faktinė aplinkybė. Prašytoja yra **socialinė lyderė** nevyriausybiniame organizacijoje (NVO) „Y“, kuri pasisako už žmogaus teises, dokumentuoja, tiria ir demaskuoja piktnaudžiavimą valdžia ir žmogaus teisių pažeidimus.

Pareiškimai

Vidinis patikimumas

Šiame pavyzdyje prašytoja galėjo pateikti išsamią informaciją apie NVO „Y“ struktūrą, veiklą ir tikslus. Tačiau paklausta apie asmeninį dalyvavimą konkrečioje veikloje, kurią, jos teigimu, ji vykdė organizacijoje, pavyzdžiui, dokumentavimo ir tyrimo darbą arba apie tai, kaip konkrečiai ji demaskavo piktnaudžiavimą valdžia ir žmogaus teisių pažeidimus, jos pareiškimai buvo labai bendro pobūdžio, nepaisant jūsų pakartotinai pateiktų atitinkamų nurodymų dėl numatyto išsamumo ir konkretumo. Ji taip pat nesugebėjo pateikti paaiškinimo, kai suteikėte jai galimybę tai padaryti. Išvykusi iš šalies B, prašytoja nebendravo su NVO „Y“ ir nurodo, kad nutraukė bet kokią veiklą, taip pat ir jūsų šalyje, kurioje ši organizacija turi padalinį.

Pareiškimams trūksta **išsamumo ir konkretumo** kalbant apie jos deklaruojamą gynėjos ir socialinės lyderės profilį. Taip yra ir atsižvelgiant į tai, kad pripažinta, jog ji yra advokatė ir NVO „Y“ narė, todėl galima tikėtis, kad ji galės papasakoti apie naujausias bylas, su kuriomis dirbo. Todėl šiuo atžvilgiu daroma neigiama išvada dėl patikimumo.

Visos kitos išvados dėl patikimumo yra teigiamos, nes jos pareiškimai laikomi nuosekliais ir suderintais bei atitinka narės kortelę. Nėra jokių požymių, kad jie prieštarautų IKŠ, taip pat nekilo jokių klausimų dėl tikėtumo.

Šiuo konkrečiu atveju ši faktinė aplinkybė yra susijusi su jos pačios dalyvavimu veikloje, kurią ji teigia pakartotinai, savo noru ir gana ilgą laiką vykdžiusi. Atsižvelgiant į jos išsilavinimo lygį ir

profesinį pasirengimą bei nesant jokių žinomų asmeninių aplinkybių, kurios galėtų paaiškinti trūkumus arba turėti įtakos jos pareiškimų vertinimui, išsamumo ir konkretumo trūkumas šiuo atveju turi didelę neigiamą reikšmę.

Nevyriausybinės organizacijos nario kortelė

- Aktualumas

Kortelė yra mažai svarbi faktinei aplinkybei, nes jos paskirtis nėra pagrįsti prašytojos veiklą, kurią ji vykdo NVO „Y“, nes joje nėra jokios informacijos apie jos funkcijas organizacijoje. Kortelė yra svarbesnė dėl jos narystės NVO „Y“. Tačiau tai nėra nagrinėjama faktinė aplinkybė. Šiuo atveju faktinė aplinkybė yra susijusi su jos vaidmeniu organizacijoje ir apskritai su jos, kaip socialinės lyderės, vaidmeniu.

- Su nario kortelės patikimumu susiję kriterijai leidžia daryti teigiamas patikimumo išvadas. Kortelė yra patikima.

Atsižvelgiant į tai, kad išvados dėl aktualumo neatitinka reikalavimų, šio dokumento įrodomoji galia nagrinėjamos faktinės aplinkybės atžvilgiu maža, o tai turi didelę neigiamą lyginamąjį svorį.

Vertinimo procesas

Kokios yra teigiamos išvados dėl šios faktinės aplinkybės patikimumo?

- Su pareiškimais susiję patikimumo rodikliai yra įvykdyti, išskyrus atvejus, kai trūksta išsamumo ir konkretumo.
- Visi su nario kortele susiję patikimumo rodikliai yra įvykdyti.

Kokios yra neigiamos išvados dėl šios faktinės aplinkybės patikimumo?

- Jos pareiškimams aiškiai trūksta išsamumo ir konkretumo.
- „Y“ nario kortelė nėra pakankamai tinkama jos profiliui ir veiklai, kurioje ji dalyvavo būdama NVO nare, pagrįsti.

Ar teigiamų patikimumo išvadų lyginamasis svoris galėtų kompensuoti neigiamų patikimumo išvadų lyginamąjį svorį?

Teigiamomis išvadomis dėl patikimumo negali būti kompensuojama tai, kad dokumentas nėra aktualus, o šioje byloje teiginiai nėra pakankamai išsamūs ir konkretūs. Neigiamos išvados dėl patikimumo yra susijusios su pagrindiniais faktinės aplinkybės patikimumo aspektais, todėl jos turi didesnę reikšmę nei teigiamos išvados dėl patikimumo.

Ar tikėtotės, kad bus pateikti papildomi įrodymai, patvirtinantys faktinės aplinkybės patikimumą?

1 scenarijus. Daroma prielaida, kad, remiantis aktualia ir naujausia informacija apie kilmės šalį, NVO „Y“ dažnai išduoda pažymą, susijusius su veikla, kurioje dalyvauja jos nariai. Šios pažymos paprastai yra patikimos ir jų galima prašyti jūsų šalyje esančiame organizacijos padalinyje. Tačiau prašytoja tokio dokumento nepateikė. Ji taip pat nepateikė pakankamo paaiškinimo, kodėl nesiėmė papildomų priemonių savo prašymui šiuo atžvilgiu pagrįsti. To buvo galima tikėtis atsižvelgiant į jos asmenines ir bendrąsias aplinkybes ir į tai, kad jai buvo suteikta papildomo laiko tokiems veiksams atlikti.

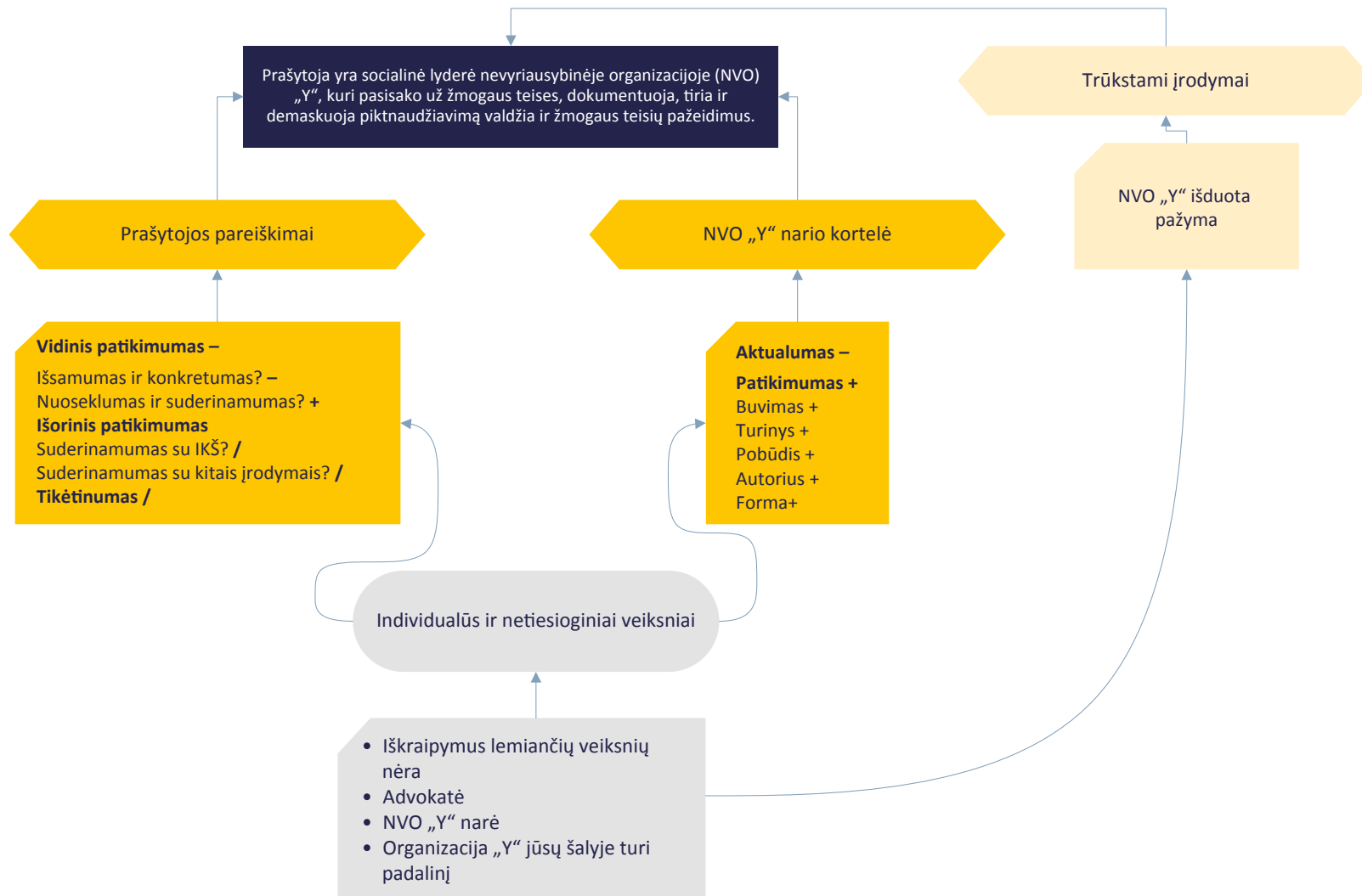
Šiame pavyzdyje bendras visų turimų įrodymų ir galimų trūkstamų įrodymų vertinimas, taip pat atsižvelgiant į individualias ir bendrąsias prašytojos aplinkybes, leistų jums padaryti išvadą dėl faktinės aplinkybės atmetimo.

2 scenarijus. Tarkime, kad prašytoja pateikė NVO „Y“ išduotą pažymą. Kad įvertintumėte jos įrodomąją galią, turėtumėte dar kartą patikrinti visus kriterijus. Pažymą parengė NVO „Y“ aukšto rango narys, kuris pateikė išsamų prašytojos vykdytos veiklos apibūdinimą; tai atitinka jos pareiškimus ir buvo pateikta originalo forma. Iš jūsų turimos IKŠ matyti, kad šis asmuo tokias pažymas pasirašo tik po tinkamo patikrinimo ir kad šios pažymos oficialūs požymiai atitinka turimo pavyzdžio požymius. Todėl ši pažyma dėl savo aktualumo ir patikimumo iš esmės turi didelę įrodomąją galią. Todėl jūsų vertinimo procese teigiamos išvados dėl dokumento patikimumo būtų svarbesnės už neigiamas išvadas dėl prašytojos pareiškimų patikimumo. Faktinė aplinkybė būtų pripažinta.

Visus 1 scenarijaus argumentus galima apibendrinti minčių žemėlapyje, kaip nurodyta toliau pateiktame pavyzdyje.

Minčių žemėlapis pagal 1 scenarijų pavyzdys

Kontrolinis sąrašas

[Turinys]

Kontrolinis sąrašas. Bendrosios prašymus nagrinėjančio pareigūno ir prašytojo pareigos

Taikykite pareigą bendradarbiauti (įrodinėjimo pareigą) viso įrodymų vertinimo metu

- ☐ Patikrinkite, ar prašytojas vykdo savo pareigą pagrįsti prašymą
 - ☐ Įvertinkite, ar [prašytojas realiai stengėsi pateikti pareiškimus ir turimus dokumentus](#)
 - ☐ Įvertinkite, ar [visi įrodymai pateikti kuo greičiau](#)
 - ☐ Patikrinkite, ar [prašytojas tinkamai paaiškino, kodėl trūksta patvirtinamųjų įrodymų](#)
- ☐ Vykdykite savo pareigą atlikti tyrimą
 - ☐ Nustatykite [asmenis, turinčius specialiųjų procedūrinių poreikių](#), ir jiems tinkamai padėkite
 - ☐ [Informuokite prašytoją apie jo pareigas](#)
 - ☐ [Leiskite prašytojui pateikti visus svarbius faktus ir įrodymus per asmeninį pokalbį](#)
 - ☐ [Paprašykite prašytojo paaiškinti neaiškumus](#)
 - ☐ [Atkreipkite dėmesį į akivaizdžias neatitiktis, informacijos trūkumą, tikėtinumo problemas](#)
 - ☐ [Gaukite atitinkamą informaciją apie kilmės šalį ir kitus įrodymus](#)
- ☐ [Apsvarstykite konkrečias pagrindimo taisykles, jei taikoma](#), kai
 - ☐ [kilmės šalyje galima gauti apsaugą](#)
 - ☐ [gali būti taikoma vidaus apsaugos alternatyva](#)
 - ☐ tarptautinė apsauga gali būti [nesuteikta](#)
 - ☐ prašytojas jau [buvo persekiojamas ar jam padaryta didelė žala \(buvo tiesiogiai tuo grasinama\)](#)
 - ☐ prašytojas yra kilęs iš [saugios kilmės šalies](#)

Kontrolinis sąrašas. 1 etapas. Informacijos rinkimas

- ☐ **Rinkite įrodymus, susijusius su prašymu**
 - ☐ Surinkite prašytojo [žodinius pareiškimus](#) ir (arba) [rašytinius pareiškimus](#)
 - ☐ Surinkite visus turimus [tapatybės dokumentus ir kitus dokumentinius įrodymus](#)
 - ☐ Surinkite [informaciją apie kilmės šalį](#)
 - ☐ Surinkite bet kokius kitus įrodymus, jei jie svarbūs ir prieinami (pvz., [medicininės, psichiatrinės ir psichologinės išvados](#); [šeimos narių prieglobsčio bylas](#); [informaciją, esančią socialinių tinklų šaltiniuose](#), ir kt.)
 - ☐ Nerinkite [įrodymų, kuriais pažeidžiamos pagrindinės prašytojo teisės](#) (pvz., įrodymų apie prašytojo seksualinę praktiką)
- ☐ **Nustatykite faktines aplinkybes pagal tinkamumo kriterijus**
 - ☐ Nustatykite faktus, susijusius su:
 - ☐ [prašytojo pilietybe \(-ėmis\) arba jos \(jų\) nebuvimu](#)
 - ☐ [būsima baime ar pavojumi grįžus](#)
 - ☐ [nustatytomis baimės ar pavojaus priežastimis](#)
 - ☐ [galimybe gauti apsaugą nuo to, ko bijoma ar kas gresia, arba jos nebuvimu](#)
 - ☐ [aplinkybėmis, susijusiomis su galimu prieglobsčio nesuteikimu](#), jei tinkama
 - ☐ [Apsvarstykite asmenines prašytojo aplinkybes, susijusias su faktine aplinkybe](#)
 - ☐ [Neįtraukite nereikšmingų faktų](#)
- ☐ **Nustatykite aiškias, išsamias, esmines faktines aplinkybes**
 - ☐ [Užfiksuokite tik praeitį ir dabartį](#)
 - ☐ [Laikykitės prašytojo pareiškimo](#)
 - ☐ [Įtraukite visą susijusią informaciją](#)
 - ☐ [Venkite asmeninių interpretacijų ar išvadų](#)
 - ☐ [Venkite teisinių klausimų](#)
 - ☐ [Kiekvieną faktinę aplinkybę apibrėžkite remdamiesi aiškiai apibrėžtais faktais, įvykiais ar situacijomis](#)
- ☐ **Susiekite atitinkamus įrodymus su faktine (-ėmis) aplinkybe (-ėmis)**

Kontrolinis sąrašas. 2 etapas. Patikimumo vertinimas

- ☐ **Ivertinkite dokumentinius ir kitus įrodymus pagal vertinimo kriterijus**
 - ☐ [Aktualumas](#)
 - ☐ [Patikimumas: buvimas / atsiradimas, turinys, pobūdis, autorius, forma](#)
- ☐ **Suteikite „svorį“ patikimumo išvadoms, susijusioms su įrodymu**
- ☐ **Ivertinkite prašytojo pareiškimus pagal patikimumo rodiklius**
 - ☐ [Taikykite vidinio patikimumo rodiklius](#)
 - ☐ [Išsamumas ir konkretumas](#)
 - ☐ [Nuoseklumas ir suderinamumas](#)
 - ☐ [Taikykite išorinius patikimumo rodiklius](#)
 - ☐ [Suderinamumas su IKŠ](#)
 - ☐ [Suderinamumas su dokumentiniais ir kitais įrodymais](#)
 - ☐ [Taikykite tikėtinumo rodiklį](#)
- ☐ **Ar atsižvelgėte į individualius ir netiesioginius veiksnius, kurie gali lemti iškraipymus?**
 - ☐ Ar atsižvelgėte į [veiksnius, susijusius su prašytoju](#) ?
 - ☐ [Atminties veikimas](#)
 - ☐ [Trauma](#)
 - ☐ [Kitos psichologinės ir sveikatos problemos](#)
 - ☐ [Amžius](#)
 - ☐ [Išsilavinimas](#)
 - ☐ [Kultūra, religija ir įsitikinimai](#)
 - ☐ [Baimė ir nepasitikėjimas](#)
 - ☐ [Stigma ir gėda](#)
 - ☐ [Lyčių vaidmenys](#)
 - ☐ Ar atsižvelgėte į [veiksnius, susijusius su jumis, kaip prašymus nagrinėjančiu pareigūnu?](#)
 - ☐ [Patikimumo nuovargio](#) požymiai (stresas, išsekimas, ilgalaikis neigiamų gyvenimo įvykių pasakojimas, nepasitikėjimas, per didelis pasitikėjimas savimi ir t. t.)
 - ☐ [Kultūrinė aplinka](#)

- ☐ Ar atsižvelgėte į [veiksnius, susijusius su pokalbio aplinkybėmis](#)?
 - ☐ [Daugiakalbis bendravimas per vertėją žodžiu](#)
 - ☐ [Pokalbio aplinka](#)
- ☐ **Nustatykite, ar kiekviena faktinė aplinkybė pripažįstama, ar atmetama**
 - ☐ [Įvertinkite visų su faktine aplinkybe susijusių įrodymų patikimumo išvadas](#)
 - ☐ [Padarykite išvadą dėl pripažintų ir atmestų faktinių aplinkybių](#)

Kontrolinis sąrašas. 3 etapas. Pavojaus vertinimas

- ☐ **Apibrėžkite pavojų (-us), remdamiesi pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis**
 - ☐ Atsižvelkite į prašytojo nurodytą pavojų
 - ☐ Apsvarstykite pavojų, kurį nustatėte remdamiesi šiuo metu turima informacija
 - ☐ Kiekvieno pavojaus atžvilgiu apibūdinkite:
 - ☐ būsimą (-i) įvykį (-ius), kurį (-iuos) prašytojas gali patirti
 - ☐ vykdytoją (-us)
 - ☐ priežastį (-is), dėl kurios (-ių) jie gali įvykti
 - ☐ aplinkybes, kuriomis jie gali įvykti
 - ☐ galimybę nuo jų apsisaugoti
- ☐ **Įvertinkite visus pavojaus rodiklius, kurie gali daryti poveikį pavojaus tikimybei**
 - ☐ Atsižvelkite į [įvykius, kuriuos prašytojas patyrė praeityje](#)
 - ☐ Atsižvelkite į [prašytojui artimus asmenis arba asmenis, esančius panašioje padėtyje kaip prašytojas](#)
 - ☐ Atsižvelkite į [asmenines prašytojo aplinkybes, dėl kurių pavojus gali padidėti arba sumažėti](#)
 - ☐ Atsižvelkite į [pagrindines baimę keliančių įvykių priežastis ar motyvus](#)
 - ☐ Atsižvelkite į [persekiojimo vykdytojų ar didelės žalos darytojų gebėjimą grasinti ar vykdyti grąsinimus grįžimo atveju](#)
- ☐ **Padarykite išvadą dėl pavojaus**
 - ☐ [Įvertinkite visus pavojaus rodiklius kartu](#)
 - ☐ Įvertinkite, ar laikomasi [pagrįsto tikimybės standarto](#)

Europos Sąjungos
leidinių biuras

